

**STAVEBNĚHISTORICKÝ PRŮZKUM
Bývalého kláštera paulánů v Nové Pace**

F. R. VÁCLAVÍK, J. SLAVÍK, P. ZAHRADNÍK PARDUBICE 2007

**STAVEBNĚHISTORICKÝ PRŮZKUM
Bývalého kláštera paulánů v Nové Pace**

F. R. VÁCLAVÍK, J. SLAVÍK, P. ZAHRADNÍK PARDUBICE 2007

Titulní list

lokalita:	Nová Paka, okres Jičín, kraj Hradec Králové
objekt:	Jižní a západní křídlo bývalého kláštera Paulánů
číslo popisné:	144
ulice:	Klášterní ulice
evidenční číslo kulturní památky:	32317 / 6-1285
parcela:	st. 175
investor:	o. s. Život bez bariér
zpracovatelé:	PhDr. Pavel Zahradník (dějiny objektu), MgA. František Václavík, ing. Jiří Slavík
typ SHP:	standardní
dobu zpracování:	10 - 11/2007

Anotace

Jižní a západní křídlo bývalého kláštera paulánů

Nová Paka – okres Jičín – kraj Hradec Králové.

Areál kláštera paulánů s chrámem Nanebevzetí Panny Marie se rozkládá severně od města ve svahu nad poměrně širokým údolím Rokytky, protékající od jihovýchodu k severozápadu.

Klášterní budovy jsou rozloženy kolem čtvercového rajského dvora, kolem kterého obíhá křížová chodba. Na východní rameno křížové chodby navazuje neorientovaný chrám Nanebevzetí Panny Marie s hlavním průčelím na jihu, poněkud ustoupeným oproti jižní a zároveň hlavní frontě kláštera. Samotná křížová chodba je neobyčejně velkoryse dimenzována, zabírá přes třetinu šířky křídla.

Z obvodu klášterních budov vybíhá v polovině západního křídla trojosý trakt, původně refektář, ze severozápadního nároží vybíhá západním směrem krátké křídélko sociálního zázemí (původně záchody), v nejzápadnější části s přízemním přístřeškem, rozšířené k severu o úzký patrový trakt. Do jihozápadního kouta rajského dvora je vestavěna patrová přístavba s plochou střechou, vrcholící věžovou nástavbou výtahu, umístěného v samém jihozápadním koutu původního rajského dvora.

Stavební vývoj objektu můžeme prakticky rozdělit do několika základních fází. První etapa postihuje stavbu kláštera započatou zřejmě roku 1655 a sahající díky jeho neobydlení až do počátku 18. století, kdy v roce 1701 byla budova osídlena řádovými bratry, do té doby - již 15 let - žijícími v záměčku v Chotči. Druhou etapu představuje období, kdy zde řád působil, rozvíjel se i po hmotné stránce. Ta byla ukončena v roce 1789 definitivním zrušením jeho funkce. Následné období je specifické extenzivním využíváním budov pro sekulární účely – od obytných, přes sociální, ale hlavně výrobní. Poslední období bylo započato skupováním klášterních budov pro účely okresní, později všeobecné nemocnice v 70. letech 19. století a trvalo prakticky do současné doby, kdy nemocnice zanikla a nový investor hodlá objekt přeměnit na místo pro široké spektrum služeb v oblasti pomoci hendikepovaným.

Komplex bývalého paulánského kláštera je významnou nemovitou kulturní památkou nadregionálního významu, i když význam je připisován zvláště kostelu

Nanebevzetí Panny Marie, který je zařazován mezi šest staveb takzvané radikální skupiny českého dynamického baroka (viz samostatné SHP).

Tento průzkum se však díky dějinným okolnostem vztahuje pouze na omezenou část kláštera – na jižní a západní křídlo, které bylo po zrušení kláštera v roce 1789 sekularizováno. Přesto bylo naší snahou zabývat se objektem vlastního konventu v celistvosti, protože jen tak může být hodnota takového stavebního díla chápána.

Obsah

Obsah	1
Úvod	2
Dějiny objektu.....	3
Prameny, ikonografie, plány a literatura	73
Rozbor objektu	80
Stavební dějiny objektu	105
Uměleckohistorické a kulturněhistorické hodnocení	113
Hodnotné detaily a prvky	116
Památkové závady	117
Náměty na památkovou rehabilitaci objektu	118
Možnosti dalšího doplnění poznatků průzkumu	120
Seznam obrazových příloh.....	121
Seznam fotodokumentace stávajícího stavu.....	123

Úvod

Průzkum byl zpracován pro občanské sdružení Život bez bariér, které plánuje konverzi objektu, donedávna sloužícího jako nemocnice, k multifunkčním účelům v oblasti sociálních služeb.

Budova je v poměrně dobrém technickém stavu, lokálně jsou patrné účinky vztlínající vlhkosti, degradace omítky a její opadání. Objekt prošel za více než 100 let fungování nemocničního provozu mnoha utilitárními úpravami i rozšířením o nové prostory přiléhající k jejím obvodovým stěnám. Je však zachována naprostá většina hmotné substance původní stavby z druhé poloviny 17. století.

Průzkum navazuje na starší SHP kostela Nanebevzetí P.Marie v Nové Pace s části paulánského kláštera z roku 2002 (Zahradník – Šeda – Václavík). Kapitola Dějiny objektu od PhDr. Pavla Zahradníka byla již v tomto starším průzkumu provedena pro celý objekt kláštera. Proto je archivní rešerše v plném znění přenesena i do tohoto SHP (výjimku tvoří doplněný inventář kláštera z roku 1689 nalezený P. Uličným v jičínském archivu).

Podkladem pro grafické vyhodnocení vývoje se stalo jednak starší zaměření z průzkumu z roku 2002 (pro kostel a přilehlé východní křídlo ambitu) a jednak nové zaměření jižního a západního křídla od firmy Geotriga s.r.o., které je však postiženo mnoha nedodělkami i chybami v zobrazení. Toto zaměření bohužel zcela ignorovalo suterénní část objektu a proto není vyhodnocení v tomto rozsahu realizováno. Pro severní křídlo bylo jako podklad vzato zaměření stavitele Wolfa ze 70. let 19. století a upraveno do schematické podoby dnešního stavu – tato část má pouze informativní, schematický charakter! Vyhodnocení krovu nebylo realizováno, protože zcela chybí plánová dokumentace (nové zaměření pouze schematicky naznačuje konstrukci pouze v severní části západního křídla). Krov byl v plném rozsahu nahrazen po velkém požáru v roce 1858.

Profilace římsy byla sejmuta obrysovým hřebem Profilemaister.

Upozornění:

- Tento elaborát nenahrazuje závazná vyjádření příslušných památkových orgánů a organizací ve smyslu zákona č. 20/1987 sb.
- Práce je duševním vlastnictvím autorů

Dějiny objektu

Dějiny bývalého pavlánského kláštera v Nové Pace s klášterním kostelem Nanebevzetí Panny Marie lze rozdělit na dvě odlišná časová období - první, sahající do zrušení kláštera za josefínských reforem v roce 1789, a druhé obsahující dobu od zrušení kláštera do současnosti. Osudy kostela a budovy bývalého kláštera se však v době po zrušení kláštera od sebe dosti liší a při jejich studiu je také třeba čerpat z odlišných písemných pramenů. Z těchto důvodů je následující text rozdělen nikoli na dvě, nýbrž na tři části - v první, obsahující období do roku 1789, pojednáváme jak o klášteře, tak i o klášterním kostele, zatímco druhá část je věnována osudům samotného kostela po roce 1789 a poslední, třetí část se zabývá pouze dějinami bývalé klášterní budovy v tomto období. Je ovšem třeba upozornit na skutečnost, že po zrušení kláštera jeho severní křídlo náleželo ke kostelu a sloužilo potřebám novopacké farnosti; proto také zprávy o tomto křídle najdeme v části týkající se bývalého klášterního kostela.

I. Pavlánský klášter do jeho zrušení roku 1789

Pavlánský klášter nad Novou Pakou byl postaven při tamním kostelíku Panny Marie, v němž byla uchovávána milostná soška Panny Marie. Podle pozdní místní tradice, zachycené písemně v 18. století, byla tato soška údajně přenesena do Nové Paky roku 1019 a kolem roku 1032 byla pro ni postavena kaple, jež byla později rozšířena v kostel, doložený roku 1414 a obnovený a znovu rozšířený roku 1565 (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 175).

Tyto zprávy, stejně jako mnohé další již věrohodné informace týkající se 17. a 18. století byly zapsány v dnes nezvěstných pamětních knihách Václava Golla, zemřelého roku 1778, a Matěje Šádka, jež však podrobně excerpoval novopacký kaplan Jan Nešpor ve farní pamětní knize, kterou založil v roce 1841, a po něm novopacký dějepisec Josef V. Beran ve svých dějinách Nové Paky z roku 1871. Nešporova farní pamětní kniha je tedy pro nás důležitým pramenem pro nejstarší dějiny novopackého pavlánského kláštera; její údaje pak můžeme doplnit o další zprávy, pocházející již ze soudobých pramenů.

Zakladatelem pavlánského kláštera v Nové Pace byl Rudolf Teuffenbach z Tiefenbachu a Masswegu (1582-1653), polní maršál a generál a nejvyšší zemský i domácí zbrojmistr, jenž se roku 1636 stal majitelem celého kumburského a úlibického panství i s Novou Pakou (SÚA, DZV 145 C 14r - C 14v, E 29v - F 2r).

Necelé tři roky před svou smrtí, dne 24. července 1650, vydal Rudolf z Tiefenbachu listinu, jíž zřídil rodinný fideikomis, přičemž však některá panství odkázal, jiná pak (Kumburk, Úbislavice a Drnholec) přenechal k užívání své manželce Marii Evě Alžbětě, rozené ze Šternberka. K ní se vztahuje následující pasáž listiny:

"Avšak ona je povinna z toho [tj. z postoupených panství] od základu vystavět dva klášteríky, totiž v mém městě Jičíně jeden pro pány kapucíny a nad mým městečkem Pakou u kostelíka, kde je milostný obraz Panny Marie (kterýžto kostelík bych také rád trochu rozšířil), druhý pro pány otce sv. Františka Pavlánského; všechn materiál k tomu je pak oprávněna brát, dokud bude žít, z řečených mých panství, po její smrti pak jsou povinni tyto kláštery dostavět řečení primogeniturní dědicové bez náhrady ze strany mé manželky či jejích dědiců; kromě toho opatřuji řečeným páterům pavlánům k jejich klášteru a jeho udržování stateček Choteč, ležící v království Českém, a co jim ještě k tomu věnuji zvlášť" (SÚA, DZV 261 A 1r - A 13r).

Rudolf z Tiefenbachu zemřel 4. března 1653 (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 175-176), hned nato byla uvedená zakládací listina fideikomisu i s takřka současně vyhotovenou závětí zapsána do zemských desek (SÚA, DZV 261 A 1r - A 23r) a manželka Marie Eva Alžběta byla ještě téhož měsíce uvedena v užívání kumburského panství (SÚA, DZV 113 J 28v - J 29r). Její povinností nyní bylo podle ustanovení listiny z roku 1650 vybudovat nad Novou Pakou pavlánský klášter.

Ke stavbě kláštera bylo vskutku krátce poté přikročeno. Farní pamětní kniha uvádí, odvolávajíc se na jakýsi rukopis Antonína Šádka, že "léta 1654 počaly se pro klášter na něm [tj. na získaném pozemku] grunty kopati" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 176), a o několik řádků dále v ní čteme (obě následující data jsou převzata z katalogu archivu novopackého kláštera z pražské Univerzitní knihovny), že "léta 1655 dne 25. června byl základní kámen v přítomnosti ovdovělé gruntovní paní Tiefenbachový k tému stavení položený" a že byl "léta 1658 ten klášter při starým kostele dostavený" (tamtéž, s. 177).

Skutečnost, že klášter se nepochybně stavěl v roce 1658, potvrzuje také soudobý zápis v novopacké gruntovní knize, týkající se koupě pozemku od Jana Šťastného. Příslušný zápis zní takto:

"Zápis na grunt Dražníkovský.

L. 1658 dne 21. maii z nařízení urozeného pana Václava Stanislava Halánka, jitčínského Její Excell[ence] paní paní hrab[ěnky] hejtmana panství kumburského a úlibského, prošacován grunt Dražníkovský, náležející Janovi Šťastnému, k ruce vrchnosti, na kterémž gruntu klášter nad měst. Novou Pakou se staví, s vším k němu příslušenstvím za summu 35 kop gr." (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, sign. Pozemkové knihy Nová Paka 3164, fol. 187r).

Ačkoliv tedy budova kláštera byla vybudována již v letech 1654-1658, pavláni se v ní z nezcela jasných důvodů usadili až o půl století později. Jak se zdá, až v devadesátých letech 17. století začali pavláni projevovat větší úsilí o to, aby jim novopacký klášter byl konečně předán (SÚA, SM, kart. 1585, sign. P 2/11; SÚA, NM, sign. K 2/P 1/4/1), a teprve dne 30. září 1699 jim královéhradecký biskup Bohumír Kapoun ze Svojkova vydal povolení, "aby se usadili v klášteře, ležícím v městečku Pace, založeném (conditum) roku 1653 zbožné paměti panem hrabětem Rudolfem z Tieffenbachu a zřízeném (erectum) jeho manželkou paní Evou Alžbětou rozenou ze Šternberka." Již 2. října téhož roku pak pavlánský provinciál P. Vít Burchardt, odvolávaje se na toto povolení, požádal tehdejšího majitele panství Jana Josefa hraběte ze Šternberka o předání klíčů ke klášteru (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 1, inv. č. 811).

Z roku 1687 se zachoval ojedinělý inventář klášterní budovy připojený k inventáři zámku v Jičíně (SOkA Jičín, AM Jičín, J-90B, inv. č. 122A, kart. 3, fol. 27v – 28r)¹:

V klášteře novopackým

Za hraběcím rychtářem klíčů rozličných – 44

Hlavní – 3

Klik ke dveřím – 19

Falny s klikami – 2

Šyld pocínovaný – 1

Rukověť 1 s boky – 2

¹ Tato pasáž byla doplněna k archivní rešerši v roce 2007. Děkuji panu ing. Arch. Petru Uličnému za poskytnutí přepisu tohoto pramene.

Dveře nový s zámkem krytým s párem panty a háky – 1
Item z druhé strany dveře sprostý s zámkem krytým a jinším okováním – 1
Po levé ruce ambitu dolením, též dveře s zámkem zapaditým s prostým krytem – 1
Za tímž cella, v ní rámec – 1
Vokno skleněný – 1
Dveře se zámkem pocínovaným, pruty, háky rukovětí a klikou – 1
K pesku dvířka – 1
Druhá cella se vším okováním – 1
V ní futro staré pro obraz Panny Marie – 1
Obraz starý na prkně malovaný Panny Marie Czegstrosauský – 1
Za tím podobný dvířka u pesku bez klíče – 1
V třetí celly kamna, vokna, dveře jak v druhé – 1
Item dveře se zámkem bez šiltu – 1
V ambitu vokno – 1
V kuchyni dveře okovaný se vším jak jinší – 1
Vokna – 2
Do kuchyně dveře bez rukovětí – 1
V kuchyni vokna – 2
Dveře z ambitu, totiž kuchyně s zámkem, klikou, rukovětí -1
V síni před refektářem, dveře s zámkem zapaditým a jinším okováním – 1
V refektorium dveře se vším náležitým okováním – 1
Kamna v refektorium velký – 1
Vokna v refektorium – 5
Do sklepu poloviční dveře – 1
Na sklep a pod refektorium mříže železný – 3
Dveře dvoje, s zámků sprostými – 3
V druhém sklepe dveře okovaný – 1
Mříže železná nade dveří – 1
Pod tímž dveře okovaný – 1
V druhém štoku, dveře do ambitu před refektoriem s zámkem pocínovaným – 1
V čtvrtý celle, dveře se vším okováním – 1
U pátý celly dveře s podobným okováním, kamna nový – 1
Vokno skleněný – 1
Dvířka při pesku s pruty pocínovanými, háky a felnou

Z pátý cely dveře do komory se vším okováním – 1

Do ambitu se vším okováním – 1

Z ambitu dveře do pole, při nich zámek krytý pruty a háky – 1

Za schody v témž ambitu komora, při ní dveře okovaný s zámkem pocínovaným a hákem – 1

Při tý komoře dveře hrubý s zámkem zapaditým, šiltem a rukověti – 1

Item podobně komora, při ní dveře okovaný se vším jak sluší – 1

Item komora se vším okováním – 1

Více páté dveře se vším okováním – 1

V týž komoře cihel zdících mnoho tisíc.

Dveře oken z ambitu ke kostelíčku se zámkem krytým, panty a dlouhými háky – 1

V hořejším štoku vokna se vším okováním – 2

Do ambitu okna se vším náležitým okováním – 26

V pokoji u samých dveří okno – 1

Kamna hrubý – 1

Stoleček okrouhlej ořechové barvy – 1

Židliček ořechové barvy – 12

Dveře se vším okováním – 1

Dveře k pesku s panty a klikou – 1

Kamna poloviční – 1

Dveře okovaný – 1

Item dveře k pesku – 1

Dáleji dveře se vším okováním – 1

Z téhož ambitu dveře – 1

Na proti tomu do světnice dveře podobný okovaný – 1

Okna 2, Kamna – 1

Dvířka k témuž pesku okovaný – 1

Kamna dvojité – 1

Dveře z téhož pokoje tak jako při všech, mimo klíče – 1

Při pesku dvířka – 1

Dveře do pokoje pátého se vším okováním – 1

Okno – 1

Kamna poloviční – 1

Dveře nad síní refektářem podobně okovaný – 1

Na síni okna – 1

Dveře na půdu se zámkem prostým – 1

Dveře do pokoje sedmého se všemi potřebami – 1

Vokno – 1

Kamna poloviční – 1

Dvířka k pesku se vším okováním – 1

Dveře do pokoje osmého tak jak druhé se vším okováním – 1

Vokna v témž pokoji – 2

Kamna poloviční – 1

Oken nových do téhož stavení vyhotovených malých a hrubých – 18

Z téhož pokoje do komory dveře – 1

Okna – 2

Z ní dveře ven na ambit – 1

Do pokoje 9ho dveře tak, jako jinší s vším – 1

Okno – 1

Kamna poloviční – 1

Dvířka k pesku – 1

Dveře do pokoje 10ho okovaný – 1

Okno – 1

Kamna poloviční – 1

Do 11ho pokoje dveře se vším okováním – 1

Vokna – 2

Kamna poloviční – 1

Při pesku dvířka – 1

Do pokoje 12ho dveře jak jiný – 1

Vokno – 1

Kamna poloviční – 1

Komora vedle schodů na horu tak jako jiné – 1

Štandlík pro vodu vážení – 1

K uvedení pavlánů do budovy novopackého kláštera však podle farní pamětní knihy, odvolávající se na Šádkův rukopis a nápis na portrétu pavlánského provinciála Puše, až v roce 1701, tedy po smrti Jana Josefa, za jeho dcery Marie Terezie, místo

níž panství spravoval jako poručník Václav Vojtěch hrabě ze Šternberka. O příchodu pavlánů a následujícím sporu o mariánskou milostnou sochu tu čteme:

"Léta 1701 dne 8. května na den svatého Michala Archanjela klášter novopacký od Jeho biskupské Milosti pana Bohumíra Kapouna ze Svojkova posvěcený a do něho páni pat. pauláni, jichžto vicář veleb. pán Ludvík Puš se jmenoval [...], ze zámku chotečského, kdežto přes 15 let prv přebývali, slavně jsou uvedeni byli.

Když však do kláštera přišli, neopominuli toho samého dne pana faráře Václava Knopfa žádati, by jim prastarý milostný obraz a klenot Rodičku Boží Nové Paky, jenž rozkazem léta 1622 pana Albrechta Eusebia Waldšteina, knížete Frydlandského, z filialního kostela přenešená byla, jim opět k oslavě, ozdobě a k opatrování jejich kostela klášterského nazpět vydaná byla. K tomu se ale místní duchovenstvo dlouho rozmysliti nemohlo, neb pan Jakub Kohout, kaplan novopacký, jadrnou svou řečí lid velice rozhorlil, a by při kostele farním zůstala, vřele zastával. [...] Že však ale přítomní vyšší páni představení tomu přivolití nechtěli, byl pánům pater. paulánům ten obraz u přítomnosti P. T. Jeho biskup. Milosti pana Bohumíra Kapouna z Svojkova, též pana Václava Vojtěcha hraběte z Šternberku a celého komonstva, též u přítomnosti dvojčíhodného pana převora kartouzského z Valdic [...] od p. faráře a druhého kaplana Jindřicha Ficka odevzdaný" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 177-178).

Pokud jde o příchod pavlánů do novopackého kláštera z Chotče a o jméno jejich prvního představeného, odvolává se farní pamětní kniha, jak jsme uvedli, na portrét Ludvíka Puše, nacházející se v novopacké faře a opatřený nápisem, v němž je Ludvík Puš, rodák z moravských Svitav a trojnásobný provinciál, jenž zemřel 7. prosince 1732 ve Vídni, uveden jako "po osm let novopacký vikář a obnovitel konventu, který byl přenesen z Chotče na svátek sv. Michala Archanděla nejjasnějším biskupem královéhradeckým svobodným pánem Kapounem." Nápis na obraze uvádí ovšem i zmatený údaj, že novopacký klášter byl založen hrabětem Rudolfem z Teuffenbachu a jeho manželkou Alžbětou hraběnkou ze Šternberka roku 1701 (tamtéž, s. 177).

Po osazení kláštera pavlány bylo třeba postarat se o úpravu okolí kláštera, hlavně o zřízení klášterní zahrady. Za tím účelem byl dne 22. srpna 1704 pořízen zápis, podle něhož z nařízení Václava Vojtěcha hraběte ze Šternberka "vykázán jest nad klášterem novopackým P. P. paulánům jeden kus role, která již předešle k tomu

cíli a pro ten klášter od vysoce urozeného pána pana Rudolfa svobodného pána z Teiffenbachu, pána na Mayerhově etc., rytíře zlatého rouna, J[eho] M[ilosti] c[ísařské] skutečné tejné rady, komorníka, polního maršálka a generála, nejvyššího zemského a domácího zeygmistra, koupena byla, na 400 kroků dýlky a 200 kroků šířky, z kteréžto podle od nadjmenované J[eho] v[ysoce] hra[běcí] Excell[ence] písebného daného milostivého poručení má hejtman panství kumburg-oulibského Hendrich Stanislav Pátek pánům páterům paulánům zahradu udělati a takovou plotem tesovým obehnati dáti; též nad tou zahradu vynachází se kus role s kouskem lesa, kterážto též již předešle k tomu cíli od řečeného svobodného pána z Teufenbachu vymíněna byla, vykázána, odevzdána a mezníky kamennýma všechno pořádně vysázeno jest."

Zápis dále uvádí: "Podobným způsobem a podle milostivého poručení od J[eho] v[ysoce] hra[běcí] Excell[ence] velebným pánům P. paulánům jest kuchyňka aneb rybníček pro ryby (kterou Václav Hilšar od gruntu svého postoupil) ku klášteru odkázaný na časy budoucí odvedený" (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, sign. Pozemkové knihy Nová Paka 3166, fol. 404r-405r).

Protože však ani poté nedostali pavláni celý pozemek, jenž jim měl podle fundace náležet, vydal o tři roky později, dne 18. listopadu 1707, Václav Vojtěch hrabě Šternberk listinu, v níž konstatoval, že "k vystavení jednoho kláštera paulánského na Nové Paky jeden grunt od Jana Šťasnýho léta 1658 dne 21. měsíce máje za 35 kop českých [...] koupený jest byl a léta 1704 dne 22. augusti [...] v nadjmenovaném gruntě jedna zahrada vystavená a plotem tesovým obhraděná a jenom toliko nějaký díl téhož koupeného gruntu, podkad konec borovýho hájku mezníky vysázené, jim pánům páterům paulánům vykázáno, ostatní pak až posavad in suspenso zachován byl", pročež nařídil hejtmanu Pátkovi, "aby hleděl neprodleně takový již prve od p. possessorův k tomu cíli přikoupený a jedině pro klášter paulánský odevzdaný ostatní grunt dotčeným p. paulánům odevzdati" (tamtéž, fol. 405v).

Až po smrti hraběte Václava Vojtěcha, v době, kdy poručenskou správu panství vykonával František Leopold hrabě ze Šternberka, byla zahájena stavba nového klášterního kostela. Ve farní pamětní knize, odvolávající se na paměti Gollovy i Šádkovy, o tom čteme:

"Že však při tom klášteře ten prastarý kostel pro mnoho tisíc sem k milostnému obrazu putujícího lidu velmi skrovný byl, tedy položili páni páteři pauláni

stavitelem jedním jezuitským bratrem, jménem Jakubem Blažejovským, podle toho kostela léta 1709 dne 11. června k novému slavnému chrámu základní kámen [...], obraz Rodičky Boží ze starého kostela s oltářem léta 1715 dne 6. května do refectáře klášterského přenesli, starý kostel rozbořili a v refectáři až do času vystavění nyní stojícího kostela 1724 služby Boží vykonávané byly.

Léta 1724 dne 11. srpna byl ten skvostný chrám Páně od velebného pana patera Benedykta Longina, slavného conventu vicáře, povolením slav. královéhradecké konsistoře posvěcený, v kterémžto i ten samý den nadřečený pan vicář první mši svatou sloužil. Dne 13. srpna v neděli před Nanebevzetí Panny Marie byl zázračný obraz Rodičky Boží v klášteře z hrubého refectáře čili večeřadla u veliký slávě vyzdvižený a u slavném procesí [...] do nově vystaveného kostela přenešený na hrubý oltář postavený, kdež se až podnes skví a spatřuje" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 178-180).

Přesná data, jež farní pamětní kniha podle svých starších pramenů uvádí, jsou zcela věrohodná; datum 1715 jakožto datum zboření původního kostela kromě toho potvrzuje dochované povolení královéhradecké biskupské konzistoře z 5. května 1715, "aby kaple, ve které se uchovává milostné vyobrazení Nejsvětější Panny Marie, mohla být zbořena a řečená socha Nejsvětější Panny Marie aby mohla být nejprve přenesena do konventu a umístěna v důstojném místě, ve kterém se neděje ani neprovozuje nic světského", kde by měla být až do té doby, "dokud započatá stavba nového rozsáhlejšího kostela nebude dokončena a dovršena" (SÚA, AZK, kart. 51).

Nesnáz zato působí jméno údajného stavitele, jezuitského bratra Jakuba Blažejovského. Již Karel B. Mádl byl nucen konstatovat, že Blažejovský, jinak vůbec neznámý, "nepřichází, dle laskavého šetření Dra Ant. Podlahy, ani v seznamech řádu jesuitského" (Karel B. Mádl, Dienzenhofrovský motiv, Památky archaeologické 32, 1920-1921, s. 209). Protože seznamy členů řádu, vydávané každoročně pro každou z řádových provincií, jsou nepochybně úplné, je zřejmé, že údajný jezuitský bratr laik Blažejovský je fiktivní postavou, o níž zatím bohužel nedovedeme říci, jakým omylem či záměnou se dostala do nejstarších zpráv o stavbě kostela.

Po dokončení stavby kostela bylo ovšem třeba postarat se i o jeho vnitřní výzdobu. Protože finanční prostředky na tuto výzdobu nedostačovaly, byli, jak nás o tom informuje farní pamětní kniha, "vyslaný mnozí novopacký obyvatelové od P. Fortunata Schumannna, vicáře conventu novopackého, do světa ku prospěchu

chrámu Páně klášterského", tedy za účelem sbírání příspěvků od dobrodinců. Dotyční sběratelé příspěvků byli opatřeni doporučujícím listem, datovaným v Nové Pace dne 1. března 1727, v němž pavláni potvrzovali, že vystavěli kostel, jenž je zatím "tak chudý, bez oltářů, kazatelně a jiné důležité potřebné vnitřní ozdoby" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 180-181).

Když byl kostel i uvnitř vyzdoben, byl znovu posvěcen, o čemž ve farní pamětní knize čteme: "Když z příspěvků dobrodincův ten chrám Páně své vnitřní ozdoby jest došel, byl opět léta 1732 dne 28. října na den sv. Šimona a Judy od Jeho M. biskup. pana Mauricia Adolfa Karla, vývody Saského a arcibiskupa pfarasalienského a biskupa královéhradeckého, znovu opět posvěcen" (tamtéž, s. 181; viz též SÚA, AZK, kart. 51).

Podle pozdější monografie klášterního kostela od novopackého kaplana Ignáce Bílka byl v roce 1734 do kostela pořízen "oltář sv. Anny s obrazem od jednoho Paulána" (Ignác Bílek, Památné události poutního chrámu Páně na nebe vzetí Panny Marie v Nové Pace v kraji Jičínském, Praha 1858, s. 4).

O další stavební akci v bezprostřední blízkosti farní pamětní kniha uvádí: "Léta 1735 pro pohodlnější přístup k tomu slavnému a k nábožnému pozdvižení mysli zasvěcenému chrámu byly založený 18. dubna od líkárny ku kostelu vedoucí schody čili stupně" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 181). Podle pozdější zprávy farní pamětní knihy, zapsané až v roce 1918, byly "kolem r. 1750" postaveny varhanářem Josefem Horákem z Kutné Hory varhany klášterního kostela (tamtéž, s. 217).

Podle pozdějších zpráv byl roku 1774 kostel obohacen o nový obraz na hlavním oltáři. Ignác Bílek totiž v roce 1858 v kostele uvádí "hlavní oltář s předrahým klenotem, Pannou Marií, Ježíška v rukou nesoucí, s velikým obrazem na nebe vzaté Rodičky Boží Panny Marie od malíře Kramolína, od roku 1774, jemuž se i malba al fresco na zdi a klenutí připisuje" (Ignác Bílek, Památné události poutního chrámu Páně na nebe vzetí Panny Marie v Nové Pace v kraji Jičínském, Praha 1858, s. 4).

S obdivem se o novopackém klášterním kostele vyslovoval roku 1777 ve svém popise kostelů, kaplí a klášterů hradecké diecéze Jan Karel Rohn. V jeho spise o klášterním kostele čteme: "Tento kostel, prostorný, čistý, světlý, pod jednou klenbou rozdělenou na tři pole, nepodpíraný žádnými sloupy, a proto s výjimečnou akustikou, stojí mimo městečko na vyvýšeném místě směrem k severu s vkusným konventem" (Joannes Carolus Rohn, Antiquitas ecclesiarum, capellarum et

monasteriorum aliarumque aedium sacrarum districtus et respective diaecesis Reginae-Hradecensis, Praha 1777, s. 106).

V josefském katastru z roku 1785 je uveden "klášter paulánský Nro 97" a u něj "k němu patřící zahrada" a "druhá zahrada za maštalej", kromě nich pak ještě "p. paula[nům] patřící domek Nro 96" a "při něm zahrádka" (SÚA, JK, inv. č. 1180, č. 207-211).

Konec novopackému klášteru přinesly josefinské reformy. Klášter byl zpočátku sice určen k redukci, ale k jeho okamžitému zrušení nedošlo. Podle dekretu ze 7. listopadu 1785 mělo být celé klášterní jmění až do úplného zrušení prozatím ponecháno netknuté a předáno ke správě superiorovi, jenž byl povinen z něj skládat účty (SÚA, ČG-Publ, kart. 2682, sign. 145/44; viz též Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 184-185; Josef V. Beran, Paměti města Nové Paky, Praha 1871, s. 53-54). Když v září roku 1787 projevoval pražský lékárník František Černý zájem o koupi lékárny novopackého kláštera, bylo mu odpověděno, že klášter ještě nebyl zrušen (SÚA, ČG-Publ, kart. 2396, sign. 122/52).

Přesto však během října roku 1787 bylo zhotoveno několik inventářů kláštera a kostela, jež nám poskytují cenné informace o stavu kláštera v této době. V inventáři z 27. října 1787 jsou klášter s kostelem popsány takto:

"Budovy:

- a. Klášterní budova, pevně a dobře vybudovaná v roce 1730 [!] zčásti z podpory dobrodinců, zčásti z vlastních prostředků, o 2 podlažích, z nichž dolní je celé klenuté, horní naproti tomu s položenými prkny - v přízemí opatřená lékárnou o 2 pokojích, 1 komoře a laboratoři s rákosovým stropem, dále klenutým, zcela prostorným letním refektářem a menším zimním refektářem, 1 spížním kvelbem a dalšími 2 vedlejšími kvelby, 1 čeledníkem, 3 komorami, 1 kuchyní, 1 vinným sklepem, jenž pojme až 300 [sudů], a 2 pivními sklepy. Na horní chodbě je umístěno 13 rákosem pokrytých duchovních pokojů, 1 provincialátní a 1 vikariátní, tedy dohromady 16 pokojů a 4 komory, dále 1 klenutá knihovna, 1 kostelní depozitář s železnými dveřmi a záchody, podlaha je posléze vydlážděna cihlami, dole však kameny; celá budova je ostatně kryta šindelem, což zůstává v současnosti mimo odhad.
- b. Pod klášterem ležící dům, který obývá klášterní sluha, zcela ze dřeva.
- c. Také taková obilní stodola.
- d. Rovněž koňská stáj na 4 koně.

e. Kůlna na vozy dtto, posléze:

f. Sádka na ryby; což všechno bylo podle přiloženého seznamu oceněno na 135 zl. 10 kr.

[...]

Ohledně klášterního kostela v Nové Pace:

a. Ten je vystavěn pevným novým stavebním způsobem a je opatřen klenbou s namalovanou freskou, dále zvonící na pravé straně vchodu a malou věží proti presbytáři, v níž visí mešní zvonek. Byl úplně dostavěn teprve v roce 1730 [!], takže se celý nachází v dobrém stavu. Vchod u velkých dveří zdobí dvě z kamene vytesané, štafírované a na podstavcích stojící velké sochy, jež představují dva biskupy. Na postranních zdech vchodu jsou ještě umístěny dvojce menší dveře, a to jedny ze strany kláštera, druhé ze strany proti městu pro pohodlí lidu."

Dále tento popis uvádí, že v kostele se nachází hlavní oltář s "malířskou výzdobou, nacházející se vlašským způsobem na závěrové zdi", pak šest postranních oltářů (z nich dva první, sv. Františka Paulánského a sv. Jana Nepomuckého, jsou "u závěru mřížky k přijímání", další dva, Obrácení sv. Pavla a Stětí sv. Jakuba, obsahují obrazy "od Škréty a Markse [!]", a poslední dva, sv. Kříže a sv. Anny, jsou "proti kostelnímu kůru"), kazatelna a varhany.

Ze dne 30. října 1787 pochází další seznam vedlejších budov při klášteře, který však oproti jejich soupisu, obsaženému v inventáři kláštera z 27. října přináší jenom tu změnu, že u domu obývaného klášterním sluhou uvádí jeho číslo popisné 96 a že celkovou částku 135 zl. 10 kr., na niž byly tyto budovy oceněny, rozepisuje na jednotlivé budovy (postupně jsou to částky 48 zl. 40 kr., 21 zl., 28 zl. 30 kr., 19 zl. a 18 zl.).

Téhož dne, tedy 30. října 1787, byl zhotoven ještě seznam věcí nacházejících se v pokojích jednotlivých řeholníků (z něj se dovídáme, že klášter tehdy obývalo 10 kněží včetně superiora P. Wernera Zlabingera a 2 bratři laici) a další seznam nábytku a cenných předmětů v klášteře podle jednotlivých místností. V tomto seznamu jsou uvedeny následující místnosti (v závorce uvádíme počet obrazů, jež se v té které místnosti nacházely):

Zimní refektář (8)

Letní refektář (10 obrazů a 15 map krajů)

Kuchyň

Čeledník (1 obraz kláštera)

Dispensář

Provincialát (8)

1. pokoj vikariátu (8)

2. pokoj vikariátu (12)

U schodů: 1. pokoj pro hosty (5)

2. pokoj pro hosty (7)

Lékárníkův pokoj (14)

Chór (5 obrazů a 1 oltář)

Kostelní kvelb

Kongregační komora

Dolní chodba (17 obrazů, kromě toho "na zdi namalované obrazy, představující život zakladatele řádu - 10"))

U dveří fortny

Vedle a na 2. schodech (1 velká socha sv. Barbory, 1 malá socha sv. Jana Nepomuckého, 1 velká socha sv. Františka Paulánského, 1 krucifix)

Horní chodba (48 obrazů, z toho 24 portrétů řádových generálů v černých rámech)

Půda (1 klášterní hodiny ze železa na malé věži)

Krytá chodba od kláštera do městečka

Kůlna na vozy

Klášterní dvůr (1 krytá studna, 1 pumpa) (SÚA, ČG-Publ, kart. 2682, sign. 145/44).

Zmínka o dvou vikariátních pokojích v tomto seznamu nám dovoluje opravit chybu v inventáři z 27. října 1787 (i v pozdějším inventáři z 31. července 1789), v němž je v patře uveden pouze jeden vikariátní pokoj, takže celkový počet 16 pokojů v patře pak nesouhlasí se součtem vyjmenovaných pokojů.

Dne 22. června 1789 byl klášter konečně definitivně zrušen. Při rušení kláštera bylo během července 1789 zhotoveno opět několik popisů a inventářů kláštera a kostela,

Dne 8. července 1789 sestavili stavitel Josef Thoma a zednický mistr Václav Kracík jednak popis klášterní budovy, jednak popis klášterního kostela. Popis klášterní budovy zní takto:

"Odhad a popis celé klášterní budovy z 8. července 1789.

Kterýžto klášter má délku 28 sáhů a šířku 26 sáhů, skarpa (Scarbirung) na straně proti městu až k přízemí je ve výšce 2 sáhů 4 stop, síla zdi 1 sáh,

nacházejí se v něm dva velké, dobře sklenuté sklepy i s vchodem z kamenných stupňů.

Přízemí.

Zed' je o síle 4 stop, výška až ke klenbě v prvním patře 2 sáhy 4 stopy.

Nachází se tu 7 pokojů, velká kuchyň, velký refektář, sakristie, 7 komor pro rozličné nářadí, chodba u těchto pokojů a komor. Toto všechno je vesměs dobře sklenuto cihlami.

Dále malý dvorek čili zahrádka uprostřed budovy i se studnou, vysázenou kvádry.

První patro.

Zed' je o síle 3 stop 6 palců, výška až k rákosovému stropu 2 sáhy 3 stopy.

Je tu 12 pokojů, velká oratoř (obojí dobře opatřeno rákosovými stropy), záchod s chodbou jako v přízemí se schody (jako horní stropy jsou jen položena prkna).

Krov na této takzvané budově je vazba (Bind-Werck) s hlavními trámy, ještě čerstvá a v dobrém stavu, jenom krytina z šindele musí být nejdéle v jednom roce pro zabránění škod na budově celá opravena.

Důkladná prohlídka nás podepsaných stavebních znalců uznala, že tato budova má cenu 2400 zl."

Téhož dne pořídili Thoma a Kracík ještě popis kostela, jenž zní následovně:

"Pavlánský kostel s věží. Odhad a popis z 8. července 1789.

Kterýžto kostel má délku 22 sáhů, šířku 10 sáhů 3 stopy a výšku 11 sáhů 2 stopy.

Síla zdí 1 sáh, vesměs dobře sklenuto.

Věž na půdorysu čtverce, 4 sáhy.

Síla zdí 1 sáh, výška 15 sáhů 2 stopy.

Krov na kostele, stejně jako na věži, je vazba (Bindwerck) s hlavními trámy, ještě čerstvá a v dobrém stavu. Jenom krytina z šindele musí být pro zabránění škod na budově opravena."

Kostel s věží znalci odhadli na 1600 zl.

Rovněž 8. července 1789 zhotovil stavitel Josef Thoma, tentokrát však spolu s tesařským mistrem Antonínem Podlipným, také popis vedlejších budov kláštera, v němž se píše:

"Odhad a popis vedlejších budov, stojících u řečeného kláštera, jež jsou vystavěny jenom ze dřeva.

1. Č. 4. Dům, kde bydlí klášterní sluha, je dlouhý 7 sáhů, široký 3 sáhy 1 stopu a vysoký 1 sáh 3 stopy. Nacházejí se v něm 2 malé pokojíky, komora s předsíňkou a kuchyňkou - 80 zl. 30 kr.
2. Stodola o délce 5 sáhů, šířce 4 sáhy a výšce 1 sáh 3 stopy - 24 zl.
3. Koňská stáj pro 4 koně, je dlouhá 5 sáhů, široká 3 sáhy a vysoká 1 sáh 3 stopy - 30 zl.
4. Kůlna na vozy, dlouhá 5 sáhů, široká 3 sáhy a vysoká 1 sáh - 15 zl.
5. Sádka na ryby o délce 8 sáhů, šířce 2 sáhy 2 stopy a výšce 1 sáh - 20 zl."

Další, podrobnější popis kláštera i s kostelem nacházíme v hlavním inventáři, sepsaném 31. července 1789, jenž je však v podstatě (s menšími změnami ve formulacích) totožný s výše uvedeným inventářem z 27. října 1787. Oproti němu jsou zde podrobněji popsány podle vedlejší budovy, patřící ke klášteru, o nichž se zde uvádí:

- "b. Pod klášterem ležící domek, který obývá klášterní sluha, nově postavený zcela ze dřeva, se zahrádkou o ploše 21 čtverečních sáhů - 80 zl. 30 kr.
- c. Obilní stodola, postavená ze dřeva, krytá šindelem, zchátralá - 24 zl.
- d. Koňská stáj na 4 koně, rovněž ze dřeva, krytá šindelem, postavená před 8 lety - 30 zl.
- e. Kůlna na vozy v průměrném stavu - 15 zl.
- f. Sádka na ryby, zchátralá - 20 zl."

Popis kostela doplňuje ještě seznam oltářů a obrazů, nacházejících se v klášteře, sepsaný již 4. července 1789, podle kterého je obraz na oltáři Obrácení sv. Pavla namalován Mengsem, obraz na oltáři Stětí sv. Jakuba "slavným Škrétou" a obraz na oltáři sv. Jana Nepomuckého Brandlem. Kromě zmíněných šesti postranních oltářů obsahuje tento seznam ještě i "starý oltář se 3 figurami sv. Jana Nepomuckého", nacházející se v chóru kláštera.

Dále seznam uvádí i všechny obrazy (spolu s krucifixy), jež se tehdy nacházely v samotném klášteře, a to 4 v sakristii, 21 na chodbě v horním podlaží, 5 v chóru kláštera, 4 v horním podlaží v 1. pokoji, 1 ve druhém pokoji pro hosty, 6 v provinciálově pokoji, 5 ve velkém vikariátním pokoji, 4 v malém vikariátním pokoji, 6 na chodbě a schodech, 5 v dolním podlaží v letním refektáři, 11 v zimním refektáři, 9 v lékárně, 14 na dolní chodbě, 2 v pokoji pátera Víta, 2 v pokoji pátera Melichara a 1 v čísle 5 (SÚA, ČSÚ, kart. 316).

II. Bývalý klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie

Klášterní kostel, jenž se nyní stal novopackým filiálním kostelem, byl v době zrušení kláštera zjevně v poměrně dobrém stavu, ovšem přesto bylo nutné provést nutnou opravu jeho střechy. Dne 12. listopadu 1790 jičínský krajský úřad poslal hospodářskému úřadu kumburského panství adjustovaný rozpočet na opravu kostelní střechy spolu s příkazem, aby tuto práci za 185 zl. 10 kr. zadal staviteli Josefu Thomovi, jenž má s prací neprodleně započít. Zmiňovaná částka byla Thomovi vskutku ještě v roce 1790 vyplacena (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67). Podle farní pamětní knihy pak "kryt čili střecha velmi chatrný nechal se za 678 zl. opravit" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Rokečnicí, s. 190).

Podle kostelních účtů bylo roku 1795 za opravu kostelní střechy a za "kus nově položené střechy, pod níž vede schodištní chodba do kostela", zapláceno tesařům 6 zl., za 7 zl. 45 kr. bylo koupeno 31 kop šindelů a za 2 zl. 30 kr. 2000 hřebíků šindeláků (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7565).

Roku 1803 byl zhotoven rozpočet na opravu střešní krytiny kostela, jež měla stát 1760 zl. 37 1/2 kr. a mělo k ní být použito 1890 kop šindele. Rozpočet podepsali stavitel Josef Martínek z Bydžova, zednický mistr Kryštof Weiger z Vrchlabí a tesařští mistři František Erban a František Aman z Nové Paky.

V roce 1804 převzal patronátní právo nad bývalým klášterním kostelem (dosud toto právo náleželo náboženskému fondu) hrabě Trautmannsdorff jakožto majitel kumburského panství, jemuž zároveň gubernium sdělilo, že je ochotno dát protentokrát vadnou kostelní střechu opravit nákladem 1400 zl. ještě z náboženského fondu (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67). O tom, zda k této opravě kostelní střechy vskutku došlo, nás však písemné prameny nezpravují.

V roce 1819 bylo z kostelních peněz za práce, provedené podle rozpočtu, schváleného roku 1815 c. k. státní účtárnou, zapláceno 39 zl. 30 kr. tesařům za pokrytí 79 čtverečních sáhů na presbytáři, 30 zl. 30 kr. rovněž tesařům za pokrytí části střechy zvonice, stržené vichřicí, a 10 zl. plechařovi za plechový žlab.

Roku 1827 bylo z kostelních peněz zapláceno 35 zl. vídeň. měny "varhanáři Kučerovi za přeladění a vyčištění velkých varhan" a hned v následujícím roce 1828 bylo zapláceno 6 zl. 18 kr. "zedníkovi za opravu dlažby v kostelních chodbách" (další

3 zl. 36 kr. dostal nádeník a 3 zl. 15 kr. bylo vydáno za vápno a cihly) a 27 zl. 15 kr. "truhlářovi za opravu všech kostelních lavic, které byly za dlouhý čas silně rozlámaný." V roce 1830 bylo truhláři Krejčímu zaplacen 12 zl. 40 kr. za další truhlářské práce a roku 1831 bylo 10 zl. zaplacen "zedníku Kracíkovi za čištění kleneb, oltářů a pilířů", přičemž 4 zl. obdržel ještě nádeník (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7565).

Roku 1831 byl také pro kostel "prací pověstného malíře pana Fűricha [tj. Josefa Fűricha]" pořízen nový obraz Stětí sv. Jakuba (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Raketnicí, s. 197). Zpráva o získání obrazu od tohoto tehdy slavného malíře se objevuje i v dobové literatuře - Sommerova topografie Čech z roku 1835 uvádí, že Fűrichův obraz byl v kostele umístěn v listopadu 1831 a že ho za 400 zl. konv. měny pořídila obec (Johann Gottfried Sommer, Das Königreich Böhmen 3. Bidschower Kreis, Praha 1835, s. 137). Nato byla v roce 1832 zakoupena křížová cesta, malovaná "od zdejšího malíře a sochaře Jana Suchardy" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Raketnicí, s. 197-198).

V roce 1833 bylo z kostelních peněz zaplacen "zedníku Janu Kracíkovi za zednickou práci" 14 zl. 20 kr. (další 4 zl. 30 kr. obdržel nádeník) a roku 1834 bylo zaplacen 5 zl. 20 kr. "nádeníkům za vyhazování příkopu kolem kostela" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7565).

Dne 10. srpna 1835 byl sepsán nejstarší dochovaný inventář kostela, v němž se kostel popisuje takto:

"Je z kamene, krytý šindelem, má 9 oken a čtvery dveře. Nad vchodovými dveřmi je zvonice a na severní straně nad hlavním oltářem malá věžička. Krov je špatný.

Sakristie je opatřena 2 okny, majícími železné mříže, jakož i okenicemi a jedněmi dveřmi. Nad nimi je oratoř jakožto součást kostela, opatřená novým oknem a mříží a jedním oknem do kostela a jedněmi dveřmi. Vedle sakristie a oratoře je klášterní trakt, patřící ke kostelu; dole se nacházejí 3 komory a 1 sklep, nahoře 4 pokoje k bydlení P. kooperátora."

V kostele je dále uveden hlavní oltář Nanebevzetí Panny Marie, 6 postranních oltářů, z toho 3 vpravo (sv. Jana Nepomuckého, Stětí sv. Jakuba a sv. Anny) a 3 vlevo (sv. Františka Paulánského, Obrácení sv. Pavla a sv. Kříže), 20 lavic, 8 zpovědnic (4 v kostele, 1 v sakristii a 3 v ambitech), kazatelna, 3 zvony (z toho 1 v

sanktusníku), krypta pro řeholníky a na kůru varhany s pozitivem (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 8095).

Větší opravy byly na kostele provedeny ve čtyřicátých letech 19. století, a to jičínským stavitelem Josefem Oppolzerem. Započato s nimi bylo na konci roku 1842 či na počátku roku následujícího, neboť už 3. února 1843 novopacký farář Jan Hrdina poslal vrchnímu úřadu kumburského panství popis "ještě dalších více závad na novopackém expavlánském klášterním kostele, na něž se přišlo při zahájení oprav, které už byly povoleny a nyní zahájeny jičínským p. Oppolzerem jakožto pachtýřem."

Vrchní úřad nato už 10. února předložil seznam dalších nutných oprav krajskému úřadu a zároveň požádal, aby jej krajský inženýr prohlédl a aby poté byly tyto opravy povoleny. Žádané povolení vydal krajský úřad 1. července 1843, načež dne 10. července o tom vrchní úřad zpravil stavitele Josefa Oppolzera, jenž opravy prováděl.

Zanedlouho poté, dne 16. srpna 1843, se v Nové Pace konala kanonická vizitace; při této příležitosti farář Hrdina vypracoval zprávu o stavu patronátních budov, v níž se o bývalém klášterním kostele a přilehlé části kláštera s byty kooperátorů a sakristána píše:

"Nález:

Střecha na tomto kostele a na bytech pro dva kooperátory a jednoho sakristána, jež se u něj nacházejí, jakož i nad klášterními ambity, patřícími k tomuto kostelu, během času zcela sešla a je potřeba, aby tím poškozený krov byl opraven, aby několik prohníklých trámů bylo nově podvlečeno a aby právě taková prkenná půda byla nově položena.

Kostelní zeď, která je nad jedním kostelním oknem v důsledku velké trhliny velice špatná, je třeba opravit. Dlažbu podlahy, která je tu i tam v kostele, sakristii a ambitech už příliš hodně vyšlapaná, je třeba vysadit novými dlažebními kameny a cihlami a rovněž už vyšlapané dveřní prahy u dveří do kostela i sakristie je třeba nově vsadit. Dále je třeba tento kostel uvnitř vyčistit od prachu, malby v něm, které už z největší části sešly, osvěžit a střechu traktu s byty kooperátorů a horními ambity, nacházející se na západní straně a vystupující příliš vysoko, která skoro úplně zakrývá kostelní okna, jež se na této straně nacházejí, je třeba zčásti strhnout a udělat nižší, aby beztak příliš tmavý kostel dostal také z této strany patřičné světlo. Zvenku je třeba tento kostel také tu i tam patřičně nově omítnout a zde uvedeným

způsobem na něm provést radikální opravu. V bytě pánů kooperátorů a sakristána je třeba prázdné prostory na dřevo (Holzgemächer), nacházející se dole pod podlahami, z nichž proniká podlahou nahoru do pokoje vítr a zima, sklenout či přinejmenším tamtéž položit na první ještě druhou prkennou podlahu. Ostatně půdu, nacházející se nad pokoji, je třeba kvůli udržení tepla pokrýt řádnou lepenicí.

Opatření:

Ohledně povolení těchto oprav již bylo zařízeno nezbytné. Střecha nad kostelem je z největší části opravena a jen část ještě schází."

V následujícím roce 1844 předložil stavitel Oppolzer dne 19. května vrchnímu úřadu další rozpočet a plán na opravy; vrchní úřad mu nato 24. května sdělil, že zatím mají být provedeny jen nezbytné práce (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67).

Další spisy k těmto opravám čtyřicátých let se již nedochovaly, ale naše znalosti o těchto pracích rozšiřují zprávy, obsažené jednak ve farní pamětní knize, jednak v knize kostelních účtů. Farní pamětní kniha (ovšem s jistými časovými nepřesnostmi, neboť začátek oprav klade až do roku 1844) uvádí:

"Poněvadž od času toho, co PP. pauláni z kláštera zdejšího vypovězeni byli, takřka žádná správa na tento chrám Páně daná nebyla a spíše se ještě to, co v dobrém stavu se nacházelo, porouchalo, zpusťla tato svatyně Páně nadmíru. Když v roce 1833 držána byla v městě zdejším biskupská generální visitace, domlouvala a naléhala Jeho Milost biskupská na to přísně, by tento chrám Páně opraven a stavby při něm do patřičného pořádku uvedené byly.

Nic však méně odkládala se oprava tato rok od roku tak dlouho, až již skrze úplně sešlou střechu déšť na krásné a umělecky zřízené klenutí tohoto chrámu pronikal a ono v nebezpečení bylo v brzkém čase spadnouti. Tu teprv a ještě zas na kolikeré důtklivé představování a prošení daná byla v roce 1844 nová šindelná střecha na kostel a onen díl kláštera, jenž k obývání PP. kooperátorů vykázán. Střecha ta však tak špatná byla, že hned v příštím roce střecha nad chodbou ke choru stlučená a tento díl plechem znova pokryt býti musel. Však i to mnoho neprospělo; neb déšť, protože střecha ta velmi ležatá jest, skrze ni pronikal a proniká i teď, když byla poznovu zaletovaná" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 198-199).

Nato v roce 1846 "znova štafírován byl již velmi sešlý hrubý oltář s postranu se nacházejícími dvěma anděly"; toto štafírování, jež stálo 300 zl., "provedeno bylo

od štafíra zdejšího Jana Suchardy, ne však velmi zdařile, anž se brzy zlato počalo odlepovati" (tamtéž, s. 199-200).

O další etapě opravy kostela, přilehlých klášterních místností i schodů ke kostelu, k níž došlo údajně v letech 1849-1850, farní pamětní kniha uvádí:

"Léta Páně 1849 a 1850 byl tento chrám Páně nákladem zádušním po venku pražským vápnem obílen, ve zdech se nacházející díry a dlažba při hlavním vchodě v kostele opravená, oné dvě před kostelem stojící sochy obarvené, okna na věži okenicemi opatřené, trámy nad chodbou ke choru znova podvlečené a na ně nový prkenný strop dán, do pokojů obou P. kooperátorů nové podlahy položené a k těm pokojům nové dvěře zřízené, jakož i také k tomuto kostelu vedoucí schody opravené a novou šindelnou střechou přikryté.

Všecky tyto správy udané byly v čas administrace roku 1844 a s nimi také (ačkoliv chybně) správa schodů; neb schody tyto nikterak ke kostelu nepřináležejí, protože se v nižádném kostelním inventáři nenacházejí. To také zadalo příčinu, že když později na místě již sešlých nové stupně na těchto schodech pořízené býti měly, zdejší obec (jíž vším právem to zřízení přísluší) proti nákladu tomu se vzpírala a jej na zádušní jmění uvalovala, omlouvajíc se tím: že kdo dáním střechy přijal schody za své, povinen bude dáti také stupně. Pře o to trvala dlouho a ostala nerozhodnutá.

Když se dlažba v tomto kostele spravovala, otevřená jest také zde se nacházející krypta, do nížto za jejich zde pozůstávání zemřelí P. P. Pauláni pochovávaní byli. V kryptě této dobře sklenuté, hejcukem k vyvedení vody a komínem k vyvětrání opatřené, nalezeno bylo více, však jen na zemi ležících kostí z těl lidských, neb z rakvích úplně již shnilých nebylo již ani památky" (tamtéž, s. 200-202).

Z kostelních účtů ovšem (stejně jako z již výše citovaných spisů) vyplývá, že výše uvedené práce, jež farní pamětní kniha klade do let 1844-1846 a 1849-1850, probíhaly zřejmě ve skutečnosti již od sklonku roku 1842, a to do roku 1848. Již roku 1843 bylo totiž na základě nařízení vrchního úřadu z 26. listopadu 1842 zapláceno z kostelních peněz prvních 500 zl. staviteli Oppolzerovi na konto oprav.

V roce 1844 bylo sice zapláceno pouze 5 zl. krajskému inženýrovi jako diety a cestovné při převzetí stavebních oprav a 17 zl. vrchnostenskému důchodu za cihly, odebrané již v roce 1842, zato v roce 1845 bylo z kostelních peněz zapláceno jednak 1485 zl. 50 kr. opět nájemci stavby Oppolzerovi za provedené vícepráce, jednak 115

zl. vrchnostenskému důchodu za 1600 dlažebních a 4611 zdicích cihel, dodaných také ještě v roce 1842.

Roku 1846 nájemce stavby Oppolzer obdržel z kostelní pokladny 418 zl. 2 1/2 kr. za "dodatečné výdaje při opravě packého klášterního kostela", dalších 25 zl. bylo zapláceno "packému Suchardovi za štafírování 2 nových soch", 1202 zl. 58 kr. dostal vrchnostenský důchod za "odebraných 826 kop střešních šindelů [...] a 1 kus »Wandbaumu« o délce 9 sáhů" a konečně 136 zl. 48 bylo vyplaceno rovněž vrchnostenskému důchodu "za 76 kusů celých falcovních prken."

V roce 1847 byla "jičínskému staviteli Oppolzerovi" zaplácena vysoká částka 2837 zl. 20 kr. "za stavební opravy, provedené u packého klášterního a farního kostela", a ještě roku 1848 obdržel Oppolzer posledních 366 zl. 45 kr. za dodatečné stavební výdaje. V letech 1849-1850, kdy měly podle farní pamětní knihy "nákladem zádušním" probíhat další práce na kostele, nejsou v knize kostelních účtů žádné výdaje za stavební práce uvedeny (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7565).

Dne 14. srpna 1853 byl "na pilíři proti kazatedlně při oltáři Stětí sv. Jakuba" zavěšen obraz sv. Růžence, koupený za 40 zl. a malovaný "od jednoho svobodného děvčete zdejšího, dcery malíře Jana Suchardy, jménem Kristýny" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 203).

Dne 18. května 1854 byl pořízen další inventář kostela. Popis kostela se v tomto inventáři v podstatě neliší od popisu v inventáři z roku 1835, pouze u kostelních dveří je uvedeno, že troje z nich jsou pobity plechem, a v sakristii jsou zaznamenány nikoli jen jedny, nýbrž dvoje dveře, a to jedny do kostela a jedny ven. Odlišně od inventáře z roku 1835 je tu však popsána část kláštera příslušející ke kostelu, označená jako "obytná budova P. P. kooperátorů", o níž zde čteme:

"Tato obytná budova je částí bývalého pavlánského kláštera, dole těsně přiléhající k sakristii a v patře k oratoři. Dole v přízemí je pokoj pro kostelního sluhu, kůlna na dřevo a sklep. V horním podlaží jsou 4 pokoje a malá kuchyň. Tato budova je kryta šindelem a leží směrem k severu" (SOA Jičín, FÚ Nová Paka, inv. č. 21).

V téže roce 1854 malíř Josef Payern a sochař a štafír Jan Sucharda opravili obraz Nanebevzetí Panny Marie na hlavním oltáři i s rámem (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 203-204) a z kostelních peněz bylo zapláceno 9 zl. 59 kr. "zedníku Kuskovi za sklenutí kuchyně u kooperátorova bytu" a 27 zl. 12 kr. "za zřízení dvanácti stupňů na schodech ke klášternímu kostelu."

Roku 1856 obdržel varhanář Josef Prediger 68 zl. za opravu varhan (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7565) a roku 1857 zhotovil Jan Sucharda za 600 zl. nový bratrský oltář proti kazatelně (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 204).

Dne 13. dubna 1858 zachvátil kostel i s bývalou klášterní budovou požár. O tomto požáru a o nápravě aspoň největších škod, jež způsobil, kaplan Bílek ve své knize, vydané ještě téhož roku, píše:

"Dne 13. dubna 1858 o čtyrech hodinách odpoledne v seve-rozápadním dílu kláštera nad bývalým letním večeřadlem, kde se toho času tkadlcovská dílna na bavlnu nacházela, vyšel najednou střechou oheň, který podporován velkým větrem tak strašlivě řádil, že v krátkém čase celý klášter, chrám Páně i Grohův dům v přesmutnou zříceninu proměnil. Lidu se sice veliké množství ku pomoci sběhlo, ale na nějaké obhájení kostela neb kláštera nebylo ani pomyslení. Poněvadž ale veliký vítr všechn dým a oheň na kostel srážel, tedy všecka okna k západu rozpukala, a okny do kostela šlehající plameny velikým hrozily nebezpečstvím, že i oltáře, obrazy, varhany chytanou a shořejí. Pročež se lid do kostela hrnul a kde co mohl, z oltářů a ze zdí strhaje ven vynášel, čímž se mnoho rozlámalo a porouchalo a veliká škoda se učinila, která se ani nenechá vyšetřiti. Tři stříkačky byly do kostela vtaženy a horlivým a neunaveným jich upotřebením se s pomocí Boží předce podařilo, že okny do kostela šlehající plamen se skrotil a vnitřek kostela se před ohněm uchránil, ale mnoho kostelního prádla shořelo, svícny, celá vazba na ambytech, na obydlích pánů kooperátorů, na kostele, na věži i ve věži, prudkým a strašným ohněm vše tak bylo stráveno, že ničehož z toho po ohni nezůstalo, ano všechny tři zvony na samé škváry se rozlily, z nichž se po ohni toliko 382 liber zvonoviny shledalo. V klášteře přebývající v. p. kooperátoři a kostelní otec Josef Paul velikou ztrátu v nábytku, šatstvu a prádlu utrpěli. [...]

Na památku ovšem smutnou a bolestnou dal jsem tento strašný požár na papír vykresliti, do kamene vyrýti a obrazy ku prodeji tlačiti, z nichžto čistý výnos na vnitřní okrasu pohořelého chrámu Páně věnován byl. Chrám Páně klášterní byl po ohni zavřen a všechny služby Boží se musely ve farním kostele odbývati [...].

Ačkoliv všecka vazba, které nebylo na důkladnost široko daleko rovno, na klenutí zcela spadala a do čista shořela, předce klenutí žádnou neutrpělo pokazu, ano nynějšímu věku dokázalo, že muselo býti od výtečného stavitele z dobrého staviva mistrně provedeno. Nyní se jednalo o to, aby co možná nejdřív chrám Páně

pod střechu přišel, za kteroužto příčinou se místní pan farář Alois Machačka s prosbou k úřadu patronátnímu obrátil, aby se na základě nevyhnutelné potřeby toho chrámu o povolení nové stavby u vyšších míst zakročilo. Což když se stalo a krajská vláda tomu své svolení dala, hned se všeliké dříví na vazbu svážeti, a na základě od Jičínského okresního inženýra pana Ant. Fiedlera vyhotoveného plánu dne 17. května 1858 tesařský mistr z Jičína V. Feyfar se svými tovaryši vazbu na kostel stavěti započal. Veškerá zednická práce jak na kostele, tak na chodbách a příbytcích pánů kooperátorů svěřena byla mistru zednickému z Nové Paky p. Josefu Kafkovi. Kostel byl šindelem pokryt, na nějž se mimo věží 947 kop šindele vešlo. Kopa šindela stála 55 kr. stříbra. Na šindel se přibíjela křídlice (šífr), kteroužto práci měl pronajatou pokrývačský mistr Josef Daníček z Těpeře; a sice čteverční sáh za 4 zl. 1 kr. stříbr. Dne 12. srpna byla na malou věžičku pozlacená báň se 70 lib. těžkým křížem zasazena a dne 8. září na den narození Panny Marie byl velký kříž, 115 lib. těžký, odpoledne ve farním kostele od místního p. faráře posvěcen, u slavném průvodu na horu ke klášteru od mládenců nešen a báň od družiček, a u přítomnosti nepřehlednutelného množství domácího i přespolečného lidu, báň od družiček, kříž od mládenců na velkou věž vytaženy a při slavné střelbě a hudbě od p. Jiřího Jampílka, mistra klempířského z Nové Paky, zasazený, který malou i velkou věž, jakož i ku kostelu přináležející chodby bílým cínovaným plechem pokrýval.

Na místě rozlitých zvonů byly u p. Karla Bellmanna, c. k. dvorního zvonaře v Praze, objednány 3 nové zvony, z nichžto ten nejmenší jmenem »Maria« s obrazem nepoškozené Panny Marie [...] váží 167 liber a zavěšen jest v malé věžičce nad hlavním oltářem. Na velké věži se nacházejí dva zvony, a sice: velký na jmeno »Jan Nepomucký« pokřtěn [...]: váží 6 centů a 40 liber. Prostřední zvon jmenem »Alois« [...] váží 3 centy a 20 liber. Tyto zvony stály přes 1400 zl. stříbr. [...]

Horlivou péčí místního p. faráře stavba kostela přes leto tak dalece dospěla, že v polovici měsíce října, právě v půl roce po strašném požáru, pro vykonávání služeb Božích zase otevřen býti mohl" (Ignác Bílek, Památné události poutního chrámu Páně na nebe vzetí Panny Marie v Nové Pace v kraji Jičínském, Praha 1858, s. 14-18).

Ve farní pamětní knize o požáru čteme:

"Dne 13. měsíce dubna roku 1858 [...] vypukl v západním díle stavení klášterského způsobem nepovědomým oheň, jenž v krátkosti nejen oddělení privatním majitelům patřící, ale i obydlí velebných pánů kooperátorů a střechu tohoto

chrámu Páně Nanebevzetí Panny Marie takovou rychlostí zachvátil, že v málo okamžicích z této důkladné střechy ani památky neostalo. [...] Třemi tedy stříkačkami vjelo se dovnitř kostela, z nichžto jedna u hlavního oltáře, druhá v prostřed kostela a třetí nedaleko choru se postavily, by tak ohni oknama do kostela na oltáře a na varhany šlehajícímu se zabránilo spoustu svou dále rozšiřovati. Tomuto namáhavému přičinění a důkladnému klenutí chrámovému bylo co děkovati, že se oheň dovnitř kostela nedostal a vnitřní okrasu nestrávil. Bylo by tam bývalo všecko neporušené zůstalo, kdyby nevčasná horlivost mnohých hájitelů trháním oltářů a vynášením rozličných kostelních věcí a házením nimi na zem mnoho škody nebyla způsobila. [...]

O 6 hodinách navečer bylo vše v prach a popel obráceno a zvony na malé i velké věži se nacházející na samé škváry rozlité, z nichžto se toliko 382 liber zvonoviny shledalo. Pánům kooperátorům tehdejší, jakož i s nimi bydlícímu kostelníkovi mnoho z jejich nábytku shořelo a na ostatním velkou škodu utrpěli" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 205).

O nápravě škod, jež požár způsobil, se v téže farní pamětní knize píše:

"Na památku [...] dal tehdejší kaplan tento strašný požár na papír vykresliti, do kamene vyryti a obrazy na prodeji tlačiti, z nichžto čistý výnos na vnitřní okrasu pohořelého chrámu věnován jest byl; i pořízené byly do dolních oltářů svatě Anny a Pána Krista 2 nové obrazy, totiž svatého Josefa a svaé Veroniky, za 50 zl. r. č.

Po prvním návalu hoře nad neštěstím tímto počalo se ihned žádati, by zase co nejdříve tento stánek Páně s velebným klenutím střechou přikryt, do patřícího pořádku uveden a k vykonávání služeb Božích zřízen byl, a snažení toto nejínak než obzvláštním řízením Božím a přimluvou nebes Královny dobře se dařilo. Tehdejší patronátní komisař nejosvícenejšího knížete z Trautmannsdorfu p. Štěpán Štěrbá ihned svou pomocnou ruku k tomu podával. Jeho spoluúčinkováním počalo se v málo dnech dříví k stavbě svážeti a na nové vazbě pracovati, ku kteréž práci 30 tesařů z vůkolí svoláno bylo. Ačkoliv se nám všem zdálo, že to dlouho trvá a práce málo přibývá, byla předce v pěti měsících po ohni ohromná střecha na kostele postavená a dne 8. září téhož roku dávaly se na cínovaným plechem nově pokrytou věž kříž a pozlacená bání a dne 14. října přenášela se s velikou slávou milostná socha Rodičky Boží do této svatyně a světil se kostel" (tamtéž, s. 205-206).

O kus dále ještě táž farní pamětní kniha doplňuje: "Dne 12. srpna 1858 byla na malou věžičku pozlacená bání s křížem 70 liber těžkým zasazena a dne 8. září na

den Narození Panny Marie byla na velkou věž pozlacená báň se 115 liber těžkým křížem [...] vytažená a zasazena" (tamtéž, s. 209). Téhož roku 1858 byly také na kostel pořízeny tři nové zvony, jež odlil v Praze zvonař Karel Bellmann (tamtéž, s. 207).

Rovněž ještě v roce 1858 byla uspořádána sbírka "na vnitřní okrasu pohořelého tohoto chrámu Páně", k níž přispěl i excísař Ferdinand Dobrotivý, jenž daroval 400 zl. Ze získaných peněz "byl celý tento kostel uvnitř vybělen, malba za hlavním oltářem obmytá, oltáře sv. Františka, sv. Jana, sv. Kříže a sv. Anny nově stafírovány", což vykonal opět sochař a štafír Jan Sucharda, a byl pořízen nový obraz na oltář Obrácení sv. Pavla od brněnského malíře Josefa Zeleného (tamtéž, s. 211).

Z dochovaných spisů se dovídáme, že již krátce po požáru, dne 20. dubna 1858, byl sepsán protokol, podepsaný c. k. inženýrem asistentem Johannem Egererem a zdůrazňující, že je třeba dbát na to, "aby nejen kostel, nýbrž i obě přilehlá a k němu patřící křídla budovy a věž byly tak rychle, jak je to možno, zastřešeny, zároveň však aby také točité schody, skoro do výše chóru vyhořelé a částečně zničené, které vedly nejen na věž, nýbrž také na půdu kostela, byly znovu zřízeny, aby tak provedením střešní krytiny nejen hlavní zdi, nýbrž hlavně klenby kostela a dále klenby přízemí přilehlého křídla budovy byly chráněny před škodlivými vlivy počasí, zřízením schodů pak aby bylo umožněno provést nezbytná měření pro shořelé stropy (Oberböden) věžního podlaží, ležícího nad chórem, a zvonové stolice, jež je třeba znovu zřídit."

Pokrývačské práce byly zadány, jak již víme, Antonínu Daníčkoví, jenž se již v dopise z 10. června 1858 označuje jako "pachtýř pokrývačské práce na klášterním kostele v Nové Pace"; již z tohoto dopisu také vyplývá, že střecha kostela, dosud krytá šindelem, byla nyní pokrývána břidlicí. Z dopisu kostelního účetního patronátnímu úřadu z 30. ledna 1859 se dovídáme, že na kostele kromě Daníčka pracoval také radimský truhlář Václav Dražlar a jičínský sklenář Ferdinand Neuter (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67).

Podle kostelních účtů bylo v roce 1858 vydáno z kostelních peněz na obnovu kostela a k němu patřící části kláštera celkem 18 109 zl. 38 3/4 kr., z čehož řemeslníci dostali 9581 zl. 9 1/2 kr. (zedníci 859 zl. 40 kr., tesaři 1712 zl. 18 kr., pokrývač břidlicí 2084 zl. 55 1/2 kr., zvonař 1208 zl. 39 kr., klempíř 1683 zl. 26 1/2 kr., truhlář 1021 zl. 28 1/2 kr. atd.) a zbytek byl zaplacen za materiál a dovoz. O tři roky později, v roce 1861, bylo ještě Antonínu Daníčkoví zaplaceno 404 zl. 17 kr.

jako nedoplatek "za zřízení břidlicové střechy" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7565).

Dne 25. června 1860 zhotovil stavitel František Wolf rozpočet "na uznané zřízení nové plechové střechy nad oratoří packého kláštera kvůli na jaře se sesouvajícímu četrnému sněhu, který na břidlicové střeše oratoře působí velké škody, vyžadující opravy, jež však plechovou střechou mohou být odstraněny." Tato práce měla podle rozpočtu stát 282 zl. 70 kr., ale o jejím případném provedení nic nevíme.

O čtyři roky později, dne 16. června 1864, zhotovil týž stavitel další rozpočet na opravy střech kostela a oratoře, podle něž měly tyto práce stát 472 zl. 75 kr. rak. čísla, z čehož mělo být 130 zl. 32 kr. zaplacené za práce klempířské, 75 zl. 73 kr. za práce zámečnické, 101 zl. 57 kr. za práce tesařské, ale jen 26 zl. 88 kr. za práce zednické s nádenickými (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67).

Ještě téhož roku 1864 bylo z kostelních peněz vskutku zaplacené 385 zl. 56 kr. "staviteli Františku Wolfovi za provedení nezbytných stavebních oprav na klášterním kostele a obydlí kooperátorů" a roku 1865 bylo témuž staviteli zaplacené za opravy kostela dalších 286 zl. 80 kr. (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7565).

O nebezpečí, jež hrozilo kostelu roku 1865, se ve farní pamětní knize uvádí: "Dne 25. července 1865 potkalo svatyni tu nové neštěstí; neboť v den ten při strašlivé bouři udeřil blesk do střechy kostelní mezi malou a velkou věží a zapálil. Oheň počal se již na střeše šířiti a bylo se obávati, aby střecha celá od ohně strávena nebyla; než ochranou Boží byla otlučením hořících již šindelů dalšímu zmáhání ohně přítrž učiněna." Proto byly za 160 zl. pořízeny dva hromosvody, jež byly roku 1867 zasazeny "jeden na hlavní věž ku kříži a druhý na malou věž na střeše" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 212). Také kniha kostelních účtů potvrzuje, že v roce 1867 bylo zaplacené 279 zl. 40 kr. klempíři Jiřímu Jampílkovi za 2 hromosvody a "natření obou věží olejovou barvou" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7565).

Autor novopackých dějin Josef V. Beran o této události roku 1871 psal: "Dne 25. července b. r. [tj. 1865] strhla se nad Novou Pakou hrozná bouře, provázena neobyčejným hromobitím. Hrom vícekrát udeřil do chrámu klášterského a zapálil střechu u malé věže. Oheň počal se již na střeše šířiti a rychlou pomocí byl šťastně udušen. [...] Blesk asi třemi průchody vjel též do vnitř chrámu, opálil nově pozlacené rámy a řezby na postranních oltářích, nejvíce porouchav oltáře sv. Františka z Pauly a Jana Nep. Obrazy na těchto dvou oltářích, pocházející od výtečného malíře

Brandla, zůstaly na štěstí neporušeny. By se pro budoucí časy podobnému neštěstí předešlo, pořízeny byly z jmění kostelního za 160 zl. dva hromosvody, jež r. 1867 byly na kostel klášterní zasazeny" (Josef V. Beran, Paměti města Nové Paky, Praha 1871, s. 95).

Teprve dne 4. května 1869 byla pak Antonínu Suchardovi zadána za 250 zl. sochařská a štafířská práce, spočívající v opravě "4 oltářů, poškozených bleskem, a to sv. Františka, sv. Jana, sv. Anny a oltáře Kristova" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67).

Roku 1874 sochař Antonín Sucharda z Nové Paky spolu s Fejřarem z Podlevína obnovili v kostele hlavní oltář (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 212). Téhož roku bylo z kostelních peněz zapláceno 30 zl. "za zednickou práci Fejřarovi za zřízení rákosového stropu v chodbě klášterního obydlí" a v roce 1875 bylo z kostelní pokladny vypláceno 170 zl. děkanovi jako zbytek "za renovaci oltářů", když zbývajících 790 zl. zaplatilo bratrstvo z dobrovolných příspěvků (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7571); snad šlo o práci vykonanou již předešlého roku.

O následující opravě kostela nás souhrnně stručně informuje pozdější novopacký děkan Jan Groh ve své zprávě z 24. září 1932, v níž píše: "Klášterní kostel byl opraven zevně v letech 1878-1881, tenkrát zajištěna byla budova tím, že opatřeno soustavné stažení celé budovy železnou nástrojnou konstrukcí, opravena fasáda s nátěrem. Kdo náklad uhradil, není podepsanému známo, snad použito příspěvku kostelů kompatronátních" (SÚA, SPS, kart. 369).

Této opravě předcházet technický nález, který v březnu 1877 sestavil okresní inženýr Tichý. Ten nejprve upozornil na škody, jež způsobil požár roku 1858, po němž prý kostel byl několik let nepokryt (to však, jak víme, neodpovídá pravdě), přičemž "se ztratily původně umístěné kotevní kleštiny." O stavu kostela po jeho opravě po požáru Tichý psal:

"Po zřízení nového krovu a pokrytí kostela břidlicí se hlavní zdi, beztak ohněm a změnami počasí oslabené ve vazbě malty (Mörtelverband), tlakem krokví v důsledku nekorektního provedení krovu ještě více uvolnily a byly vytlačeny směrem ven, čímž jak v klenbě kostela, tak i v hlavních zdech vznikly trhliny.

Jmenovitě čelní strana kostela je nahoře vyboulena o 3 cm a má středem svisle trhlínu, širokou nahoře 3 cm, která se nedaleko soklu ztrácí na nulovou šířku.

Pro opravu tohoto kostela navrhuje podepsaný provést následující práce:

1. Provrtání obvodových zdí kostela pro vtažení podélných a příčných kleštín do zdiva [...].

Pro kleštinové kotvy (Schließenschuber) vytesat v kamenném zdivu šlice ve výšce 18-20 metrů [...].

Zalít cementem a vycvikování trhlin ve zdech a klenbě [...].

Oprava hlavních říms [...].

Částečně opadaná omítka na vnější straně ve výšce 4-20 metrů na více místech [...].

Vycvikování a omítnutí nad úrovní země až do výšky 3-6 metrů i se soklem [...].

Pořízení a osazení stupňů, vysokých 0.16 m [...].

2 parapety soch před hlavním portálem jsou ve sparách a lůžkách povolené, proto je třeba je osadit [...].

Vnější vybílání kostela [...]."

Dále Tichého technický nález uváděl ještě nezbytné kovářské práce (kleštiny) a práce klempířské.

Po delších jednáních byly konečně dne 3. prosince 1877 práce podle plánu ing. Tichého z 10. dubna 1877 zadány novopackému staviteli Františku Wolfovi, jenž je měl provést za 5135 zl. 11 kr., a to do konce září 1878.

Po dokončení opravy kostela vypracoval stavitel Wolf dne 6. února 1879 účet, opravený při kolaudaci, konané následujícího dne, ing. Tichým. Podle tohoto opraveného účtu práce stály více, než se původně předpokládalo, totiž 6927 zl. 48 kr., z čehož 2142 zl. 62 kr. stály zednické a nádenické práce, 3637 zl. 80 kr. kovářské práce a 685 zl. 40 kr. zednický materiál. Zednické a nádenické práce sestávaly z těchto položek (ceny ve zlatých a krejcarech uvádíme již po jejich opravě ing. Tichým):

"1. Provrtání obvodové zdi kostela pro vtažení podélných a příčných kleštín do zdiva i s klíny (Federn) ve výšce 20-23 metrů [...] - 589.93.

2. Vytesání šliců pro kleštinové kotvy (Schliessenschuber) v kamenném zdivu [...] - 59.69.

3. Otvory pro kleštinové kotvy (Schliessenschuber) skrze hlavní římsu a kamenné vyzdění [...] - 375.44.

4. Vtažení kotevních kleštín ve výšce 18-20 metrů [...] - 95.2.

5. Vtažení dolních kleštinových klínů (Schliessenfedern) [...] - 47.57.

6. Vtažení kleštinových kotev (Schuber) [...] - 19.10.

7. Vtažení 2 kusů litinových kleštinových terčů (Mauerschließenscheiben), širokých v průměru 0.63 m, v zadní čelní frontě [...] - 1.50.
8. 6 kusů nárožních kvádrů za nárožními kleštinovými kotvami (Eckschließenschubern) [...] - 19.80.
9. 8 kusů krycích desek hlavní římsy portálového štítu, zpracovaných hladce z kamene, vyměnit na cement [...] - 16.0.
10. 0.63/0.80 vyloženou omítku věžní hlavní římsy zcela nově zřídit portlandským cementem [...] - 67.85.
11. 1.05/1.19 vyloženou horizontální hlavní římsu, zcela zbavenou omítky, vyměnit ve zdivu portlandským cementem a členitě vytáhnout [...] - 293.93.
12. Částečně opadálá omítka na vnější straně věže a portálového štítu ve výšce od 20 do 32 metrů [...] - 70.80.
13. Částečně opadálá omítka na vnější straně kostela ve výšce od 4 do 20 metrů [...] - 49.35.
14. Oprava obruby oken [...] - 25.20.
15. Ve výběžku pravé postranní fronty pod velkou kupolí vyměnit okenní klenutí na portlandský cement [...] - 17.0.
16. Zalití portlandským cementem a vycvikování trhlin ve zdech a klenbách [...] - 45.0.
17. Vycvikování a zřízení omítky na kostelní zdi, zbavené omítky, od úrovně země až do výše 3.60 metru i se soklem [...] - 24.9.
18. Omítnutí a vycvikování na věži na pravé postranní frontě [...] - 73.40.
19. Pořízení a osazení parapetních krycích desek ch-orového okna o síle 0.10 [...] - 3.91.
20. Výměna soklových kvádrů [...] - 8.40.
21. U futra věžních dveří je na obou stranách u dveřních závěsových kuželů kámen roztržen a musí být opraven novými kamennými doplňky (Steinführungen) [...] - 2.20.
22. U kvádrového soklu v severní kostelní čelní frontě vyčistit spád vody, hladce udělat a spáry zatřítk cementem [...] - 2.55.
23. Pořízení a osazení 2 nových předložených stupňů dveří hlavního vchodu [...] - 6.32.
24. Předložené stupně věžních dveří [...] - 6.30.
25. Osazení dvou parapetů soch, stojících před hlavním portálem, jelikož byly ve sparách a lůžkách povolené a uvolněné [...] - 6.0.

26. Oprava dlažby z kamenných desek v kostele u postranních vstupních dveří [...] - 3.60.

27. Vnější bílení kostela pražským vápnem [...] - 217.85.

28. Práh dveří hlavního vchodu, který byl vyšlapaný, byl zcela zřízen z cementové malty a hladce udělán [...] - 1.85."

Hned po kolaudaci se však ukázala potřeba ještě dalších, již menších oprav, pročež stavitel Wolf již 6. června 1879 zhotovil dva další rozpočty - jeden na opravy kostela, jež měly stát 375 zl. 20 kr. (v tom byly obsaženy hlavně klempířské práce, ale žádné práce zednické), druhý na opravy v "duchovním obydlí", tedy v přílehlé části kláštera, jež měly stát 681 zl. 47 kr. (v tom zednické a nádenické práce, sestávající hlavně z oprav omítek, 182 zl.).

Tyto práce byly posléze dne 1. května 1880 zadány opět Františku Wolfovi, a to za 455 zl. 2 kr.; měl je vykonat podle vlastního plánu, přezkoušeného ing. Tichým dne 6. června 1879. Kolaudace těchto prací se konala dne 5. února 1881 (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67).

Z uvedených spisů tedy vyplývá, že podstatná část oprav byla provedena vesměs v roce 1878 a jen dodatečné práce proběhly v roce 1880.

Náklad na tyto práce byl uhrazen (oproti tomu, co psal roku 1932 děkan Groh) běžným způsobem z kostelní pokladny, jak o tom svědčí údaje v knize kostelních účtů. Podle nich již roku 1877 bylo zapláceno 14 zl. 29 kr. "inženýru Tichému na dietách" a 400 zl. "novopackému staviteli Wolfovi na konto stavby."

V roce 1878 bylo "packému nájemci stavby Wolfovi jako splátka za provedené stavební práce a dodaný materiál" zapláceno již 4500 zl. a "c. k. okresnímu inženýru Tichému za inspekci téže stavby" dalších 30 zl. 87 kr.

V následujícím roce 1879 byly "novopackému nájemci stavby Františku Wolfovi jako splátka za provedené stavební práce" zapláceny ještě 2000 zl., "okresnímu inženýrovi jako cestovné a diety u příležitosti kolaudace stavebních prací na klášterním kostele" 10 zl. 29 kr. a kromě toho "malíři Eduardu Mádlemu za opravu freskové malby nad hlavním oltářem" 30 zl.

V roce 1880 bylo pak provedeno závěrečné vyúčtování, přičemž bylo konstatováno, že stavební práce na novopackém klášterním kostele, povolené výnosem místodržitelství ze 14. srpna 1877, byly smlouvou z 3. prosince 1877 zadány k provedení novopackému Františku Wolfovi za 6041 zl. 90 kr., ale nakonec

stály 7079 zl. 81 kr., tedy o 1037 zl. 91 kr. více; Wolfovi bylo tudíž ještě doplaceno posledních 179 zl. 81 kr.

S dozvuky této opravy kostela se v kostelních účtech shledáváme ještě v roce 1881, kdy byly "c. k. okresnímu inženýru Tichému u příležitosti provedené kolaudace stavebních prací na klášterním kostele na dietách" zaplacený 4 zl. 96 kr., a v roce 1882, kdy bylo "na náklady za komisi u příležitosti závěrečné kolaudace stavebních prací na kostele a klášterní budově, provedených v roce 1878", zaplacený posledních 9 zl. 92 kr.

Roku 1882 obdržel 276 zl. 55 kr. pražský optik Karel Vejtruba za hromosvody. V roce 1884 bylo z kostelních peněz zaplacený 30 zl. 36 kr. "staviteli Brettovi za rozličné malé opravy a bílení na kostele u příležitosti příchodu nejdůstojnějšího pana biskupa" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7571).

V inventáři kostela, jenž byl sepsán 14. května 1885, je už o kostele uvedeno, že je "břidlicí pokryt", a oproti inventáři z roku 1854 přibyl oltář bratrstva sv. růžence, o němž již víme, že byl zřízen roku 1857. Zpovědnice se nyní v kostele nacházely pouze 3, a to dvě pod kůrem a jedna v sakristii. Lavic bylo v kostelní lodi 22 a jedna krátká u kazatelny; další dvě krátké lavice se nalézaly v presbytáři (SOKA Jičín, FÚ Nová Paka, inv. č. 22).

O rozsáhlých opravných pracích, prováděných v kostele v letech 1887-1890, se ve farní pamětní knize píše:

"Za doby faráře P. Jos. Fidlera počala se roku 1887 cementová dlažba v chrámu P. klášterském klásti. Dlažičky dodával a položení obstarával Antonín Rikirsch z Chotějovic (Kottwitz) u Hostinného. Nejprve položeny byly dlažičky kolem hlavního oltáře 85 čtver. metrů po 1 zl. 80 kr. - 153 zl. Že se dlažba ta všeobecně líbila, bylo v roce 1888 v ní pokračováno, a sice 235 čtver. metrů v lodi po 1 zl. 80 kr. - 423 zl. a v roce 1890 dodělána 140 čtver. metrů v lodi po 1 zl. 80 kr. - 252 zl. [Celkem:] 460 čtver. metrů - 828 zl.

Za opravu schodu u Božího stolu a prahu u sakristie - 5 zl. 40 kr.

Dovoz dlažiček z Kottwitze ke chrámu P. klášternímu obstarali z ochoty rolníci z osad přifařených (až na tři párové fůry, které z Kottwitze objednány byly za - 18 zl. 20 kr.), nejvíce z Vrchoviny, jen jim zaplacený bylo mýto a útrata, což obnášelo - 29 zl. 60 kr.

Vápno ze Schwarzenthalu do malty pod dlažičky s dovozem a hašením - 32 zl. 50 kr.

Obstarávání písku vyjma toho, co městská správa dodala, 16 for párových po 1 zl. 20 kr. - 19 zl. 20 kr.

Vytrhávání starých pískových dlažic a nádenická práce při kladení, vození šutru - 27 zl. 70 kr.

Celkem stála dlažba v kláš. chr. P. 960 zl. 60 kr., za 3 soudky cementu po 8 zl. - 24 zl., [celkem] 984 zl. 60 kr.

Malba v chrámu P. klášterském byla obnovována a provedena v roce 1888 a 1889 od Ludvíka Nejedlého, uměleckého malíře v Novém Bydžově, a požádal:

Za malbu presbyteria, fresky obnoveny, zdě polychromovány, oltář freskově obnoven - 1300 zl.

Za kupli prostřední se zděmi hořejšími - 600 zl.

Za kupli nad chorem a ostatní malbu v chrámu Páně - 1300 zl.

Za malbu v sakristii - 60 zl.

Zednická práce v sakristii - 4 zl. 50 kr.

Olejový nátěr na zdi 38 čtver. metrů po 70 kr. - 27 zl. 60 kr.

Olejový nátěr též na dřevě 42 čtver. metrů po 70 kr. - 29 zl. 40 kr.

Voskování dubových dveří a zpovědnic - 5 zl.

[Celkem:] 66 zl. 50 kr.

Na kruchtě:

Olejový nátěr varhan a zábradlí:

Mramorování 178 čtver. metrů po 80 kr. - 142 zl. 40 kr.

Hořejšku 37 čtver. metrů po 80 kr. - 29 zl. 60 kr.

Dubový nátěr 26 čtver. metrů po 70 kr. - 18 zl. 20 kr.

[Celkem:] 192 zl. 20 kr.

Dole:

Hlavní vchod mramorovaný olejový:

Nátěr 43 čtver. metrů po 80 kr. - 34 zl. 40 kr.

Jednoduchý nátěr 25 čtver. metrů po 40 kr. - 10 zl.

[Celkem:] 44 zl. 40 kr.

[Celkem:] 3563 zl. 10 kr.

Antonín Sucharda, sochař v Nové Pace, dostal při renovaci chrámu P. klášter.:

V roce 1888 za pozlacení rámu u hlavního obrazu smluvenou částku - 100 zl.

V roce 1889 za opravu veškeré figurální a ornamentální práce na varhanách - 280 zl.

V roce 1889 za opravu 4 celých hlavic, doplnění chybících ornamentů a pozlacení jich pod kůrem po 3 zl. 20 kr. - 12 zl. 80 kr.

Obnovení veškerých luceren zdarma, jen klempířská a sklenářská práce zaplacená - 2 zl. 50 kr.

[Celkem:] 395 zl. 30 kr.

V roce 1889 Antonín Mühl, malíř v Nové Pace, obdržel za 4 obrazy na schodech růžencových - 33 zl.

V roce 1889 Pavel Nádvorník, truhlář v Nové Pace, za opravu nábytku v sakristii a za udělání nového klekátka do sakristie, za jeden nový rám k oknu - 33 zl. 80 kr.

V roce 1889 J. Madlík, truhlář ve Staré Pace, za opravu 2 zpovědnic [v] lodi a u hlavního oltáře, opravu lavic v lodi - 42 zl.

V roce 1889 Fejfar z Podlevína za štafírování sochy sv. Jana Křtitele a Jana Miláčka Páně, za opravu na kazatelně a očištění obrazu nyní v chodbě pod kůrem se nalézajícího - 55 zl.

V roce 1889 za sochu Panny Marie ve výklenku v sakristii s polychromováním a portem - 6 zl. 72 kr.

Lešení ku provedení malby se na třikráte stavělo, nejprve v presbytáři, pak v lodi a konečně pod a nad korem a stálo nejen mnoho nákladu, poněvadž tesaři nechtěli v takové výšce pracovat, ale také mnoho opatrnosti, aby se v kostele věci, zvláště obrazy, oltáře, nepoškodily. [...] [Celkem za práci na lešení: 289 zl. 72 kr.]

Za kytování a zasklení oken chrámových zaplaceně Janu Záhejskému, sklenáři - 8 zl. 20 kr.

Dmychovi, zámečníku, za práci na kůře při zábradlí a upevnění baldachýnu - 4 zl. 80 kr., v sakristii - 2 zl. 50 kr.

Antonovi, kupci, za rozličné druhy hřebíků a jiné potřebné věci - 5 zl. 73 kr., za páskové železo - 4 zl. 16 kr.

[Celkem:] 17 zl. 19 kr.

Za latě z Oulibic a jich dovoz na schody ku klášteru - 27 zl. 61 kr.

Petru Šorfovi, klempíři, za novou ventilaci v chrámu P. klášterském 11 metrů 28 ctm dlouhou, za vrch s 2 poklicemi a třemi dráty - 33 zl. 63 kr.

Antonínovi Mühlovi, malíři, 18. 8. 91 za podložení obrazu sv. Anny novým plátnem a renovování malby téhož - 32 zl."

Veškeré výše uvedené práce v kostele, provedené v letech 1887-1890, stály tedy celkem 5515 zl. 87 kr. Celá tato částka byla uhrazena z příspěvků dobrodinců

(Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 213-214).

Během těchto prací byla také dne 12. července 1889 zadána Josefu Kobrlemu oprava varhan (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67). Až v roce 1892 bylo pak zapláceno 12 zl. 49 kr. "okresnímu inženýrovi za závěrečné převzetí opravy varhan, provedené v roce 1889" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7571).

Při této opravě vnitřku utrpěl kostel zřejmě i některé ztráty. Pozdější novopacký děkan Jan Groh o tom ve své zprávě ze 17. prosince 1941 psal: "Dvě zrcadla v řezaných rámech visela na zdi presbytáře v klášter. chrámu Páně v Nové Pace, pamatuji se na ně jako chlapec a student. Když r. 1888/9 byl vnitřek kláš. chrámu Páně opravován - malby prováděl malíř z Nového Bydžova Ludvík Nejedlý, pozlacovačské práce firma Sucharda - tehdy obě tato zrcadla zmizela. [...] Mám stále před očima dojem, jež na mne tehdy činila, nedovedl jsem ovšem tehdy vycítiti, jaký účel tato zrcadla měla, ale ozdobou byla. Byla patrna v presbytáři zdaleka v lodi chrámové a umístěna, když promítneme oba anděle, stojící na podstavcích po stranách oltáře, na zeď presbytáře, napravo a nalevo od těchto prominutí [!], kteráž v pohledu na ně nepřekážela" (SÚA, SPS, kart. 369).

Jelikož opravy let 1887-1890 financovali dobrodinci, nesetkáváme se s nimi v knize kostelních účtů. Z kostelních peněz byla v těchto letech zaplácena pouze v roce 1887 částka 44 zl. 90 kr. "truhláři Medlíkovi za rekonstrukci kostelních dveří k otvírání směrem ven", dále 10 zl. "architektu Brettovi" a 14 zl. 40 kr. "zedníku Kracíkovi za opravu kostelní dlažby."

Roku 1891 bylo "staviteli Wolfovi za opravu plechové střechy na klášterním kostele" zapláceno z kostelních peněz 372 zl. 19 kr. (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7571). Téhož roku zhotovil sochař Jan Mádle z Nové Paky do kostela za 85 zl. nové jesličky, k nimž roku 1892 připojil ještě za 45 zl. sochy sv. Tří králů (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 214).

Roku 1893 bylo z kostelních peněz zapláceno 13 zl. 98 kr. "novopackému purkmistrovi za opravu požární zdi proti všeobecné nemocnici" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7571).

Dne 5. července 1898 farní úřad požádal patronátní úřad o opravu střechy nad schody ke klášteru. Patronátní úřad nato dne 25. října téhož roku sdělil okresnímu výboru, že "šindelová střecha nad schodami ke klášternímu chrámu P. a k nemocnici vedoucími" potřebuje opravu, a požádal o příspěvek na tuto opravu, což

však okresní výbor 22. prosince zamítl (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67). K opravě střechy schodů tehdy, jak se zdá, nedošlo.

V roce 1898 zvonařská firma Děpold v Praze přelila zvon na malé věži kostela (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 214). Téhož roku bylo zapláceno 32 zl. varhanáři Kobrlemu za opravu varhan a týž lomnický varhanář dostal dalších 12 K za opravu varhan ještě v roce 1900. Roku 1901 bylo z kostelních peněz zapláceno ještě 23 K 86 h "na náklady za komisi u příležitosti rekolaudace stavebních oprav, provedených v roce 1897 stavitelem Wolfem" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7571); bližší podrobnosti o těchto opravách neznáme.

Roku 1902 duchovní správce pořídil do kostela z odkazu Josefa Groha, rolníka z Vrchoviny, "bronzový pozlacený lustr od firmy Krickl a Schweiger ve Vídni v ceně 870 K" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 215).

V kostelním inventáři z roku 1902 je část kláštera patřící ke kostelu popisována takto: "Pokoje pro dva pp. kooperátory. Tyto pokoje jsou díl býv. Pavlánského kláštera v hoření poschodí vedle oratoria. Mezi byty pp. kooperátorů (z nichž jeden se pronajme, poněvadž jeden pomocný kněz odtržením Staré Paky ubyl) jest vykázán byt kostelníku při chrámu P. kláš. ustanoveném. Dole při zemi jsou dřevníky a sklep. Vedle vchodu na chór nalézá se komora pro kostelní roucha. Stavení toto jest břídlíci pokryto, leží na západ."

Zápis v inventáři, pocházející z roku 1903, informuje o nám již známém vydláždění kostela v letech 1887-1890, přičemž dodává, že k této výdlažbě cementovými dlaždičkami došlo proto, "poněvadž byly kamenné dlažice vyšlapané a sešlé" (SOKA Jičín, FÚ Nová Paka, inv. č. 23).

V roce 1904 stavitel Wolf opravil věže, jež byly poškozeny silným vichrem v srpnu téhož roku (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 215).

Roku 1906 byly opraveny schody před kostelem. O této opravě se zřejmě začalo jednat již roku 1903, neboť toho roku bylo z kostelních peněz zapláceno 46 K 40 h "na náklady na komisi u příležitosti místního šetření u klášterních schodů" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7571).

Dne 8. března 1906 o nastávající opravě schodů jednal obecní výbor. V protokolu z jeho schůze čteme:

"Pan farář Vomočil uvádí, že byla provedena mezi občanstvem sbírka na opravu klášterských schodů, že sebráno bylo úhrnem 3100 K, a žádá, aby se nyní rozřešila otázka, jaké schody mají býti, zdali kryté, neb otevřené, podotýká však, že obnos 3100 K na zřízení nových schodů nestačí, a žádá, aby obec vzala na sebe stavbu a ji provedla.

Nato přečetl přípis profesora Cechnera, který horuje pro schodiště otevřené, ježto by tím klášter vynikl, když nebyla by před ním schodová střecha, a navrhuje, aby se stalo usnesení, jaké schody býti mají."

Po diskusi však "vyslovila se většina, že pro zdejší poměry hodí se lépe schody kryté."

S návrhem, aby schody byly opraveny nákladem obce, však obecní výbor nesouhlasil a stejně tak v další schůzi obecního výboru, konané 5. května 1906, byla žádost duchovní správy, "aby obec uhradila schodek nákladu na zřízení schodův klášterních", zamítnuta (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kniha 10).

O samotné opravě schodů pak farní pamětní kniha souhrnně uvádí:

"V r. 1905 zahájena sbírka na opravu klášterních, t. zv. růžencových schodů. Pí Grohová, vdova z Vrchoviny, darovala 1000 korun, od ostatních dobrodinců s odražením vydání za plán prof. Cechnerovi v Praze 2130 korun. Když patronátní úřad odepřel něčím přispěti, odvolává se na to, že byla podána žádost, aby schody byly pořízeny ze záduše staropacké, odkud však vyšší úřady nechtí ničeho povolit, tu usneslo se obecní zastupitelstvo zdejší ve schůzi své dne 5. května 1906, že také ničím nepřispěje, aby se nezpůsobil přájudic pro budoucnost a též z toho důvodu, že patron kníže Trautmansdorf, jsa patronem kláštera, měl také něčím přispěti, poněvadž schody jsou zapsány jako majetek kláštera. Když to slyšela pí Grohová z Vrchoviny, přidala ještě 400 korun.

Stavba odevzdána p. staviteli Bekovi za 3900 K. Schodiště dubové, střecha z polívaných tašek. Kryté schody pořídily se na vyslovené přání obecního zastupitelstva, ač duchovní správce mluvil pro schodiště otevřené.

Na sochu Panny Marie v průčelí u lékárny daroval p. lékárník Geisler 100 K, sochu Královny nebeské na horním průčelí proti dveřím chrámovým darovala sl. Anna Vomočilova, sestra p. faráře, v ceně 120 K.

Rolník Jan Fejfar, který se přestěhoval z Brda do Ameriky, poslal tam odtud 150 K.

Celkový příjem: 4098 K 97 h, vydání 4251 K 08 h, deficit 152 K 11 h zaplatil farář" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 215).

V roce 1908 pozlacovač Fejfar opravil za 975 K hlavní oltář a za 244 K pozlatil a obnovil čtyři sochy u vedlejších oltářů sv. Františka Paulánského a sv. Jana Nepomuckého (tamtéž, s. 216). Téhož roku bylo z kostelních peněz zaplacen 242 K 13 h "staviteli Wolfovi z Nové Paky za znovuzřízení prohnílého stropu nad chodbou v 1. patře v klášterní budově."

Roku 1910 bylo 191 K 45 h zaplacen "lužanskému Vlachovi za provedené práce na plechové krytině" a roku 1911 bylo zaplacen 207 K 43 h "novopackému Augustovi za opravy ve vnitřku kostela, nátěr a vysušení zdí a jejich lakování", jednak 28 zl. "novopackému Kramulemu za malířské práce v sakristii a na chodbách" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7571).

Již od roku 1906 se jednalo o opravě kostela. V roce 1916 byl konečně sestaven rozpočet na tuto opravu a zároveň byla již provedena asbestová krytina na jednom křídle klášterní budovy. Svědčí o tom mimo jiné list zemského konzervátorského úřadu okresnímu hejtmanství v Jičíně ze 3. února 1917, podepsaný konzervátory Jeřábkem a Guthem, jenž zní takto:

"Provedení asbestové krytiny na křídle býv. klášterní budovy běže c. k. z[emský] k[onzervátorský] ú[řad] pouze na vědomí, ježto nebyl mu úmysl provést krytinu tuto dříve znám a byl by se také proti němu vyslovil.

Pokud se týče rozpočtu na opravy další, poznamenává p[amátkový] ú[řad] k jednotlivým položkám toto:

I. Klášterní kostel.

1. Kamenné součásti budětež očištěny beze všeho osekávání a bez užití veškerých ocelových kartáčů. Profily budětež řádně a přesně dle starých provedeny.

3. Asfaltový nátěr stěny budiž vypuštěn, ježto nijak neprospěje ku vysušení zdi.

8. Ku krytí nebudiž naprosto užito eternitu, který vzhled kostelů porušuje a je na církevních budovách i dle nařízení, otištěného svého času v ordinariátním listě biskupství královéhradeckého, v této diecesi zakázán. Doporučovalo by se užití prejzové krytiny nepolívané - polívaná ruší rovněž vzhled - po případě i tašek.

9. Nahrazení stojatých vikýřovitých okének okénky ležatými se nedoporučuje vzhledem ku změně vzhledu kostela" (SÚA, SPS, kart. 369).

Z kostelních peněz bylo téhož roku 1917 vsutku vyplaceno jednak 30 K "za zhotovení rozpočtu na restaurátorské práce, jež je třeba provést", jednak 40 K "za zhotovení stavebních projektů a plánů", ale k opravě kostela tehdy nedošlo.

Roku 1918 bylo z kostelních peněz zapláceno 537 K "novopackému Janatovi za klempířské práce" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kniha 7571). Téhož roku byl zrekvírován větší zvon z hlavní věže, zatímco menší zvon byl zachráněn. Uchráněny byly i cínové píšťaly kostelních varhan (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 217).

Po válce znovu ožila jednání o nezbytné opravě kostela. Dne 19. února 1924 okresní správa politická v Nové Pace sdělovala zemské správě politické, že již roku 1922 stavitel Jan Kotyk z Nové Paky rozpočetl "nutné stavební opravy a restaurace klášterních budov v Nové Pace" na 151 100 Kč a že další rozpočet ve výši 115 866 Kč předložil novopacký stavitel arch. Václav Klouček.

Na základě výnosu okresní správy politické z 28. února 1924 se pak dne 12. března téhož roku sešla komise, jejímž úkolem bylo "zjištění stavu klášterního kostela v Nové Pace." Komise zjistila následující:

"O opravu klášterní budovy jedná se již po dlouhou řadu let a byla o stavebním stavu podána již v roce 1906 technická zpráva ze dne 13. července t. r., na kterou se zde poukazuje.

Od těch dob se přirozeně stav zhoršil a krytina střešní ze železnobrodské břidly úplně sešla a rovněž tak i plechová krytina věže.

V dosavadních rozpočtech navrhovalo se krytinu střechy nad kostelem opravit a věž pouze natřít. Obě tyto krytiny se musí úplně obnovit a doporučuje se, aby nová střešní krytina provedla se z červených drážkových tašek hodonínských (systém Steinbrück) a krytina na klášterní věži aby provedla se z měděného plechu.

Dle toho a dle nynějších cen materiálů a mezd se rozpočet upravil a činí okrouhle 116 000 Kč.

Pro udržení budovy jest provedení oprav nevyhnutelné a velice naléhavé.

Zástupce Stát. památkového úřadu uvádí, že stavba kostela je architekturou velmi významnou v dějinách české architektury koncem sedmnáctého století, jedna z prvních, která ukazuje svým provedením na další vývoj architektury domácí v prvé třetině století osmnáctého. Vnitřní prostor sálový je vybaven jak barokními freskami,

dnes značně přemalovanými, tak architekturami oltárními barokními a empírovými. Zachování této stavby v dobrém stavu je důležitým požadavkem ochrany památek a zástupce památkového úřadu zdůrazňuje, že tyto opravy lze charakterisovatí vesměs jako neodkladné.

Způsob opravy:

a. Zevnějšek: Sokl budovy je sestaven z kvádrů červeného pískovce domácího, z něhož jsou provedeny také částečně pilíře na straně jihovýchodní. Ostatek budovy je omítnut omítkou barokní s mnoha správkami z 19. století. Pokud jde o vysprávku těchto omítek, doporučuje se, aby otlučení omítek se dotýkalo pouze částí naprosto poškozených a odpouchlých a aby nová omítka v těchto částech byla ke staré omítce pouze připojena. Kvádry soklu doporučuje se pouze dobře očistit čistou vodou pomocí kartáčů a vyspárovatí nastavenou maltou.

b. Krytina: Se stanoviska ochrany památek není námitek proti tomu, aby byla zřízena krytina tašková z trvanlivého materiálu nad lodí a presbytářem, a zvláště se doporučuje, aby krytina věží, hlavní věže a sanktusové věžičky, byla pořízena z plechu měděného, ježto tvar střechy hlavní věže je charakteristický pro dobu vzniku a profily tohoto tvaru mohou být v tomto druhu krytiny nejlépe dodrženy, nehledě k trvanlivosti a dobrému vzhledu tohoto materiálu.

Ostatní opravy lze charakterisovatí jako opravy udržovací, nicméně pro vzhled kostela jakožto významné památky stejně nutné.

Vnitřek:

Bylo konstatováno, že oltář sv. Jana na epištolní straně je značně nachýlen, a to vlivem závad v materiálu soklu tohoto oltáře. Vinou toho bylo zřízení horní části oltářového nástavce a soch na něm umístěných. Náprava tohoto stavu v nejbližší době je nutná, nemá-li dojít k těžším škodám na celé architektuře oltářové, která pochází z 1. polovice 18. století, a tudíž jest jednou z původních součástí zařízení chrámového. Obraz na tomto oltáři bylo by třeba zbavití lakových vrstev nevhodně nanesených a stejně naléhavé bylo by náležitě konservovatí obraz protějščího oltáře (sv. Františka de Paula), který s obrazem sv. Jana Nep. náleží mezi prvořadé památky malířského umění z I. polovice 18. století.

Budova klášterní:

Kromě běžných oprav udržovacích p. stát. technikem na místě zjištěných doporučuje se po stránce ochrany památek zvláště oprava fasády na straně severní a západní."

O rok později, dne 30. července 1925, se sešla další komise, která konstatovala: "Schválený rozpočet z roku 1922 upraveným obnosem 116 000 Kč zahrnuje stavební opravy klášterního kostela obnosem 102 108.88 Kč, stavební opravy kláštera obnosem 11 502 Kč 34 h, odvodňovací práce 1000 Kč a na nepředvídané 1388.78 Kč. V těchto opravách jsou nejpodstatnějšími částmi naprosto nutné opravy střech a opravy zevnější fasády, zřízení plechových úžlabí, žlabů a okapních rour. Ve vnitřku kostela jest naprosto nutno opravit oltář sv. Jana, který hrozí sesutím a kterážto oprava nemůže býti oddalována v zájmu bezpečnosti věřících."

Jelikož však trvaly obtíže se sháněním finanční úhrady na tyto opravy, navrhla tato komise, aby byly zadány a ihned provedeny alespoň nejnutnější z těchto prací, totiž "opravy střech, oprava oltáře sv. Jana, oprava stropu v I. patře kláštera a nutné odvodnění okolo kostela."

Tyto práce byly poté zadány staviteli Václavu Kloučkovi, jenž je zahájil v září 1925 a ukončil v březnu 1926.

Již od samotného počátku prací však vzbuzovala rozpaky nová krytina na kostele. Dne 10. října 1925 o ní státní správa stavebního okresu v Jičíně sdělovala Státnímu památkovému úřadu:

"K tamnímu dožádání provedl podepsaný dne 9. října 1925 místní prohlídku opravných prací na klášterním kostele v Nové Pace a zjistil, že tašková krytina Steinbruck je položena na celé ploše a vykazuje vzdor dobré jakosti tašek poměrnou netěsnot, poněvadž tašky tohoto druhu nikdy úplně doléhati nemohou tak, jak by bylo třeba ve zdejší horské krajině a na vyvýšeném místě kostela, kde panují velmi silné větry. Pro jinou polohu a méně vysazenou stavbu by tato krytina byla vhodná, ale zde potřebuje dle zdejšího náhledu a rovněž dle náhledu pokrývače podmazání, aby se včas předešlo neočekávaným poruchám krytiny. Sněhové vánice zde na vyvýšeném místě řádící zanesly by spousty sněhu pod tuto krytinu a není vyloučena možnost i porušení krytiny samé. Laťování je na 32 až 33 cm a vyhovuje. Materiál tašek je velmi dobrý, ale při pokrývání přijde na jevo i sebe menší nerovnost tašek, která u těchto tašek bývá obvyklou, v obyčejných případech nevádí, ale zde nutno ji naprosto odstraniti podmazáním."

Ani podmazání však nepomohlo. Při kolaudaci, konané 29. listopadu 1926, bylo konstatováno:

"Střešní krytina kostela byla provedena z falcových, hliněných tašek soustavy Steinbrück, jež byly dodány dle předložených dodacích listů Hodonínskou strojní cihelnou Ferdinanda Rotha v Hodoníně. Skutečné provedení práce provedl pokrývač Josef Menčík z Chotče. Pokud se týká práce klempířské, byla provedena mistrem klempířským Josefem Kubelkou ze Staré Paky.

Ohledně provedení práce klempířské nebyly předneseny a shledány ani námitky, ani závady.

Ohledně práce pokrývačské byly předneseny námitky jak co do materiálu, tak co do způsobu provedení práce. Bylo poukázáno zástupcem farního úřadu zejména k tomu, že falcové tašky náležitě nedoléhají a že tato tašková krytina přesto, že je podmazána, vykazuje na některých místech skuliny, jimiž při vánicích bude zanášen pod krytinu sníh.

Ku těmto námitkám podotýká se toto: Falcová krytina soustavy Steinbrück byla dodána dle předložených účtů skutečně z hodonínské cihelny, jak bylo rozpočtem předepsáno. Skutečné provedení obstaral oprávněný živnostník. Žádná krytina z hliněných tašek, i když je podmazána, nezaručuje naprosto těsné přikrytí střechy, tak jako se dá docílit kupř. při eternitu apod., nýbrž následkem nerovnosti tašek, jež vzniká při ostrém vypálení jich v peci, vznikly i v tomto případě nerovnosti ve krytině, jež vzdor podmazání nemohly býti zcela odstraněny a které mají za následek, že tato krytina není naprosto těsná a místy se svítí."

Kolaudátor tedy uzavřel, že "z technického stanoviska není námitek proti převzetí účtovaných stavebních oprav za podmínky, že tašková krytina na kostele bude ještě podmazána na těch místech, kde se svítí."

Do kolaudačního protokolu bylo zároveň poznamenáno, že nebyla provedena oprava soch, ani oprava oltáře sv. Jana, a dále bylo uvedeno: "Při kollaudační prohlídce byl zjištěn velmi závadný stav omítek vnějšku kostela, takže nanášená výzdoba štuková úplně odpadáva [...]. Závěrná zeď presbytáře jest silně provlhlá, takže by se doporučovalo eventuálně i pod příkopem zřídit odvodnění terénu přiléhajícího k východní části kostela drenáží."

Po uplynutí necelého půl roku se však dne 22. dubna 1927 za účasti zástupce Státního památkového úřadu arch. Karla Pecánka konala superkolaudace,

při níž již byla veškerá pozornost soustředěna na nešťastnou taškovou krytinu. Tentokrát bylo o ní konstatováno následující:

"Prohlédnutím všech oprav podnikatelem provedených bylo shledáno, že pokrývačská práce na klášterním kostele vykazuje závady a že nelze ji tudíž kolaudovati. Závady v pokrývačské práci objevily se již na podzim roku 1926 při kolaudaci a byla domněnka, že tašková krytina se během doby zatáhne a že závady tehdy konstatované se odstraní. Mimo nadání bylo však zjištěno, že závady taškové krytiny po půl roce od kolaudace se zvětšily a že tašková krytina je v takovém stavu, že nelze ji nazvati řádnou vyhovující krytinou. Příčinou toho jest jednak vadný materiál, jednak závada ve vypálení a konečně i velmi četné nerovnosti, které vedly k tomu, že na sucho podložená krytina vykazovala velkou netěsnost a musela tudíž býti místy podmazána resp. do malty položena. [...]

Zástupce Státního památkového úřadu béře výsledek jednání na vědomí a jako účastník celé prohlídky připojuje se ke shora uvedenému technickému prohlášení. Poznamenává dále, že touto částečnou kolaudací jsou převzaty toliko všechny ostatní práce p. stav. Kloučkovi zadané, kromě práce pokrývačské. [...]

Pan podnikatel uznává stav dnešní krytiny jako závadný a vysvětluje to tím, že jak firma mu sdělila, při výrobě tašky jim zmrzly a tím se také rozsypávají. Dále jest to také příčina ta, že hlína je moc mastná, což je na závadu taškám. Dle jeho názoru jest tudíž firma zodpovědná za dodanou krytinu, zejména pokud se týče materiálu, a musí se postarati a dodati krytinu novou, starou krytinu pak snést a novou krytinu na střechu zavěsiti a do řádného stavu uvést, jak krytina ta provedena byla. Tašky, jaké firma (Brummel) dodati musí, bude jí dodatečně sděleno až po řádné informaci.

Pan zástupce firmy Brummel prohlašuje: Shledaná závada prýskáním tašek povstala dle mého názoru tím, že tašky byly použity na kostel, ač vůbec se tam nehodily, neb jsou to tašky speciálně pro budovy nižší, hospodářské apod. a nesnesou takového vlivu povětrnostního, jakému jsou vystaveny na výše uvedené stavbě. O této závadě bylo již před dovezením těchto tašek jednáno a názor tento vysloven p. stavitelem Kloučkem prodávajícímu zástupci p. Matlasovi, což taktéž p. farářem uznáno za správné a před použitím těchto tašek na kostel bylo varováno. Zatékání vody do půdního prostoru povstává špatným podmazáním tašek, neboť vápno použité k podmazání sahá až do půdního prostoru a vodu tam přivádí. Další závada zatékáním jest ta, že na tašky tyto jest špatně olaťováno, neb předpis na

laťování jest 32 1/2 cm a laťování jest až na 34 cm a tím otevřeny jsou otvory, určené ku přibití tašek, a tím také voda do půdního prostoru zatéká. [...]

Ku prohlášení zástupce firmy Brummel podotýká superkolaudátor, že klášterní kostel jest stavba velmi vysazená vlivům povětrnosti, je ve vysoké poloze, a že tudíž krytina pro tuto stavbu jest způsobitou pouze taková, která zaručuje úplně těsné krytí. Z tohoto názoru vycházela státní správa stavební v Jičíně od prvopočátku a podporovala proto položení krytiny eternitové.

Ohledně podmazání resp. položení tašek do malty se podotýká, že na sucho položená krytina byla tak netěsná a tak zkroucená, že v tom stavu nemohla býti naprosto ponechána, a bylo tudíž nutné za příčinou docílení větší těsnosti ji podmazati resp. položiti do malty. Příčina, proč i ještě dnes do půdního prostoru zatéká, jest ta, že tašky zejména nyní, kde vrchní hladké vrstvy se odloupávají, propouštějí vodu a také v den superkolaudace byly shledány trámy velmi vlhké.

Ohledně laťování se konstatuje, že bylo přeměřeno již při kolaudaci a že bylo laťováno průměrně na vzdálenost 32 až 33 cm. Mimo toho se podotýká, že bylo použito na olaťování starých latí."

Arch. Pecánek ve své zprávě Státnímu památkovému úřadu z 26. dubna 1927 referoval o průběhu superkolaudace i o špatném stavu krytiny a poznamenal, že hodonínská firma uznala námitky, "zejména ohledně špatného materiálu tašek", a nabídla dodání nových tašek bobrovek, ovšem při zaplacení difference (SÚA, SPS, kart. 369).

Krytina pak byla vskutku roku 1928 stržena a nahrazena novou. Informuje nás o tom farní pamětní kniha, která o složitých peripetiích zřizování kostelní krytiny souhrnně uvádí:

"Roku 1925 snesena krytina stará, zcela vadná, pořízena nová krytina tašková, tašky systém Steinbrück z Hodonína na Moravě, tak doporučil stavební úřad okr. hejtmanství a stavební znalec patronátní a hlavně doporučoval památkový úřad státní v Praze. Spisy o tom v archivu farním. Tato střecha se naprosto neosvědčila, tašky byly zcela špatné, na tuto klášterní budovu se nehodily, zatékalo všude, nepomohlo ani podmazání tašek. Práce byla naprosto nesolidní.

Roku 1928 byla tato tašková krytina snesena, provedeno bednění a dána nová krytina z břidly železnobrodské, jak původně po ohni r. 1858 byl klášter kryt šindelem a břidlou železnobrodskou. Památkový úřad tuto výměnu krytiny schválil a doporučil. Památkový úřad ze státních prostředků na tuto první krytinu taškovou

přispěl, patron dal na první i druhou krytinu 40 000 Kč. Značně přispěli milodary svými dobrodinci i beneficiát.

Roku 1925 pokryty také obě věže plechem měděným, některé římsy a všecka úžlabí plechem bílým" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 218-219).

Těmto pracím na kostelní krytině věnovala pozornost i obecní pamětní kniha, avšak pouze v zápise z roku 1926, v němž čteme:

"V r. 1926 přikročeno k opravě krytiny klášterního kostela; věže klášter. kostela kryty zcela nově plechem měděným. Střecha kostela kryta nově taškami z Hodonína. Velká římsa a úžlabí kryto plechem pozinkovaným. Celkový náklad okrouhle 116 000 Kčs.

Provedená krytba taškami nebyla schválena pro špatný materiál, který byl dodán. V roce 1927 bude nahrazen materiálem novým.

Státní památkový úřad má přispěti 36 000 Kčs, asi 20 tisíc Kč přispěl patronát, menším darem p. farář Jan Groh a zbytek uhrazen sbírkami" (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kniha 1, s. 171).

Na kostele se opět pracovalo v roce 1931. Děkan Jan Groh o tom ve své zprávě z 24. září 1932 psal: "R. 1931 v klášterním kostele pořízena nová plechová krytina nad chodbou vedoucí ke kůru kostelnímu nákladem 9450 Kč, z vybraného starého plechu upravena část plechové krytiny nad oratoriem, kde padající v zimě sněh [a] led ze střechy kostelní každoročně rozbíjel krytiny eternitové, oboje natřeno. Náklad uhrazen částkou 8450 Kč, kterou věnoval z vlastních prostředků děkan, 1000 Kč věnoval nejmenovaný dobrodinec" (SÚA, SPS, kart. 369).

Roku 1932 pořídil děkan Jan Groh na památku svých rodičů do kostela nový zvon o váze 385 kg, ulitý firmou R. Manoušek v Brně-Husovicích (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 219).

K další opravě kostela a k němu náležející části bývalého kláštera došlo v roce 1934. V obecní pamětní knize se o této opravě v zápise k roku 1934 píše:

"Při komisionelním řízení 12. ledna bylo zjištěno, že je nejvýš nutno provést stavební opravy na klášterním kostele. Při komisi 16. února za účasti zástupců ministerstva národní obrany, patronátního úřadu v Hořicích a býv. patronátního úřadu ve Dřevěnici [věta nedokončena]. Opravy týkaly se hlavně nové omítky, říms, oken a dveří. Průčelí i ostatní strany kostela měly omítky a římsy v úplně sešlém stavu, omítky opadávaly v takovém rozsahu, že nestačila pouhá místní oprava, nýbrž bylo

nutno starou omítku otlouci a zříditi novou omítku. Římsové omítky a kvádry nad průčelím i po obvodě lodi byly značně uvolněny a hrozila obava, aby uvolněné kvádry nespadly se značné výše, čímž by byl poškozen jednak kostel, jednak byla by ohrožena veřejná bezpečnost.

Celkový náklad na tyto opravy byl upraven na 180 000 Kč, z čehož připadlo na patronát v Hořicích 154 178.78 Kč a na přífařené obce 26 702.87 Kč. Pan děkan Groh uvolil se, že částku na přífařené obce zaplatí z milodarů získaných na opravu klášterního kostela, aby mohlo býti s prací co nejdříve započato, uvolil se tuto částku zvýšiti ze svých prostředků na 50 000 Kč. Po provedeném ofertním řízení byla oprava kláštera zadána nejlevnějšímu oferentu Jind. Malinovi, staviteli v Hořicích, který s pracemi začal 11. června.

Současně s těmito opravami byla provedena i oprava vnitřku kostela, hlavně malby, soch a obrazů. Tyto renovovací práce prováděl malíř mistr Major z Prahy, rodák z Chotče. Celý náklad hradil p. děkan Jan Groh.

Opravné práce byly skončeny 6. října a 7. října byl kostel vysvěcen při slavných službách Božích. Večer byl klášter intensivně osvětlen" (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kniha 2, s. 126-127).

Farní pamětní kniha, jež se soustřeďuje hlavně na práce v interiéru kostela, o této opravě souhrnně uvádí:

"Roku 1934 provedena velmi nutná oprava zevnější kostela klášterského i budovy obytné. Stav kláštera byl již velmi sešlý, opravy byly nanejvýš nutny. Opravy vyžádaly si nákladu 107 596 Kč, na ně přispěl farní úřad jako kvótu připadající na přífařence 25 000 Kč, další opatřil patronát, jímž jest od r. 1932 invalidní fond nadace hraběte Strozzi-ho v Hořicích pod vrch. dozorem ministerstva národ. obrany.

Současně provedena důkladná renovace a restaurace vnitřní této mariánské svatyně, vyčištěny všecky fresky, obrazy oltářní, renovovány všecky oltáře, kazatelna, všecky součástky zábradlí, lavic, kamenné stupně u 2 oltářů, nová dlažba v zádveří, nová podlaha pod lavicemi atd. Práci malířskou a štafířskou provedla firma architekta Jaroslava Majora z Prahy, rodáka z Chotče. Obrazy Brandla Petra na 2 pobočných oltářích sv. Františka de Paula a sv. Jana Nep., které byly již zchátralé, nově podlepeny plátnem a úplně restaurovány. Pořízeny nové svícny ke křížové cestě. Celkový náklad na opravy vnitřní činily 103 000 Kčs, byl uhrazen milodary dobrodinců a z velké části beneficiátem Janem Grohem. Dne 7. října 1934 o neděli

růžencové za obrovské účasti lidu byl kostel klášterský znova benedikován, benedikci provedl, kázal a slav. zpívanou mši měl sám beneficiát. [...]

Menší zvon na věži klášterské, který při válečné rekvisici byl kostelu ponechán, začátkem r. 1934 praskl, byl firmou R. Manoušek svařen, tato oprava stála 2780 Kč a zahrnuta jest v celkovém nákladu na vnitřní opravy" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 219).

O pracích, jež tehdy provedl ateliér církevního umění arch. Jaroslava Majora, nás informuje jeho návrh a rozpočet, pocházející z 19. března 1934, podle něhož měly být provedeny opravy hlavního oltáře, šesti bočních oltářů, kazatelny, veškerých olejových oltářních obrazů, varhan, balustrády a obrazů křížové cesty a dále následující opravné práce na samotné budově:

"Konservace a restaurace nástěnného freska, tvořícího bohatou architekturu barokového oltáře, od mistra Kramolína, v rozloze ca 130 m².

Konservace a restaurace nástropního freska s příslušným bohatým ornamentem v presbytáři, znázorňující adoraci sv. Františka před Nejsvětější a vpád vojinů do chrámu, v rozloze ca 310 m².

Konservace a restaurace nástropního freska v lodi chrámové, znázorňující Nanebevzetí P. Marie a svaté apoštoly u hrobu, s bohatou architekturou, v rozloze ca 427 m².

Konservace a restaurace freska nad chorem, znázorňující Glorifikaci sv. Františka de Paula, v rozměrech ca 310 m².

Konservace a restaurace šesti menších oválových fresek v lunetách pod chorem a nad vchodem uvnitř chrámu, v rozměrech ca 21 m².

Budou vyčištěny od prachu, pryskyřičného povlaku od kadidla a mastných sazí od svíček. Veškeré trhliny, oděrky a j. poškozeniny budou opatrně vyspraveny a odborně vyretušovány, avšak bez jakéhokoliv přemalování aneb přimalování, aby původní pel freska byl uchován.

Tónování celého chrámu: Stávající tónování z let 80. od malíře Nejedlýho z N. Bydžova, pozůstávající z různých ornamentů beuronských, doporučuje se sejmouti, zjistiti původní tón souladný s freskami malby a dle toho provést nové vytónování v technice vápenné, která se osvědčila co nejtrvanlivější" (SÚA, SPS, kart. 369).

Na opravu kostela, provedenou v roce 1934, navázala hned v roce 1935 oprava schodů ke kostelu spolu s dodatečnými pracemi na kostelní střeše. Ve farní pamětní knize o těchto pracích čteme:

"Roku 1935 provedena oprava růžencových schodů klášterních. Střecha zřízena tak, že polévané tašky vybrány a umístěny na doplněné hustší šalování na jedné straně východní, západní strana kryta novým měďnatým asbestem, náklad 4005.10 Kč, upevněny vyjeté dubové schody, opraveno zdivo, nové nátěry a částečně omítky, nová dlažba cementovaná, provedeno stav. Janem Kotykem za 4236.90 Kč, práce klempířská 65 Kč, pořízeny 4 nové obrazy růžencových tajemství malované na plechu měděném po 300 Kč, celkem 1200 Kč. Nové obrazy posvěceny o svátku Neposkvrněného Početí Panny Marie, byla to památka 200-letého trvání těchto schodů růžencových. Náklad hrazen z milodarů pro klášterský chrám Páně.

Oprava střechy na chrámu klášterském a pořízeny nové sněháky na této střeše nákladem 672.60 Kč v roce 1935. Uhrazen náklad z úroků odkazu pí Marie Sachsenthalové pro chrám klášterský. [...]

Při opravě růžencových schodů byla obcí poražena řada kaštanů, které poškozovaly střechu těchto schodů" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Rokečnicí, s. 219).

V roce 1941 akademický malíř Bohumír Číla provedl restaurování "tří obrazů klášterního chrámu v Nové Pace, a to: 1. obrazu Petra Brandla »Sv. Jan Nepomucký«, 2. obrazu Petra Brandla »Sv. Františka de Paula«, 3. menšího obrázku pokládaného za dílo Karla Škréty »Sv. 14 pomocníků«, omylem dosud označeného jako »Nanebevzetí Panny Marie.«" Ve zprávě ministerstva sociální a zdravotní správy z 8. listopadu 1940, jež tomuto restaurování předcházela, se uvádí, že tyto "obrazy pokryty jsou nánosem staletého prachu, sazí a špíny, u jednoho z nich před několika lety proveden byl zemřelým malířem Majorem pokus o restauraci; stalo se to značně neodborně" (SÚA, SPS, kart. 369).

III. Budova bývalého pavlánského kláštera

Jako u tolika jiných zrušených klášterů, i u novopackého kláštera se hned roku 1789 uvažovala o jeho využití pro vojenské účely (SÚA, ČG-Publ, kart. 2683, sign. 145/44), ale nakonec k jeho předání vojsku nedošlo.

Místo toho byla v roce 1791 větší část klášterní budovy prodána do soukromých rukou, zatímco severní křídlo zůstalo nadále spojeno s kostelem a bylo užíváno farním úřadem. Podmínky k prodeji budovy kláštera nesou datum 11. října 1791 a uvádí se v nich, že administrace státních statků jménem náboženského fondu prodává v dražbě "novopacký pavlánský klášter s výjimkou zadní části, která je zřízena k bydlení pro duchovního kooperátora a kostelního sluhu", a to i s vedlejšími budovami, přičemž nabyvatel bude povinen "nechat kooperátora a kostelního sluhu brát vodu z klášterní studny" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67).

K dražbě došlo dne 31. října 1791 a byla při ní za 4601 zl. Adamu Votočkovi prodána tato část kláštera: "a. Expavlánská klášterní budova, respektive přední a střední trakt včetně letního refektáře, tak jak jsou odděleny postavenými mezistěnami (jelikož chodba vedle kostela a zadní část byly ponechány a tato část bude zařízena k bydlení pro kooperátora a kostelního sluhu), s klášterním placem, patřícím k prvním dvěma traktům, včetně klášterní studny, b. pod tímto klášterem se nacházející, ze dřeva sroubený domek, c. obilní stodola, d. stáj pro koně, e. kůlna na vozy" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 192-194).

Z prvního desetiletí 19. století pochází několik zpráv týkajících se využití bývalé klášterní budovy, kterou nový majitel brzy rozdělil. Josef Jíra v roce 1929 o těchto prvních majetkových převodech i změnách ve využití kláštera psal:

"Adam Votočka rozdělil brzy po koupi (r. 1793) klášterní budovu třem synům.
[...]

Syn František Votočka zřídil ve svém díle tkalcovnu, barevnu a tiskárnu kartounů a zaměstnával zde mnoho (80) lidí, pro něž vystavěl Desatero, aby dosáhl povolení pro hospodu, již zřídil v refektáři.

Karel Votočka vyráběl ve sklepení pod refektářem i lepenku" (Novopacko. Vlastivědná monografie okresu 3, Nová Paka 1929, s. 408-409).

Josef V. Beran, autor novopackých dějin z roku 1871, píše nejprve k roku 1801: "R. 1801 dne 17. dubna byl ústav pro vychování dětí vojenských z Jičína do 1. poschodí kláštera Novopackého přeložen."

Již k následujícímu roku se vztahuje tato zpráva: "R. 1802 vystavěl František Votoček nad klášterem deset domků pro své tkadlce, by tím spíše dosáhl práva šenku. Týž založil v jednom oddílu bývalého kláštera pavlánského továrnu na kartouny, která množství tkalců v celém okolí zaměstnávala. Nad klášterem dal vykopati studni, postaviti vedle ní čtyry kotle a zříditi barevnu, ve které se příze na způsob turecké barvila a daleko prodávala" (Josef V. Beran, Paměti města Nové Paky, Praha 1871, s. 59).

Zmiňovaný vojenský vychovávací ústav setrval v budově kláštera do roku 1809, kdy byl dne 6. srpna přeložen do Litomyšle (tamtéž, s. 60).

Roku 1823 se jednalo o menší stavební úpravě, jež měla být v budově bývalého kláštera provedena. V protokolu ze dne 9. září 1823 se praví, že trautmannsdorffský patronátní úřad, spravující "expavlánský kostel Nanebevzetí Panny Marie i s chodbou k sakristii, resp. k té části budovy, která nebyla prodána v dražbě a nyní je určena k bydlení pro pátery kooperátory", hodlá "řečenou chodbu zařídit pro zbožné poutníky k nerušenému užívání a k pohodlnému konání pobožností", přičemž je nutno provést "zazdění oněch dveří, které vedou k dalším částem kláštera, jež byly prodány v dražbě soukromníkům." Při jednání, konaném tohoto dne, byl jako svědek vyslechnut novopacký zednický mistr František Erban, který podrobně vypovídal o některých událostech, jež se sběhly při prodeji budovy kláštera Adamu Votočkovi v roce 1791:

"Když v roce [datum vynecháno] dne [číslo vynecháno] díl kláštera [...] licitýrován byl, tehdy i já s Adamem Votočkou přítomen byl. Mezi jinými vejmkami také ta obsažená byla, že gang vedle kostela, jdouc k zakrystii, se tak zazdí, aby prodaný díl od neprodaného docela separírován byl. Kupujícímu ale se za povinnost udělalo, že on, tak jak schody vedle již pavlánské apotheky jdou, sobě vejchod z toho ukoupeného dílu sobě nový východ [!] prolámati musí. Při tý liciaci koupil ten díl panský Adam Votoček.

V krátkosti obdržel peckovský mistr zednický František Peter plán, dle kterého tento gang zazděn býti měl. Přijda on sem do Paky ke mně, žádal mě, bych já tuto práci za něj převzal. Já jsem tehdy sám osobně tento gang, tak jak ta zeď tam jest, vlastnoručně zazdíval. Když jsem již až dolů přišel, tu přišel apothekář Josef Geißler,

kteřý po pavláních apparáty a medicíny i foroty apothekářský v licitaci koupil, ten quartier ale (officínu) již od Votočky pronajal, a mě prosil, abych celý gang nezazdíval, ale dveře k té jeho apothece tak dlouho, až nový vejchod hotov bude, otevřené nechal.

Já jsem tomu na žádný způsob povolit nesměl a tu přišel Votoček, nápodobně mě o to prosil, ale když i jemu jsem to udělat nesměl, tehdy on Votoček řekl, že on si to u sl. císař. k. ouřadu pohledávat bude a jen abych do té chvíle to nedodělal. To jsem já na jeho prosbu nechal a jen jsem tu příčku zazdil, která [je] u schodů, co se k PP. páterům cooperatorům jde.

Asi ve dvou dnech přijel do Paky tit. pan [jméno vynecháno] a slezl u p. Kouši, otce nynějšího p. bürgermeistra. Votoček tam hned šel a jej prosil, aby on tam dveře na ten čas, co tam v klášteře apotheka bude a nový vejchod hotov nebude, nechat povolit. Pan [jméno vynecháno] přišel tam do kláštera, a když to shlídl, tehdy řekl, že to na ten čas, však ale jen proti tomu povoluje, aby ty dveře vždy zavřené ostaly a aby na žádný způsob nějaká neúcta chrámu Páně se nestala, načež jsem já, jsa přítomen, od celostného zazdění odstoupil.

Sl. kartouzský ouřad Votočkovi sice dýle ty dveře popřál, ale nyní a nikdy to trpěno býti nemusí, aby ty dveře tam ostaly."

Další svědci, Ignác Šolc a Josef Fiala, na něž se Erban odvolával, pak prohlásili:

"My jsme sice při té licitaci nebyli, ale sotva se skončila, tak jsme tam do kláštera šli a ptali, co prodáno bylo, a tu vesměs nám praveno bylo: dva díly kláštera s gruntami, a sice tak: gang u apotheky a také dole, co se k p. páterům jde, ten se na těch dvou místech zazdít musí - a Votoček sobě vedle apotheky pod schodama nový vejchod prolámati musí, dveře na khor se i z hořejšího ganku udělají. Mimo toho vůbec praveno bylo, že p. krajskej [jméno vynecháno] jen na velkou prosbu Votočkovu povolil, aby tak dlouho, co tam v klášteře apotheka pozůstávat bude a Votoček nový vejchod sobě neproláme, ty dveře nezazdžené ostat mají" (SOA Zámorsk, Vs Kumburk, kart. 67).

Zřejmě tedy nakonec tyto stavební zásahy, které požadoval patron, byly provedeny.

K roku 1835 Sommerova topografie Čech o klášteře uvádí, že "v současnosti bydlí v klášterní budově na 40 rodin" (Johann Gottfried Sommer, Das Königreich Böhmen 3. Bidschower Kreis, Praha 1835, s. 138).

Ve stabilním katastru z roku 1842 je budova kláštera rozdělena na čtyři díly, a to severní křídlo čp. 144a, patřící ke kostelu, dále jižní křídlo čp. 144b, jehož majitelem byl František Stránský, jižní část západního křídla čp. 144c, patřící Josefu Stránskému, a posléze střední a severní část západního křídla čp. 144d, náležející Karlu Votočkov (SÚA, SK, sign. Byd 290).

Ze soupisu novopackého obyvatelstva z roku 1844 se dovídáme, že v budově kláštera čp. 144 tehdy bydlelo kromě dvou kooperátorů celkem 20 rodin, celkem tedy 92 lidí; mezi nimi byly i rodiny tří majitelů jednotlivých dílů kláštera, totiž Karla Votočka, pekařského mistra Františka Stránského a barvířského mistra Josefa Stránského (SOkA Jičín, Magistrát Nová Paka, kniha 36).

Jiné, poněkud odlišné a zřejmě místy chybné informace přináší pozdější publikace Josefa Jíry z roku 1929, v níž čteme: "Jednotlivé díly kláštera přešly do rukou Ig. Vinkláře, Františka Retschla (r. 1832), Fluma, Josefa Stránského (r. 1844) a jeho vdovy a konečně J. Khuna, barvíře a tiskaře" (Novopacko. Vlastivědná monografie okresu 3, Nová Paka 1929, s. 409).

V letech 1856-1857 došlo k rozdělení severní a střední části západního křídla kláštera, jež měla dosud čp. 144d, na dva díly - severní část čp. 144e, jež zůstala majetkem Karla Votočka, a střední část čp. 144d, jež se stala majetkem Františka Kinicha (SÚA, SK, sign. Byd 290). Budova kláštera byla tedy od té doby rozdělena již na pět dílů.

Dne 13. dubna 1858 zachvátil bývalou klášterní budovu i s kostelem požár. O jeho průběhu i o odstraňování škod po požáru (ovšem pokud se týkaly kostela a k němu patřícího severního křídla kláštera) jsme již psali výše; o opravách těch částí kláštera, jež byly v soukromých rukou, nemáme k dispozici žádné písemné prameny.

O úmyslech, jež se po požáru objevily ohledně využití oné části kláštera, jež patřila soukromým osobám, farní pamětní kniha stručně uvádí: "Hned po ohni počínaly se jednotlivé hlasy ozývati, zdali by radno nebylo, by se shořelé stavení klášterní zakoupilo a do něho fara zdejší přenesla, kde by napotom veškeré duchovenstvo zdejší pohromadě bydleti mohlo" (Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí, s. 210). K zakoupení celého kláštera pro potřeby fary však nakonec nedošlo.

K zásadní změně ve využití budovy bývalého kláštera, resp. té její části, jež dosud patřila soukromým majitelům, došlo v sedmdesátých letech 19. století. Již řadu let předtím usilovali Novopačtí o zřízení okresní nemocnice ve svém městě.

Několik měšťanů utvořilo roku 1857 za tím účelem zvláštní fond (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kniha 1, s. 18-19) a roku 1861 se obrátili s prosbou o příspěvek i na císaře (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kart. 12).

Ke koupi první části bývalého kláštera, v němž měla být nemocnice umístěna, se však přikročilo až v roce 1870. V zápise o schůzi okresního zastupitelstva, konané 3. května 1870, čteme: "Starosta činí návrh, aby se pro budoucí okresní nemocnici zakoupil díl kláštera novopackého, který se v stavu pohořelém nalézá a za cenu mírnou k dostání jest. [...] Kdyby pak tento díl kláštera byl pro nemocnici snad malý, však se časem naskytne příležitost přikoupiti třeba druhý díl téhož kláštera za levný peníz, a to tím spíše, ježto stavení to se pro privátního člověka nikdy tak nehodí jako pro ústav veřejný." Zastupitelstvo nato zplnomocnilo komisi, aby stavení ohledala a zmiňovaný díl kláštera případně koupila.

To se také stalo, neboť již v zápise ze schůze okresního výboru dne 4. července 1870 se píše: "Poněvadž dle usnešení okr. zastupitelstva z 3. máje r. t. shořelý díl kláštera novopackého pro zřízení okresní nemocnice od komise k tomu zvolené za cenu 1050 zl. koupen jest a jedná se nyní o jeho upravení: činí starosta návrh, aby se pro ušetření peněz požádal kníže z Trauttmansdorffu co bývalý patron toho kláštera za příspěvek dříví na pokrytí: což jednomyslně schváleno a sekretáři uloženo, aby žádost tu vyhotovil."

Kníže se sice k darování dřeva neměl, avšak okresní výbor přesto přijal 15. září 1870 toto usnesení: "Na návrh starosty uznána potřeba, aby se onen pro nemocnici ukoupený díl kláštera co nejdříve pokryl, by dešti zkázu netrpěl, a když by kníže z Trauttmansdorffu dříví na kryt darovati neuznal, jest p. starosta zplnomocněn dříví koupiti a dle možnosti letos ještě stavení pokrýti."

Na koupené části kláštera byly tedy zjevně ještě v roce 1870 provedeny zatím ty nejnezbytnější práce; v následujícím roce byl pak koupen druhý díl kláštera. Zápis ze schůze okresního zastupitelstva, jež se konala dne 5. září 1871, o tom uvádí:

"Vyslovené ku konci toho nálezu přání skoumající komise, aby se, když kapitál okresní nemocnice vzrostl již přes 7000 zl., uvážilo, nebylo-li by na čase, aby se k onomu dílu kláštera novopackého, který se k tomu účeli již vloni zakoupil, nyní, když se příležitost naskytuje, též druhý díl téhož kláštera přikoupil: přijato k souhlasné vědomosti.

P. starosta, ujav se nato slova, přivádí k vědomosti, že osmělen tímto nepřímým vyzváním vážených pp. skoumatelův účtů, jakož i maje v paměti, že okr.

zastupitelstvo, usnesši se roku loňského o koupi zbořeného dílu kláštera novopackého k účelům okr. nemocnice, učinilo to v tom předpokládání, že jediný díl ten k zřízení okr. nemocnice nepostačuje a že během času při naskytlé příležitosti se mají k dílu tomu dle možnosti a potřeby přikoupiti též díly druhé: na základě toho dovolil si dostaviti se k exekční dražbě na onen nejpřednější díl, jenž s oním zbořeným hraničí a takřka jeden celek, jižní polovici, k slunci obrácenou, kláštera tvoří, a pro okresní nemocnici ukoupiti jej za 6600 zl. r. č. a doufá, že okresní zastupitelstvo koupí tu tím spíše schváliti ráčí, když dle uznání všech znalcův jest i sama sebou velmi výhodná a jeví se býti, i nehledíc k účelu nemocnice, co dobrá špekulace. Usedlost ta totiž, koupěna byvši v licitaci pod cenou odhadní, obsahuje kromě důkladného domu, nově břídlící pokrytého a v nejlepším stavu se nacházejícího, jakéhož by za nynější doby ani za 7000 zl. nepostavil, ještě 27 korcův 487 čtverečních sáhů pozemkův [...].

Shromáždění vyslechši tuto zprávu, koupí toho dílu klášterního k účelům okresní nemocnice schvaluje" (SOkA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 1).

Tato etapa etapa nabývání klášterní budovy pro zřízení nemocnice je zachycena v Beranových dějinách Nové Paky z roku 1871, ovšem nepřesně, neboť Beran se nezmiňuje o tom, že jižní část kláštera byla získávána postupně, v roce 1870 a v roce 1871. Píše totiž: "Budova vedle kostela jest majetkem privátním. Oddělení k severu patří patronátu, západní oddělení náleží soukromníku a ostatní část jihozápadní koupilo okresní zástupitelstvo Novopacké v září r. 1871 pro okresní nemocnici" (Josef V. Beran, Paměti města Nové Paky, Praha 1871, s. 130).

Z výše uvedeného je také zřejmé, že se v lokalizaci koupených dílů kláštera mýlí Josef Jíra, který roku 1929 píše, že okresní zastupitelstvo "koupilo r. 1872 dva díly býv. kláštera (jihozáp. a severozáp.)" (Novopacko. Vlastivědná monografie okresu 3, Nová Paka 1929, s. 409).

Nyní se již mohlo přistoupit k adaptaci koupených dvou jižních dílů kláštera pro budoucí nemocnici. Dne 9. dubna 1872 už starosta informoval okresní výbor "o dražebním pronájmu dodání oken do též nemocnice", 11. června téhož roku se okresní výbor usnesl na tom, že starostu zplnomocňuje "vnitřní úpravu budovy klášterní dokonati a práce jednotlivé pronajímati", 16. července okresní výbor schválil "protokol o pronájem práce zámečnické na okna okresní nemocnice" a 1. října téhož roku 1872 ve schůzi okresního výboru "starosta podal nato zprávu o pokračujícím upravení zakoupeného dílu kláštera a oznámil potřebu peněz jak na další úpravu

samu, tak i na blízké již vypořádání dědicův po Fr. Stránském, kteří zbytek tržní ceny mezi sebe již soudně rozdělený a přiřknutý mají."

Adaptační práce však byly dokončeny až v roce 1873. Ještě dne 21. května 1873 se okresní výbor usnesl, "že se mají i v hořejším poschodí zříditi dva pokoje pro nemocnici" (SOkA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 1), načež v další jeho schůzi, konané dne 9. září 1873, bylo "v příčině okr. nemocnice uzavříno, aby dnem 1. října 1873 otevřena byla" (SOkA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 2). V soudobém zápise ze zasedání obecního výboru, konaného 28. září 1873, čteme: "Vyzvání okr. výboru k účastenství při slavnosti otevření okr. nemocnice. Čteno a usnešeno, aby se výbor obecní účastnil" (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kniha 8). Vskutku také dne 1. října 1873 ke slavnostnímu otevření nemocnice došlo (SOkA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 2).

Zřejmě před touto adaptací klášterní budovy na nemocnici pořídl stavitel František Wolf zaměření kláštera i kostela, které se zčásti dochovalo (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, bez inventárního čísla).

Nemocnice, která zatím zabírala pouze jižní křídlo kláštera, nebyla příliš rozsáhlá. Ve schůzi okresního zastupitelstva, jež se konala 19. května 1874, bylo "přijato, aby se zůstalo při počtu 20 postelí." Nemocnice nezabírala ani všechny místnosti té části kláštera, kterou okres koupil, takže i zde byly některé místnosti pronajímány. Dne 9. června 1874 se tak okresní výbor rozhodl, aby bylo řezbáři Antonínu Suchardovi povoleno "na dobu 2-3 měsíců najmouti jeden pokoj v klášteře." Z tohoto pronájmu nakonec sešlo, ale 10. srpna téhož roku okresnímu výboru starosta oznámil, "že se podařilo pronajmouti v hořením poschodí 3 pokoje s kuchyňkou, které dosud prázdný stály, a sice od 1. srpna r. t. za ročních 60 zl. p. Fr. Koudelkovi."

Rozhodnutím ministerstva vnitra z 19. dubna 1875 se novopacká okresní nemocnice stala nemocnicí všeobecnou a veřejnou, což mělo mimo jiné za následek, že ošetřování chudých přešlo nyní na zemský fond. Okresní zastupitelstvo poté dne 11. května 1875 vzalo v potaz, že "bude nyní potřebí rozšířiti nemocnici, tak aby všeobecné potřebě dostačovala," a usneslo se: "Výbor nechť zařídí nemocnici sukcesivně a dle potřeby až na počet 60 postelí," přičemž "k zařizování tomu a též na první vydržování" je možno si v novopacké záložně učiniti výpůjčku až do výše 2000 zl. Okresní výbor nato 28. května 1875 zvolil zástupce, "aby prohlédli nemocnici k účeli zařízení dalších místností" (SOkA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 2).

K ještě jedné změně došlo v roce 1875. Pamětní spis ke stému jubileu novopackého spolku divadelních ochotníků o tom uvádí: "V roce 1875 získán pro divadlo bývalý refektář v klášteře za roční nájemné 90 zl. Hráno zde ode dne 7. března 1875 až do roku 1894" (SOkA Jičín, Spolek divadelních ochotníků Nová Paka, kart. 2). Refektář byl ovšem pronajat nikoli od okresu, ale ještě od soukromého majitele; majetkem okresu se totiž tato část kláštera stala až v roce 1881.

Na sklonku roku 1880 se začalo jednat o koupi další části kláštera. Poprvé byla tato záležitost projednávána ve schůzi okresního zastupitelstva, konané dne 2. prosince 1880. V zápise z této schůze čteme:

"Dr. Ed. Kosinka uvádí, že držitel druhé části kláštera novopackého, Jos. Flum, rád by část tu prodal, a dovozuje, kterak by bylo dobře, kdyby okres, jenž svého času část první byl pro nemocnici zakoupil a tuto v ní také umístil, chtěl i druhý ten díl zakoupit. Ježto jak záchody, tak chodba oběma dílům jsou společné, povstávají z té okolnosti časté sváry mezi dvojími těmi držiteli a již z té příčiny by bylo žádoucí, by celý klášter dostal se do jedné rukou. Ale vzešly by z toho nemocnici i jiné výhody. Chodba pak by se mohla na obou koncích řádně uzavřít a docílila by se potřebná kázeň, kteréž při nynějším stavu, kde kvůli druhému držiteli chodba musí se nechat otevřena, dnes docílit nelze. Dále by se v nových místnostech mohlo zřídit zvláštní oddělení pro nemoci nákažlivé."

Okresní zastupitelstvo nato zmocnilo okresní výbor, aby jednal s Josefem Flumem o prodeji jeho části kláštera. Flum byl předvolán na schůzi okresního výboru, konanou 2. března 1881, a tam s ním byla dohodnuta kupní cena 6000 zl., kterou schválilo okresní zastupitelstvo dne 7. května 1881, načež byl tento díl kláštera okresem zakoupen.

Bylo ovšem zjevné, že v nově koupené části kláštera bude nutné provést nějaké opravy. V zápise ze schůze okresního výboru, konané 22. června 1881, se uvádí:

"P. starosta přednáší, že úžlabí na nově ukoupeném díle klášterním je shnilé a potřebuje, nemá-li se způsobiti větší škoda, neodkladné opravy.

Svoleno a p. starosta zmocněn, aby opravu tu v režii vykonal a úžlebí plechem pak dal pokrýti. Zároveň povoleno, aby se vodní písek do zásoby ku klášteru vozil na příští opravu."

V zápise z další schůze okresního výboru, jež se konala 27. července 1881, se již píše:

"Oznamuje p. starosta, že an novém díle kláštera jsou ještě dvě úžlabí špatná: ono u dílu kněžského a ono u ohnivzdorné zdi nemocniční, a navrhuje, aby se potřebná oprava co nejdříve provedla.

Povoleno, při kteréž příležitosti má se též břidlicová střecha spravit."

Ve schůzi dne 16. srpna 1881 jednalo o nezbytných opravách v nově koupené části kláštera okresní zastupitelstvo. V protokole z této schůze se o tom uvádí:

"Podal náměstek předsedův, p. Ant. Kaska, jménem výboru zprávu o potřebných opravách, které se v novém díle kláštera novopackého ukazují. Především jsou nutné opravy na střeše, která je jmenovitě v úžlabích shnilá; dále shledává se potřeba, aby chodba, kteráž je pokračováním klenuté chodby nemocniční, již z ohledu na bezpečí před ohněm také byla zaklenuta; konečně jest žádoucí, aby veliký sál v prvním poschodí, jenž poskytuje pohledu strašlivě spouště, byl do náležitého stavu přiveden. Řečník uvádí, že by nebylo důstojno okresu, aby v místnostech, které zakoupil, takovou zpustlost trpěl; krom toho sál onen, kdyby byl opraven, by mohl býti dočasnou nemocnicí v dobách epidemie, ježto jak známo nemocní, nákažlivou nemocí zachvácení, musí býti od ostatních lidí odloučeni; konečně by v tom sále za normálních časů mohla se odbývati zasedání okr. zastupitelstva. Řečník má za to, že ty opravy se dají poříditi za 1000-1500 zl.

P. dr. Ed. Kosinka navrhuje při té příležitosti, aby kancelista okresní, p. Fr. Erban, jenž v nemocnici koná službu správcovskou, v nově ukoupeném díle klášterním měl bezplatný byt, k čemuž by se hodily ty místnosti, které obýval dřívější majitel Jos. Flum sám."

Návrh na provedení oprav nakonec zastupitelstvo přijalo a jeho realizaci svěřilo okresnímu výboru. V téže schůzi byla také projednávána "žádost spolku divadelních ochotníků v Nové Pace za snížení roční činže z místností najatých v novém díle klášterním"; roční nájemné bylo ochotníkům sníženo z 90 na 50 zl.

Dne 26. října 1881 podal okresnímu výboru jeho sekretář zprávu o stavu okresní pokladny, přičemž oznámil, že "opravy v klášteře budou stát asi 2300 zl." Snad ještě v roce 1881 bylo s opravami vskutku započato. Okresnímu výboru o nich však bylo referováno až 12. dubna 1882. V zápise ze schůze okresního výboru, jež se toho dne konala, o tom čteme:

"Přednesl p. starosta, že zbývají v klášteře ještě některé menší opravy, jako: zaklenouti díru po prozatímných schodech dřevěných z přízemí do 1. poschodí,

opraviti zvenčí otlučený říms atd., i předkládá na ty všechny práce rozpočet stavitele Wolfa, znějící na 134 zl.

Usnešeno, aby se to provedlo, a chce-li to p. Wolf udělat, aby slevil z toho 20 zl.

Při té příležitosti uzavřeno, že se má v sále 1. poschodí položit podlaha: prkna pěkná a vyschlá se mají koupiti a položení podlahy pronajmouti některému řemeslníkovi."

V zápise z další schůze okresního výboru, konané dne 25. května 1882, se těchto opravách uvádí:

"P. starosta podává zprávu o potřebných ještě opravách v klášteře: oprava vnějších zdí, zazdění přízemních oken, zaklenutí díry po prozatímných schodech před divadlem - to vše že úhrnem smluveno bylo se stavitelem Wolfem za 150 zl., poněvadž když k tomu oprava říms a vůbec vnějších zdí i v zadním díle byla přidána, na částku okresním výborem mu v předešlé schůzi určenou přistoupiti nechtěl.

Přijato k vědomosti a schváleno."

V roce 1882 byly tedy opravy dokončeny, ale hned v roce 1883 se vyskytl další problém. V zápise ze schůze okresního výboru, konané dne 3. července 1883, se o tom uvádí:

"Podal p. starosta jménem svým i jménem p. K. Záhorského zprávu o žádosti lékárníka Geislera, aby výkaly nemocniční nebyly sváděny do jeho zahrady. Pan starosta nejprv podotýká, že záchodní kanál z kláštera od prvopočátku, t. j. snad od založení kláštera, vede do lékárnické zahrady a že předchůdcové nynějšího držitele té zahrady a lékárny nikdy si nad tím nestýskali, spíše tomu, že jim na mrvení zahrady hnůj tudy přicházel, povděční bývali. [...] Ale hlavní svízal zdá se odtud pocházeti, že žlaby plechovými voda okapní z celého kláštera i z polovice kostela do kanálu toho svedena jest, kteráž za přívalův a větších dešťů valem s rozředěnou mrvou a špínou do zahrady hrká. Kdyby ta se jinam odvedla, odpadne větší část zla; a odvésti ji jinam lze, což by však se značným nákladem bylo spojeno. Kdyby se totiž kanál odvodňující vedl skrze sklep ven na dlažbu a rozšířila se popřípadě jáma na výkaly záchodní, lze náklad přibližně vypočítati na 100 zl."

Okresní výbor se tedy usnesl, že je hotov této závadě odpomoci, zaplatí-li lékárník polovinu nákladů.

Téhož roku 1883, dne 26. září, okresní výbor ještě rozhodl, že "tělocvičné jednotě »Sokolu« v Nové Pace, jež byla mlčky zaujala jednu místnost v novém dílu

kláštera, dá se výpověď pod záminkou, že místnosti té jest potřebí k rozšíření nemocnice."

Nezbytnost dalších oprav v nemocnici byla shledána na konci roku 1890. V zápise ze schůze okresního výboru, konané dne 30. prosince 1890, se o tom praví:

"P. Záhejský co referent nemocniční podává zprávu, že ohledal důkladně nemocnici, že shledal v ní pořádek vzorný, ale že zařízení její je v mnohém ohledu nedostatečné. Jmenovitě vytýká:

a. že záchody jsou na polední straně, na nejkrásnějším místě nemocnice, umístěny; v létě jde z nich silný zápach, v zimě výkaly vytékají na ulici; navrhuje přeložení jich na stranu zadní, kde by byly více skryty od očí celého města, kde by také výkaly šly do zahrady, a nikoli na ulici, a napřed by se za ně získaly dvě krásné místnosti; [...]

e. koupelna budiž od prádelny oddělena; [...]

ch. v 1. patře schází část klenutí na chodbě;

i. budou-li záchody přeloženy, bude potřebí zřídit na zadní (severní) straně chodby skleněné dveře, poněvadž je tam tma."

Tyto návrhy byly pak znovu předneseny na schůzi okresního zastupitelstva, konané 12. května 1891. V protokolu z této schůze čteme:

"Návrh výboru v příčině okr. nemocnice.

Referent p. Jindřich Záhejský předkládá tyto návrhy jménem výboru:

a. záchody přeloženy buďte se strany polední na severozápadní a vystrčeny ven z budovy; tím se odstraní zápach, zvláště letní doby odporný, výkaly a splašky nebudou vytékati na ulici, nýbrž vzadu do žumpy a získá se po záchodech pěkná místnost na výsluní.

Přijato.

[...]

d. Koupelna budiž oddělena od prádelny; prádelna by se mohla zřídit v místnosti nynějších záchodů.

Svoleno.

[...]

g. Na zadní stranu (k půlnoční straně) buďtež na chodbě zřízeny skleněné dveře, aby tam šlo světlo, když tam budou záchody.

Svoleno."

Ve schůzi okresního výboru, konané 10. června 1891, bylo "vzato v úvahu, jak provést přeložení záchodů a jiné stavební opravy v nemocnici", přičemž bylo "usnešeno po delší poradě, aby se u záchodů zřídil spodek z kamena, vrch z dobře pálených cihel; do záchodů pořídí se kamenné trouby z Poříče od Žitavy." Provedením těchto oprav byli pověřeni starosta s panem Záhejským.

Stavebních prací v klášteře využilo městské představenstvo v Nové Pace. Okresní výbor dne 4. srpna 1891 jednal o jeho žádosti "za přenechání jedné dosud nepoužívané místnosti v klášteře pro zřízení v ní chudobince městského." Okresní výbor se rozhodl předložit tuto žádost okresnímu zastupitelstvu s návrhem, aby jí bylo vyhověno, a to tak, "by obec sobě místnost tu sama zařídila a za to po 20 let jí bezplatně užívala." Okresní zastupitelstvo pak 3. září 1891 vskutku jednalo podle tohoto návrhu s tou změnou, že městu bylo povoleno používat onu místnost bezplatně po dobu 25 let.

Ve zmíněné schůzi okresního výboru dne 4. srpna 1891 se projednávala také žádost novopackého městského úřadu "za opatření, aby špína z nemocnice po ulici neodtékala", přičemž bylo přijato toto usnesení: "Tím, že prádelna a koupelna v nemocnici přeloženy budou dozadu a voda odtékající povede se do záchodů nových k jich splachování a přebytečná se ze žumpy zaváděti bude na pohnojení zahrady, zlu tomu se odpomůže."

Ještě během stavebních prací okresní výbor ve své schůzi, konané 15. září 1891, schválil další návrhy, o kterých se v zápise ze schůze uvádí:

"Nemocniční lékař dr. Matys předkládá některé návrhy, jak by při nynější přestavbě, která se v nemocnici provádí, některé místnosti ku zvláštním účelům upraveny býti měly.

Vzato v úvahu a svoleno:

1. aby místnost, kde jsou nyní záchody, přeměněna byla v operační síň, za kterouž příčinou ještě jedno okno se prolomí (čímž také symetrie zvenčí se docílí), veškerá omítka se otluče a nahraditi má novou cementovou s olejovým nátěrem a podlaha se vydláždí šamotkami, kamna se zřídí kachlová.
2. V místnosti, jež určena jest pro choromyslné, opatří se okno drátěnou okenicí v železném rámcí, dvéře do pokoje sousedního č. 21 se zazdí, a aby kamna byla chráněna, přepaží se celá místnost as na 3 kroky ode dveří mříží dřevěnou z pevných latí.

3. a 4. Návrhy ohledně upravení koupelny a prádelny se prozkoumají ještě do příští schůze. [...]

6. Chodba hořejší se zaklene a vydláždí cementovými dlažičkami, práce ta však se vykoná až napřesrok."

S postupem stavebních prací se okresní výbor seznámil ještě ve své schůzi dne 20. října 1891. V protokolu z ní se uvádí:

"Podal p. starosta zprávu o pokroku prací stavebních v nemocnici.

Nové záchody jsou dodělány a počíná se [s] bouráním starých. Vedle nových záchodů zřizuje se koupelna, a sice jedna v 1. patře, druhá pod ní v přízemí, která zároveň bude prádelnou. V hořejší koupelně bude veliká kád' na vodu co reservoir a do ní povede se voda přímo ze studně na dvoře, z kádě pak do kotlů v koupelně i prádelně; že se voda ze studně skutečně nahoru vytlačí do toho reservoiru, jest již zkušeno. [...] Strop pod reservoirem podloží se pro bezpečnost traversami" (SOKA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 2).

Souhrnně o těchto stavebních pracích roku 1891 informuje zpráva o činnosti nemocnice za rok 1891, sepsaná 25. ledna 1893, v níž se uvádí:

"Po celý rok 1891 bylo v nemocniční budově přestavováno, čímž nabyla nemocnice více účelných místností. Zařízeny lázně v prvním poschodí i v přízemí s vodovodem studené i teplé vody.

Pokoje nemocných a jiné spojeny elektrickým zvoněním s místnostmi pro opatrovnický personál.

Největší důležitostí jest, že toho roku zařízena byla operační síň vyhovující požadavkům moderní chirurgie.

Síň tato nalézá se v I. poschodí a jest to místnost' dosti prostranná o dvou oknech k jihu obrácených.

Stěny její a strop mají olejový nátěr, aby před operací desinfekční tekutinou omýti se daly. Podlaha je vydlážděná cementovými dlažicemi.

V síni této, která večer dá se osvětliti dvěma velkými lampami, je mimo operační stůl od firmy Waldek & Wagner nový nábytek z jasanového dřeva."

Nemocnice však potřebovala ještě další změny. Dne 3. srpna 1893 české místodržitelství upozorňovalo zemský výbor, že novopacká nemocnice "nemá dosud oddělených místností ku přijímání nákazou onemocnělých" a že potřebě těchto místností nelze vyhovět nějakou opravou v budově nemocnice; okresní výbor prý sice zamýšlí "vystavěti zvláštní pavillon na zahradním pozemku tohoto ústavu", ale

dosud se v tomto směru nic nestalo. Místodržitelství proto žádalo zemský výbor, "aby si neobtěžoval působiti na urychlení provedení zamýšlené stavby a přiměti správu nemocnice k tomu, aby zrušila divadlo dosud v nemocnici umístěné."

Okresní výbor v Nové Pace, jenž byl k tomu vyzván jičínským okresním hejtmánstvím, dne 18. září 1893 zemskému výboru podal zprávu, v níž se hájil, že celou záležitost nezanedbal, ale že již dal udělat plán novostavby pavilónu a předložil jej okresnímu zastupitelstvu. O divadle pak psal: "Co se týče divadla, umístěného vedle nemocnice, spolek divadelních ochotníkův dostal již nařízení, aby je z místností těch vyklidil."

O stavbě nového pavilónu bylo definitivně rozhodnuto ještě téhož roku. Ve zprávě o činnosti nemocnice za rok 1893 se o tom píše: "V roce 1893 bylo definitivně ustanoveno, že postaví se samostatná budova pro nemoci infekční, a zakoupen za tím účelem pozemek, se zahradou nemocniční souvisící" (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2286).

Ve schůzi okresního výboru dne 20. ledna 1894 již mohlo být oznámeno, že zemský výbor schválil s jistými úpravami plán na stavbu infekčního pavilónu a umrlčí komory, a v další schůzi, jež se konala dne 20. února 1894, už byly "předloženy plány na stavbu infekční nemocnice a umrlčí komory, stavitelem Bretem dle návrhu c. k. místodržitelství a zemského výboru vypracované," a bylo usneseno zadat stavbu ofertním řízením a "staviteli Jar. Bretovi" zaplatit za zhotovení plánů a rozpočtů (SOka Jičín, OZ Nová Paka, kniha 2).

Zpráva o činnosti nemocnice za rok 1894 již uvádí, že "nemocnice infekční je dobudována" a že "budova pro umrlčí komoru, desinfekční apparatus a skladiště rovněž je hotova." Dne 19. května 1896 pak novopacký okresní výbor oznamoval zemskému výboru: "Během roku 1894 a 1895 byl vystaven při nemocnici nákladem okresním zvláštní pavillon pro nemoci nakažlivé, a zařízen i opatřen byv vším potřebným, odevzdán jest dne 27. dubna 1896 svému účelu a otevřen pro nakažlivé nemocné."

Pokud jde o vyklizení divadla v budově bývalého kláštera, dne 4. července 1899 Alois Horel, jenž byl zemským výborem pověřen prohlídkou správní agendy nemocnice, zemskému výboru mimo jiné psal: "Když pak v roce 1897 divadlo, až dosud v nemocniční budově umístěné, k naléhání politických úřadů z nemocnice bylo vyklíženo, byl sál čis. 10 (bývalý to klášterní refektář) nákladem okresu k účelům

nemocničním, a sice jako pokoj pro nemocné, adaptován" (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2286).

Ve skutečnosti ovšem k vyklizení místnosti divadla došlo již v roce 1894, jak nás o tom informují zápisy z valných hromad a schůzí výboru spolku divadelních ochotníků. V zápise z valné hromady, jež se konala 14. ledna 1894, čteme:

"Pan Jos. Žižkovský oznamuje, že spolek opětně dostal výpověď, by divadlo z kláštera odstraněno bylo - ptá se, co se má státi.

Usneseno, by pokud možno všechny věci - lavice, trámce, některé dekorační částě - uložily se na půdu v klášteře a prozatímně by se občas hrálo v sále pivovarského hostince. Některé části trámů nechť se prodají, a sice sl. okresnímu výboru, jenž je vhodně při stavbě nového domu pro nákaž. nemoce upotřebiti může" (SOkA Jičín, Spolek divadelních ochotníků Nová Paka, kniha 1, fol. 63v).

V zápise ze schůze výboru spolku, konané 28. března 1894, pak čteme: "Divadlo se rozebralo, co se dalo uložit, složilo se na půdách v klášteře, dřevní část jeviště se prodala okresnímu výboru" (tamtéž, fol. 65r).

Dne 21. dubna 1901 správní výbor všeobecné nemocnice v Nové Pace oznamoval zemskému výboru, že se 11. prosince 1900 usnesl, "aby opravily se ve všeobecné nemocnici zdejší pokoje č. 11, 12 a 26, ježto místnosti ty účelu svému již nikterak nevyhovují proto, že určeny jsou pro nemocné s méně čistými nemocemi, nedají se řádně čistiti a čištění to stále nákladnějším jest. Za tou příčinou nutno chatrné stropy v čís. 11 a 12 sklenouti a čís. 26 opatřiti stropem rákosovaným, podlahou teracovou a emailovým nátěrem. Ježto i okna v křídle tom počtem 7 jsou sešlá, dlužno opatřiti je novými." Rozpočet na tyto práce prý činí 2474 K 32 h. Zemský výbor ve své schůzi dne 18. září 1901 povolil tyto práce provést (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2286).

Po několika letech se začalo uvažovat o dalších nutných opravách. Dne 27. července 1904 všeobecná nemocnice v Nové Pace sdělovala zemskému výboru: "Z oprav, které bude nutno vbrzku provésti, jsou: 1. částečné přeložení a částečné nové pokrytí střechy ústavní budovy, 2. opatřiti nová okna počtem 44 a nové dvěře počtem 30, 3. opatřiti nové okapní žlaby a odpadní roury a 4. zaříditi ještě v některých pokojích tvrdé podlahy" (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2327).

Když však obec v roce 1904 zřídila nový hlavní obecní kanál, zdála se být nejnezbytnější prací úprava kanalizace bývalého kláštera. Již 18. října 1904 okresní zastupitelstvo schválilo "návrh výboru, aby se pro svádění dešťové vody a splašků

zřídil z nemocnice kanál, jenž by vústil do obecního kanálu, který se tu staví od kláštera až do potoka Rokytky."

Dne 18. dubna 1905 okresní zastupitelstvo schválilo jiný rozpočet na tutéž práci a kromě toho projednávala i "návrh na zřízení terrazzových podlah v nemocnici", jenž se stal předmětem debaty zastupitelstva proto, že určená komise se dne 30. března "uznala toho potřebu, aby kromě jiných menších oprav dány byly do některých místností, výslovně jmenovaných, na místě sešlých podlah prkenných podlahy terrazzové, jako se již v ostatních místnostech nacházejí, a aby se dala pořídit v celé budově na jižní i západní straně, pak na chodbě 1. poschodí nová okna." I tento návrh byl zastupitelstvem schválen (SOkA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 4).

O dva dny později, 20. dubna 1905, okresní výbor v Nové Pace psal zemskému výboru:

"Předkládáme usnešení okresního zastupitelstva jakožto vrchní správy zdejší všeob. nemocnice, učiněná ve schůzích dne 18. října 1904 a dne 18. dubna 1905, o zřízení kanálu, jenž by sváděl okapní vody a splašky z nemocnice do hlavního sběrného kanálu obecního, který obec loni postavila.

Dosavad vody okapové a splašky od studně sváděny byly do dlážděného rygolu na ulici; splašky pak z koupelny a prádelny vedeny byly do záchodů, aby je proplachovaly, a odtud kanálem do nádržky, která se vybírala. Ale nádržka ta často přetékala a splašky se rozlévaly po zahradě a ovšem působily smrad. Byla to závada, která se musila odkliditi, a možnost naskytla se zřízením hlavního sběrače, který obec zřídila a který pod zemí vede až do potoka a do kterého jak vody okapové z nemocnice, tak i splašky z koupelny i prádelny svedeny býti mají" (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2327).

K realizaci této úpravy kanalizace nakonec došlo až v roce 1907. V zápise ze schůze okresního výboru, konané dne 2. srpna toho roku, o tom čteme tuto stručnou zprávu: "Stavba kanálu a desinfekčního basinu pro výkaly v okresní nemocnici zadána p. staviteli Wolfovi" (SOkA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 4).

Novopacká nemocnice o této práci později, dne 17. května 1909, informovala zemský výbor dopisem, ve kterém čteme:

"Kanalizace [...] provedena byla v nemocnici teprve roku 1907 nákladem 2740 K 08 h z peněz fondu okresního [...]. Obnos 18 kor. (příl. 614/04) vyplacen byl staviteli p. Wolfovi za prohlédnutí a zhotovení plánu stávající již sítě kanalizační v

nemocnici ve dvoře a zahradě. Obnos 29 K 60 h (příl. 729/4) vyplacen staviteli Beckovi za opravu stávajícího kanálu, vedoucího ze dvora nemocnice pod hlavní budovou do rikolu na ulici. Cementové roury dvě u kanálu toho byly rozbité a ucpaly se, takže splašky prorážely zdivem. Puklé roury nahrazeny byly proto novými kameninovými a promočené zdivo kol nich opraveno" (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2327).

Kromě kanalizace však bylo třeba provést ještě další práce, o kterých se, jak víme, hovořilo již v roce 1904. Okresní zastupitelstvo ve své schůzi, konané dne 4. července 1907, konstatovalo, že je nutné, aby byla provedena "oprava střechy, klenutí na chodbě, oken a pumpy v okresní nemocnici", přičemž nutnost těchto prací odůvodňovalo takto:

"Střecha je velmi chatrná, na mnoha místech protéká, takže i stropy místy promáčejí. Bude proto nutno nahradit ji střechou novou a použije se ku krytí břidlice »Eternit«, an by jiná krytina pro vysokou a větrům vydanou polohu nemocnice se nehodila. V prvním poschodí jest kousek chatrného neklenutého stropu, který z důvodů bezpečnostních, hlavně pro případ požáru, jest potřebí opravit a při té příležitosti zároveň sklenouti, poněvadž všechny ostatní stropy jsou klenuté. Výměna chatrných oken, zemským výborem již schválená, rovněž je co nejdříve nutnou."

Střecha, klenutí i výměna oken měly být provedeny až příští rok, ale již v tomto roce měly být zadány truhlářské práce (SOKA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 4).

Dne 10. října 1907 o těchto budoucích pracích nemocnice informovala zemský výbor, jemuž psala: "V příštím tříletí bude nutno opatřiti budovu nemocniční: 1. novou střechou nákladem 8500 K, 2. novými okny nákladem 4947 K 40 h, 3. novými dveřmi nákladem 1800 K, 4. překlenutím chodby nákladem 817 K 95 h" (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2327).

K provedení nejnákladnější z těchto prací, to jest zřízení nové střešní krytiny, však nedošlo ani v roce 1908, neboť v zápise ze schůze okresního zastupitelstva, konané 30. prosince 1908, se uvádí:

"Správní výbor nemocnice ohledáním na místě samém shledal, že nemocniční střecha je již velmi chatrná. Proto doporučuje, aby v tomto roce pořízena byla krytina nová, buď eternit, nebo cementové tašky. Rovněž chatrná je dlažba na obou chodbách v nemocnici a musí býti nahrazena novou. Správní výbor navrhuje dlažbu terrazovou. Konečně je potřebí čís. 25 opatřiti dvěma okny a zříditi pažení

před záchody a kuchyň s létacími dveřmi, aby výpary z kuchyně a prádelny a zápach ze záchodů nevnikaly do chodeb před pokoje nemocných."

Tyto návrhy zastupitelstvo vesměs přijalo. Zápis z téže schůze nás informuje ještě o další práci, která byla provedena již roku 1908. Píše se tu totiž stručně: "Velmi sešlé dřevěné schody bylo nutno nahradit novými, poněvadž nebylo lze to odkládati; schody zřízeny ze žulové massy" (SOkA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 4).

K pořízení nové střešní krytiny nakonec došlo v roce 1909. Zpráva o činnosti nemocnice za rok 1909, sepsaná 31. března 1910, uvádí: "Na celou budovu dána nová střecha eternitová, v sále č. 10 dána nová podlaha terrazzová."

Protože výběr krytiny vzbudil dodatečné protesty, vysvětloval okresní výbor zemskému výboru své počínání v listě z 31. května 1910, v němž psal:

"Usnesla se vrchní správa nemocnice, aby v roce 1909 budova nemocniční opatřena byla novou krytinou, a sice buď cementovou, nebo eternitovou.

Ježto shledáno, že vazba střechy je na cementovou krytinu slabou, rozhodl se správní výbor pro krytinu eternitovou, která byla mu důvěrníkem zem. výboru p. Kretschmerem i odborníky stavitelskými doporučena a které se nyní v Nové Pace a okolí větším dílem ku krytí střech používá.

Moravské břidly se v Nové Pace a okolí jako krytiny nepoužívá, není zde známou a nemohlo proto její použití v úvahu býti vzato. O nevhodnosti eternitu se rovněž nevědělo" (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2348).

Současně s pořízením nové krytiny byla zřejmě provedena i výměna žlabů na střeše budovy, o níž se v již zmíněném dopise okresního výboru zemskému výboru ze 17. května 1909 píše: "Obnos 955 K 68 h (příl. 755/4) vyplacený klempíři Janatovi za okapní žlaby a roury týká se výměny stávajících zařízení. Staré žlaby a roury okapní byly sešlé, dřevé a sněhem strhané a musily nahrazeny býti novými. [...] Staré dosud zachovalé žlaby na severní straně budovy byly ponechány" (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2327).

Dne 4. července 1912 se okresní zastupitelstvo usneslo zavést v budově nemocnice splachovací klozety a vodovod. Montáž klozetů a vodovodu provedl v následujícím roce 1913 Jaroslav Matička z Karlína (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2605).

Jelikož severní křídlo kláštera nadále patřilo ke kostelu, uvažovalo se o jeho získání a připojení k nemocnici. Dne 15. prosince 1920 se k této otázce vyjádřil okresní lékař Jan Nedomlel, jenž v obšírném protokolu psal:

"Protokol o šetření upravení všeob. nemoc. v Nové Pace stran event. připojení severního křídla kláštera Paulanského k nemocnici.

Nemocnice umístěná jest v jižním křídle jednopatrové budovy kláštera Paulanského. Klášter celý je budova ve čtverci postavená kol dvoru a k východnímu křídlu přiléhá kostel. Do křídla jižního, kde je umístěna nemocnice, a severního, kde jsou místnosti používané kostelem a katolickou jednotou, je jediný vchod společný, ústící do chodby, z níž na levo vchází se do místností nemocničních, na pravo do kostela (vchod vedlejší) a přímo chodbou dále ke schodišti vedoucím[u] k obytným místnostem kaplana, kostelníka a katolické jednoty. Tato používá jako místnosti cvičební chodby v prvním poschodí severního a východního křídla a jak osoby obývající v křídle severním, tak členové jednoty katolické používají, resp. používati musí stejného vchodu jako nemocnice.

Místnosti patřící nemocnici jsou v přízemí kuchyň, byt opatrovnice, mandlovna, kancelář, skladiště prádla, pak velký sál a 5 místností pro nemocné, prádelna a záchodky, v prvním poschodí jest spižárna, 2 pokoje pro služebné, 2 operační sítě, obvazárna, koupelna a jeden sál a 4 místnosti pro nemocné a záchodky.

V křídle severním patřícím posud kostelu jsou v přízemí: chodba 4.10 m široká a 20 m dlouhá, z níž se [vchází] do zákristie a 4 sklepních místností velikých 4 x 5 m, 3 1/2 m vysokých, jejich okna jsou zazděna. V prvním poschodí patří posud ke kostelu 5 místností, jež jsou 5 m dlouhé, 3-4 m široké, 3 1/2 m vysoké. Poslední z místností těchto souvisí s lodí chrámovou. Ostatně poloha a velikost místností v přiloženém náčrtku.

Mimo uvedené již místnosti nemocniční jest ještě infekční pavilon v zahradě, k němuž vchod jest zvláštní kol kostela. Uvedenou na této cestě žumpu není možno nyní konstatovati, neb pokryta jest vrstvou zmrzlé země a vrstvou sněhu.

V prvním poschodí křídla severního jest strop v rozsahu 4 x 4 m sesutý a jen částečně krytý prkny. Pro obyvatele křídla severního jest v odpočívadle schodiště jediný primitivní záchodek.

V nemocnici jest celkem 100 lůžek v hlavní budově a 12 lůžek v paviloně infekčním, mimo to obývá nemocnici 14 osob personálu ošetrovacího a služebného a jest celkem velice málo místností v prostoru pro nemocnici určené pro agendu nemocniční.

Kdyby křídlo severní připojeno bylo k nemocnici, řádně adaptováno, tu mohly by do tohoto přeloženy býti kuchyně, prádelna, byty pro personál ošetřující a služební, a tím způsobem uvolnilo by se v dosavadní nemocnici pro účely nemocniční 7 dosti prostranných místností. V nemocnici jest pouze jedna koupelna, což zajisté pro ústav tak rozsáhlý jest naprosto nevyhovující, a pak by z jedné z uprázdněných místností mohla se zařídit koupelna druhá. Mimo to, kdyby prádelna, která nyní jest vedle záchodků, byla přeložena, mohly by zřízeny býti ještě jedny záchodky, což by bylo skutečnou potřebou, neboť nyní záchodky (celkem 6) jsou pro muže i ženy společny."

Nedomlel tedy vřele doporučoval připojení severního křídla k nemocnici, k čemuž však tehdy nakonec nedošlo (SOkA Jičín, OÚ Nová Paka, kart. 191).

K větším stavebním pracím došlo v budově bývalého kláštera v letech 1922-1923. Ze dne 18. prosince 1922 pochází interní záznam ve spisech zemského správního výboru, uvádějící, že se 9. prosince konalo komisionelní řízení, na jehož základě bylo uděleno stavební povolení pro práce v budově kláštera, jež tu jsou charakterizovány takto:

"Jednalo se o přepažení jedné velké místnosti, o zřízení koupelny z chodby, o přístřešek, umožňující příchod k záchodům, o přestavbu operačního sálu, přípravní místnosti, místnosti pro Roentgen, horské slunce atd. a o zřízení pokojů pro personál v podkroví hlavní budovy."

Již 2. prosince 1922 okresní správní komise psala okresní správě politické v Nové Pace, že hodlá "v budově nemocniční provést adaptace podle přiložených plánů stavitele J. Kotyka z 11./XI. 1922", dodávajíc k tomu: "Projekt vypracován je ve smyslu požadavků nového primáře Dra Boh. Richtra a má za účel jednak v I. patře získati další pěkné pokoje pro nemocné a dále upravit vhodně operační sály a umístiti nově zakoupený Roentgen." Téhož dne 2. prosince 1922 také okresní správní komise oznamovala zemskému správnímu výboru, že tyto práce byly zadány za 149 000 Kč staviteli Šírovi.

Dne 16. února 1923 technické oddělení pro stavby pozemní, silniční a mostní zemského správního výboru sdělilo zemskému správnímu výboru, že práce již byly dokončeny. Kolaudace se konala až 31. srpna 1923; v kolaudačním protokolu se o provedených stavebních pracích píše:

"V podkroví nemocnice bylo zřízeno 6 pokojů vesměs přímo osvětlených a dobře větraných o světlé výšce 2.55 m. Při těchto pokojích zřízený nový splachovací

záchod má odpad do kanálu, který slouží pravidelně k odvádění odkapové vody do potoka. V I. patře provedené stavební změny při malé operační síni i roentgenu odpovídají schválenému plánu. V přízemí stala se změna oproti schválenému plánu v tom směru, že veliký sál, bývalý veliký klášterní refektář, byl rozdělen na dva pokoje větší a menší a příčka byla posunuta blíže k zemi plné zdi. Změna ta je účelná a odstranila se jí závada, konstatovaná při místním ohledání 9./XII. 1922. Oba pokoje jsou velmi světlé a tmavá chodba úplně odpadla. Zřízené skladiště, těsně vedle většího nového pokoje v přízemí, používané jako spižirna, nemá ani přímého osvětlení, ani větrání; větrá se oknem do chodby. Záchody v přízemí byly zřízeny účelněji, a to postavením chodby na zevní straně (severní), a tím upraven účelný vchod a záchody odděleny světlou a vydatně větranou chodbou od přízemí nemocnice. Při nynější větší frekvenci nemocniční shledává komise zařízení kanalisační z hlavní budovy nedostatečným. Ve vzdálenosti asi 20 m od záchodů jest umístěna žumpa v zahradě, která má přepad do dalších dvou jam, ležících v zahradě za cestou, kde se má prováděti filtrace, a odtud jest volný odtok kanálem do potoka Rokytky."

Kromě těchto adaptačních prací v budově bývalého kláštera byla v roce 1923 realizována ještě další stavba. Jednalo se o ní již 31. března 1922, kdy technické oddělení pro stavby pozemní, silniční a mostní zemského správního výboru sdělovalo zemskému správnímu výboru, že plánek i rozpočet "na přístavbu desinfekční stanice při všeob. veř. nemocnici v Nové Pace, vypracovaný stavitelem J. Sedmihradským v Nové Pace", je zcela nevhodný. Dne 14. července 1922 však již totéž technické oddělení psalo zemskému správnímu výboru, že nový plán stavitele Šíra z Nové Paky doporučuje po menších změnách schválit.

Stavební řízení se však konalo až o rok později, dne 21. srpna 1923. Byla při něm povolena jednak adaptace stávajícího infekčního pavilónu, jednak bylo schváleno, že "desinfekční stanice má se upravit ze stávající budovy mezi infekčním pavilonem, úmrlčí komorou."

Po provedení těchto stavebních prací se dne 15. listopadu 1923 konala kolaudace. Z jejího protokolu vyplývá, že současně byly prováděny ještě i menší práce v budově bývalého kláštera, o nichž se tu uvádí:

"Dále byla provedena kolaudace nových stropů a omítek ve 4 místnostech. Práce tato zadána byla téže firmě [tj. firmě Jana Kotyka, stavitele v Nové Pace] za 8402.80 Kč [...]. Při práci této bylo nutno provésti záměnu původně projektované

podlahy betonové za dřevěnou, což zvýšilo účet přiměřeně o 223.92 Kč. Dále bylo nutno zřídit nové omítky v místnostech, v nichž zřizované byly řečené klenuté stropy. Tyto omítky zřízeny byly po otlučení starých omítek; zazděny byly jedny dveře v přízemí a jeden otvor v I. patře; vysekána a obezděna byla část zdi u komína jakožto opatření stavební proti zamoření této části štěnicemi a provedena oprava vrat."

Téhož dne 15. listopadu 1923 také technické oddělení pro stavby pozemní, silniční a mostní zemského správního výboru sdělovalo zemskému správnímu výboru, že byly přezkoušeny účty i "za opravu omítek a zřízení dvou nových klenutých stropů v hlavní budově" (SÚA, ZV 1874-1928, kart. 2605).

Roku 1929 byla ta část bývalého kláštera, jež sloužila potřebám nemocnice, adaptována, když předtím, v letech 1927-1928, byla nemocnice rozšířena o novou budovu. Obecní pamětní kniha se o těchto pracích zmiňuje nejprve v zápise k roku 1927, v němž uvádí:

"Na podzim začala okresní správní komise se stavbou administrační a hospodářské budovy pro okresní všeobec. veřej. nemocnici. Stavba provádí se na západní straně nynější nemocnice. Staví ji stavitel Jan Kotyk a projektoval zemský správní výbor. Stavba byla provedena pod střechu" (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kniha 1, s. 190).

V dalším zápise k roku 1928 čteme: "Pokračováno bylo ve stavbě hospodářské a administrační budovy při okres. všeob. veřejné nemocnici, jejíž stavba počala minulého roku" (tamtéž, s. 211).

Posléze k roku 1929 obecní pamětní kniha v zápise o činnosti nemocnice uvádí: "Menší počet operací způsoben byl tím, že při provádění rozsáhlých adaptačních prací, přestavbě místností, vchodů, záchodů, zařizování ústředního topení, sterilisace a vodovodu téměř půl roku mohl býti přijímán jen velmi omezený počet nemocných, a to ještě osoby s nemocemi interními. Adaptačními pracemi v r. 1929 provedenými zvýšil se počet lůžek na 185 a nemocnice vybavena pro chirurgické výkony co nejmoderněji" (tamtéž, s. 231).

Dochovaly se projekční plány k novostavbě, pocházející z května 1926, jakož i plány ke zřízení ústředního topení ve staré budově, nesoucí datum srpen 1926, obojí od arch. Oldřicha Tyla. Podle nedatované celkové rekapitulace stavebního nákladu novostavby měl náklad na novostavbu (bez kuchyňského zařízení za 121 505 Kč 86 h a bez ústředního topení) činit 683 143 Kč 73 h (SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kart. 94, inv. č. 1989).

Nejnákladnější z těchto prací roku 1929 bylo zřízení ústředního topení v celé budově. Okresní správní komise, jež 27. listopadu 1928 projednávala "zadání ústředního topení, kuchyně a prádelny v nemocnici", se usnesla zadat "a. fě Jiří Kabeš a Ant. Fanta zařízení ústředního topení za 466 175.40 Kč, b. fě Havelka & Mézs v Karlíně stroje do prádelny za 77 870 Kč, c. fě Koliba a syn zařízení kuchyně za 134 549 Kč, celkem za 678 594.40 Kč" (SOkA Jičín, OZ Nová Paka, kniha 8).

V roce 1929 zároveň vyšla již citovaná práce Josefa Jíry, jenž mimo jiné upozorňuje na to, že v bývalém klášteře "v přízemí jsou klenuté chodby zdobené druhdy freskami, v prvním poschodí spočívají klenby bývalých ambít na nosičích" (Novopacko. Vlastivědná monografie okresu 3, Nová Paka 1929, s. 409).

Z posledních desetiletí se dochovalo několik projektů na adaptační práce v nemocnici. V prosinci 1967 zhotovil Okresní stavební podnik v Hořicích v Podkrkonoší projekt na rekonstrukci sociálního zařízení nemocnice a výměrem z 12. ledna 1968 bylo na základě tohoto projektu povoleno, aby během roku 1968 bylo realizováno "provedení rekonstrukce hygienického zařízení v hlavní budově nemocnice v Nové Pace, t. j. v přízemí i v I. patře. Současně s těmito úpravami bude provedena kanalizační přípojka, vybudována neutralizač. stanice, vyměněna elektr. instalace a rozvod ústředního teplovodního vytápění, rozvod vody apod."

V únoru 1970 rovněž Okresní stavební podnik v Hořicích v Podkrkonoší zhotovil projekt na rekonstrukci stropu v budově nemocnice. V žádosti o povolení této stavby se uvádí, že jde o "strop, který se nacházel v místech na[d] tzv. zákristí nad I. patrem", kde došlo "k úplnému zřícení dřevěné konstrukce stropu na ploše cca 3.70 x 7 m."

V srpnu 1991 bylo uděleno stavební povolení k rekonstrukci prádelny v budově podle projektu Vojenského projektového ústavu Praha, ateliér Pardubice, a v listopadu 1993 byl Oldřichem Trnkou vypracován projekt na vestavbu chirurgické ambulance (Archiv odboru výstavby Městského úřadu Nová Paka, stavební spis nemocnice v Nové Pace).

Prameny, ikonografie, plány a literatura

Prameny

Státní ústřední archiv (SÚA)

Desky zemské větší (DZV)

145 C 14r - C 14v, E 29v - F 2r

261 A 1r - A 13r

Stará manipulace (SM)

kart. 1585, sign. P 2/11

Nová manipulace (NM)

sign. K 2/P 1/4/1

Archivy zrušených klášterů (AZK)

kart. 51

Česká státní účtárna (ČSÚ)

kart. 316

České gubernium - Publicum (ČG-Publ)

kart. 2396, sign. 122/52

kart. 2682, sign. 145/44

kart. 2683, sign. 145/44

Josefský katastr (JK)

inv. č. 1180

Stabilní katastr (SK)

sign. Byd 290

Zemský výbor (ZV) 1874-1928

kart. 2286

kart. 2327

Státní památková správa (SPS)

kart. 369

Státní oblastní archiv (SOA) Zámorsk

Velkostatek (Vs) Kumborsk

kniha 7565

kniha 7571

kniha 8095

kart. 1, inv. č. 811

kart. 67

Státní okresní archiv (SOkA) Jičín

Okresní úřad (OÚ) Nová Paka

kart. 191

Okresní zastupitelstvo (OZ) Nová Paka

kniha 1

kniha 2

kniha 4

kniha 8

Magistrát Nová Paka

kniha 36

Městský úřad (MÚ) Nová Paka

kniha 1

kniha 2

kniha 8

kniha 10

kart. 12

kart. 94, inv. č. 1989

sign. Pozemkové knihy Nová Paka 3164

sign. Pozemkové knihy Nová Paka 3166

Farní úřad (FÚ) Nová Paka

inv. č. 21

inv. č. 22

inv. č. 23

Spolek divadelních ochotníků Nová Paka

kniha 1

kart. 2

Farní úřad Nová Paka

Kronika pro faru města Nové Paky nad Rokytnicí v kraji Bydžovském na panství Kumburg, krátce složená od Jana Nešpora, kaplana novopackého, léta 1841

Archiv odboru výstavby Městského úřadu Nová Paka

stavební spis nemocnice v Nové Pace

Ikonografie

Nová Paka na mapě panství Jilemnice - Branná od A. Graupara z roku 1765 s dodatky z roku 1775 (SOA Zámorsk, Ústřední správa Harrachů, mapa 2)

Požár poutního chrámu Nanebevzetí P. Marie v N. Pace dne 13. dubna 1858 (Jan Sucharda fecit - Steind. v. J. Habel Prag) [vložen v: Farní úřad Nová Paka, Kronika pro faru města Nové Paky nad Roketnicí]

Plány

Katastrální plán Nové Paky z roku 1842 (Ústřední archiv geodézie a katastru)

Indikační skica Nové Paky z roku 1842 se zakreslenými pozdějšími změnami (SÚA, Indikační skici, sign. Byd 290)

Bývalý řeholní klášter sv. Františka z Pauly s chrámem Páně zasvěceným Nanebevstoupení Pany [!] Marie v Nové Pace

s. d. (před 1872), Fr. Wolf, 1:200

I. 1. příčný řez v hlavní kupoly, 2. podélní řez celkový

II. 1. hlavní průčelý [!] kláštera a chrámu Páně

III. 1. půdorys přízemku

(SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, bez inventárního čísla)

Novostavba hospodářské budovy v. v. okres. nemocnice v Nové Pace

květen 1926, arch. Oldřich Tyl, 1:100

I. 1. půdorys suterénu, 2. půdorys přízemí, 3. jižní průčelí

II. 1. situace 1:720, 2. půdorys 2. patra správní budovy a okapy

(+ oba plány se zakreslením elektrické instalace)

(SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kart. 94, inv. č. 1989)

Návrh ústředního topení pro v. v. okres. nemocnici v Nové Pace

srpen 1926, arch. Oldřich Tyl, 1:100

I. 1. půdorys 1. patra staré budovy

II. 1. půdorys podkroví staré budovy

III. 1. půdorys přízemí infekčního pavilónu

(SOkA Jičín, MÚ Nová Paka, kart. 94, inv. č. 1989)

Rekonstrukce sociálního zařízení nemocnice v Nové Pace

prosinec 1967, Okresní stavební podnik Hořice v Podkrkonoší (vedoucí projektant Nožička)

(Archiv odboru výstavby Městského úřadu Nová Paka, stavební spis nemocnice v Nové Pace)

Rekonstrukce stropu v budově nemocnice v Nové Pace

únor 1970, Okresní stavební podnik Hořice v Podkrkonoší (vedoucí projektant Jirásek)

(Archiv odboru výstavby Městského úřadu Nová Paka, stavební spis nemocnice v Nové Pace)

Rekonstrukce prádelny LDN

květen 1991, Vojenský projektový ústav Praha, ateliér Pardubice

(Archiv odboru výstavby Městského úřadu Nová Paka, stavební spis nemocnice v Nové Pace)

Vestavba chirurgické ambulance nemocnice Nová Paka

listopad 1993, projektant Oldřich Trnka

(Archiv odboru výstavby Městského úřadu Nová Paka, stavební spis nemocnice v Nové Pace)

Literatura

Beran, Josef V.: Paměti města Nové Paky, Praha 1871

Bílek, Ignác: Památné události poutního chrámu Páně na nebe vzetí Panny Marie v Nové Pace v kraji Jičínském, Praha 1858

Cechner, Antonín: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém 31. Politický okres Novopacký, Praha 1909

Crugerus, Georgius: Sacri pulveres incliti regni Bohemiae mensis aprilis, Praha 1669

Mádl, Karel B.: Dienzenhofrovský motiv, Památky archaeologické 32, 1920-1921, s. 201-213

Matějček, Antonín: Nová Paka, Praha 1945

Novopacko. Vlastivědná monografie okresu 3, Nová Paka 1929

Rohn, Joannes Carolus: Antiquitas ecclesiarum, capellarum et monasteriorum aliarumque aedium sacrarum districtus et respective diaecesis Reginae-Hradecensis, Praha 1777

Schaller, Jaroslaus: Topographie des Königreichs Böhmen 16. Bidschower Kreis, Praha - Vídeň 1790

Sommer, Johann Gottfried: Das Königreich Böhmen 3. Bidschower Kreis, Praha 1835

Umělecké památky Čech 2, Praha 1978

Viček, Pavel - Sommer, Petr - Foltýn, Dušan: Encyklopedie českých klášterů, Praha 1997

Seznam příloh

1. Nová Paka na mapě panství Jilemnice - Branná od A. Graupara z roku 1765 s dodatky z roku 1775
2. Požár poutního chrámu Nanebevzetí P. Marie v N. Pace dne 13. dubna 1858 (Jan Sucharda fecit - Steind. v. J. Habel Prag)
- 3a. Katastrální plán Nové Paky z roku 1842
- 3b. Indikační skica Nové Paky z roku 1842 se zakreslenými pozdějšími změnami
- 4.-7. Bývalý řeholní klášter sv. Františka z Pauly s chrámem Páně zasvěceným Nanebevstoupení [!] Pany Marie v Nové Pace (před 1872, stavitel Fr. Wolf) - příční řez v hlavní kupoly a podélní řez celkový
- 8.-11. Totéž - hlavní průčelý [!] kláštera a chrámu Páně
- 12.-15. Totéž - půdorys přízemku
16. Novostavba hospodářské budovy v. v. okres. nemocnice v Nové Pace (květen 1926, arch. Oldřich Tyl) - situace
17. Návrh ústředního topení pro v. v. okres. nemocnici v Nové Pace (srpen 1926, arch. Oldřich Tyl) - půdorys 1. patra staré budovy
18. Totéž - půdorys podkroví staré budovy

Rozbor objektu

Situace a dispozice

Areál kláštera paulánů s chrámem Nanebevzetí Panny Marie se rozkládá severně od města ve svahu nad poměrně širokým údolím Rokytky, protékající od jihovýchodu k severozápadu.

Klášterní budovy jsou rozloženy kolem čtvercového rajskeho dvora, kolem kterého obíhá křížová chodba. Na východní rameno křížové chodby navazuje neorientovaný chrám Nanebevzetí Panny Marie s hlavním průčelím na jihu, poněkud ustoupeným oproti jižní a zároveň hlavní frontě kláštera. Samotná křížová chodba je neobyčejně velkoryse dimenzována, zabírá přes třetinu šířky křídla.

Z obvodu klášterních budov vybíhá v polovině západního křídla trojosý trakt, původně refektář ze severozápadního nároží vybíhá západním směrem krátké křídélko sociálního zázemí (původně záchody), v nejzápadnější části s přízemním přístřeškem, rozšířené k severu o úzký patrový trakt. Do jihozápadního kouta rajskeho dvora je vestavěna patrová přístavba s plochou střechou, vrcholící věžovou nástavbou výtahu, umístěného v samém jihozápadním koutu původního rajskeho dvora.

Interiér je zpřístupněn původním hlavním vstupem ve východním průčelí, dodatečné vstupy se nacházejí v západním a severním průčelí přízemí. Vertikální komunikaci zajišťují dvě dvouramenná schodiště, umístěná při hlavním vstupu u jihovýchodního nároží a úhlopříčně proti němu v severním křídle. Podle této úhlopříčky byl areál kláštera majetkově i stavebně rozdělen. Podsklepena je západní polovina jižního křídla, jižní polovina západního křídla a ze západního křídla vystupující trakt refektáře. V půdním prostoru je nad jižním křídlem zřízeno obytné podkroví, osvětlené vikýři.

Pro úplnost jsou popsány všechny části objektu, byť severní a východní křídlo nejsou předmětem tohoto průzkumu a jejich popis (zejména v interiérech) je rámcový.

Exteriér

Průčelí

Průčelí pokrývá jemnozrná omítka šedé (cementové) barvy, pod kterou pouze na malých úsecích v místech poškození prosvítají nevelké úseky vápenné omítky s okrovou malbou. Vnější průčelí jsou s výjimkou severního a východního zbavena okenních šambrán, sokl je proveden z pískovcových desek (kvádrů?), překrytých omítkou.

Průčelí vnější

Východní průčelí jednoosé s portálem hlavního vstupu. Sokl jižně od portálu nižší než severně, na nároží přechází v lizénový rámeček, probíhající i pod hlavní římsou. Hlavní římsa trojdílná se spodním pásem, na jehož dolní hraně probíhá dvojice ústupků, deskou s šikmo vzhůru předstupujícím čelem a vyžlabenou římsou. Nad římsou ustoupený trojúhelný štít s kruhovým větrákem krovu. Pravoúhlý lištový portál se soklíkem a postranními uchy. Nad portálem nízká supraporta s římsou s ven šikmo stoupajícími boky a vzdutým středem. Spodní část římsy s oblounem zespodu podloženým lištou a nahoře s lesbickým kymem. Deska římsy prostého profilu, nahoře s lištou, oblounkem a ukončením pod klempířskou stříškou. Dveře dřevěné, dvoukřídlé, rámové výplňové se svisle bedněným nadsvětlíkem.

Jižní průčelí o deseti osách se nachází ve svahu, který klesá směrem k západu, takže při pohledu od jihozápadu vzniká dojem dvoupatrového objektu. Sokl pod přízemím (s okosenou horní hranou) je nasazen na mírně přečnívající hladce omítanou stěnu. Hlavní římsa s profilem výše popsáním, pouze architrávová část s trojicí ústupků, krycí deska má spodní část výrazně vyžlabenou. Nároží zvýrazněná mělkými omítkovými pilastry. Průčelí nepravidelně rozděleno okny v kroku 1-4-1-1-2 (schodišťové, umístěné mimo výšky ostatních) -1. Mezi 5. a 6. osou mezi patrem a přízemím v omítce provedené černě vymalované sluneční hodiny. V suterénu od západu celkem čtyři okenní osy. V 1. a 2. ose okno normálního rozměru s novými okny zdvojenými dvoukřídlými s větrákem, dělenými na šest tabulí (okno ve 2. ose upraveno ze vstupu zazděním parapetu) a ve 3. a 4. ose téměř čtvercová menší okna – ve 3. ose dvoukřídlé, ve 4. ose dvoukřídlé čtyřtabulkové, mezi 2. a 3. osou umístěny elektrorozvodné skříně. Okna v přízemí dělená latinským křížem dvojitá dovnitř otevíravá dvoukřídlá s větráčky, dovnitř otevíravá. V 8. ose od západu místo

dveří vstup se segmentovým nadpražím a typovými dveřmi v ocelové zárubni při vnitřním líci, v 9. ose malé dvoukřídlé čtyřtabulkové okno s diagonálně provlékanou mříží, v 10. ose normální okno s pravoúhle provlékanou mříží (vodorovné příčky chybí v dolní třetině). Od východního nároží směřuje ke vstupu rampa s ocelovým profilem I na obvodě a betonovým povrchem, osazená na masivní ocelové troubě a opatřená subtilním kovovým zábradlím. Okna 1. patra v odlišném provedení, pouze v 1. ose okno shodné s okny přízemí. Okna ve 2.-9. ose (8. a 9. osa patří oknům mezipodesty nad přízemím) dělena do T (větračky ven otevíravé), se zdobnou hlavicí na klapačce a profilovanou přední stranou poutce, z přelomu 19. a 20. století (nejpozději 1. čtvrtina 20. století). Okna jsou vybavena původními mosaznými kličkami a závěsy, vnitřní křídla s půlkruhovou klapačkou. Pod hlavní římsou v 8. a 9. ose menší okénka mezipodesty schodiště na půdu, dvoukřídlá dělená do latinského kříže, zdvojená ven a dovnitř otevíravá. V 10. ose pravděpodobně nejstarší okno v celém objektu: jednoduché dovnitř otevíravé adělené do kříže s křídly dělenými dále do kříže a zasklenými do olova, kryté mříží ze svisle vedených vlnovitě prohnutých hranolových prutů spojovaných objímkami. Provedení okna i mříže odpovídá přelomu 18. a 19. století. Na střeše nad 1.-9. osou vysoké vikýře s valbovými stříškami, pokryté alukrytem, okna zdvojená ven a dovnitř otevíravá dvoukřídlá, dělená do latinského kříže.

Západní křídlo člení trakty refektáře a záchodů na sedm částí: severní, jižní, tři průčelí refektáře (severní, západní a jižní) a jižní a západní průčelí severozápadního přístavku. **Jižní část západního křídla** je trojosá, sokl a hlavní římsa shodné s jižním průčelím, v nároží pilastr. V nároží v úrovni soklu závlač a objímka vodorovné kleštiny). V 1. ose suterénu od severu dvoukřídlá plechová vrata, ve 2. a 3. novodobá zdvojená okna šestitabulková pod novým nadpražím (ocelový I nebo U profil), stejná jako v jižním průčelí, okna přízemí a patra shodná s okny přízemí jižního průčelí. Mezi 2. a 3. okenní osou přízemí v úrovni napraží ležatý obdélný otvor s plechovými dvířky. Ve střeše nad 2. osou dva omítané vikýře, provedené jinak shodně s jižním průčelím. **Jižní průčelí refektáře**, provedené shodně s předchozími, je trojosé s pilastrem v nároží, v suterénu vždy plechové dveře, v 1. ose od západu jednokřídlé. Okna přízemí staršího typu (jako v 1. patře jižního křídla), okna patra dělená do latinského kříže (jako v přízemí jižního křídla). **Západní průčelí refektáře** jednoosé s oknem mladšího provedení (dělené do latinského kříže) v 1. patře, na nárožích pilastry. Pod soklem u jižního nároží smaltovaná tabulka s černou šipkou, zřejmě

z období 1. čs. republiky. V soklové partii terén významně stoupá k severu. **Severní průčelí refektáře** trojose s nárožním pilastrem, na východní straně omezené portikem hlavního vstupu a arkýřem operačního sálu. V soklové partii ve 2. a 3. ose od východu ležatá okénka suterénu v nevelkých anglických dvorcích. Okna přízemí staršího typu (dělení do T), v patře okna mladší (dělení do latinského kříže), v 1. ose okno zazděno sklobetonovými tvárnici. **Severní část západního průčelí** má tři osy, z nichž k boku nejsevernější je přisazen nárožní přístavek. V přízemí 1. a 2. osa od severu se staršími okny do T, ve 3. ose akcentovaný vstup v úpravě z 3. desetiletí 20. století (1. čs. republika) s předloženým schodištěm s pískovcovými bočními stěnami, pilířky a plochou stříškou. Na severním pilířku smaltovaná tabule s nápisem VCHOD z období 1. čs. republiky. Ve vstupním otvoru dřevěná rámová čtyřdílná stěna, v horní části prosklená s nadsvětlíkem. V ní dvoukřídlé vstupní dveře prosklené (dole dvě obdélné tabule dřevěné, nad nimi na zbytek výšky obdélná skleněná tabule). Mosazný štít s půlkruhovými konci a klika, prosklené části stěny a křídel dveří s mosaznou mříží čtvercového profilu se sloupkem a dvojicí poutců. Nadsvětlík rozdělen na čtyři tabule. V patře v 1. ose od severu okno mladšího typu dělené do latinského kříže, ve 2. ose sdružené okno se stejnou výplní. Nad vstupem široký arkýř s šikmým bokem, v celé výšce v kovové konstrukci prosklení, stříška pultová. **Jižní stěna severozápadního přístavku** s trojicí oken v přízemí i v patře, v přízemí přístavek s pultovou střechou. Okna dřevěná s poutcem v polovině výšky, pocházejí z doby kolem r. 1980. Západní stěna přístavku nečleněná, pouze v přízemí přístavek kůlny s otevřenou zkosenou severní stěnou, a v západní s čtyřmi ležatými otvory mezi pilířky, vynášejícími pozednici pultové střechy.

Severní průčelí se rozpadá na dvě části: západní s přistavěným traktem u křídla záchodů a východní část s barokním řešením fasády. **Západní část průčelí** je nižší než východní, střecha nad ní je opatřena výraznými námětky, má celkem sedm os. Soklová partie po parapety oken přízemí je obložena keramickými pásky tmavohnědé barvy, meziokenní pilíře přízemí pokrývá svisle drásaná omítka. V úrovni patrové římsy je patrný pás, který může být jejím pozůstatkem, stejně jako může být dokladem průběhu elektrických rozvodů. Podstřeší je opatřeno dřevěným tmavohnědým podhledem. V 1. ose od východu se v přízemí nachází vstup s dvoukřídlými rámovými prosklenými ocelohliníkovými dveřmi, opatřený proskleným nadsvětlíkem a pultovou plechovou stříškou. Okna jsou ve 3. a 5. ose širší, dřevěná zdvojená dělená poutcem v polovině výšky. **Východní část průčelí** má sedm os.

Sokl je velmi nízký a probíhá až téměř pod parapety oken přízemí. V úrovni parapetu oken 1. patra probíhá římsa obdélného profilu, hlavní římsa má profil výše popsany (viz jižní průčelí). Západní trojicí přízemních os zakrývá přístavek s nízkou pultovou střechou s vjezdem ve východní části, dvoukřídlým oknem ve středu a malým obdélným okénkem u napojení severozápadního přístavku. Soklová část po parapet středního okna a celá východní stěna přístavku jsou pokryty obkladem, přecházejícím ze severozápadního přístavku. Okna s lištovou šambránou, postranními uchy a parapety s oblou deskou na nízké pravoúhlé podložce. V přízemí v 1. a 2. okenní ose od východu mříž skládaná z diagonálně ohýbaných prutů spojovaných objímkami, konce prutů svislé. Za mříží okno dělené do latinského kříže s křídly dále dělenými – dolní křídla s dřevěnou příčkou, horní i dolní křídla dělená (olovem?) na čtyři tabulky. Zbývající dvě okna s dvoukřídlými okny, dělenými na šest tabulí (tři tabule v křídle), nad 4. oknem ve stěně kruhový větrák s plechovými žaluziemi. První dvě okenní osy v patře od východu mají vysoká okna, v dalších třech osách jsou menší okna. Zbývající dvě osy patří schodišti s ležatými okénky s parapetní římsou s oble ukončenou deskou na pravoúhlé podložce. V 1. okenní ose okno ven a dovnitř otevíravé, dělené do latinského kříže, s vloženou vnitřní mříží z období kolem r. 1970. Ve 2. ose okno se sníženým nadpražím, mohutným dřevěným sloupkem rozdělené na úzké křídlo a větrací křídélko, nejspíše doklad rozdělení interiéru příčkou. Zbývající dvě okna dělena do T.

Průčelí dvorní

Mají poměrně dobře dochovány základní prvky historického řešení, přičemž severní a východní průčelí, náležející církevnímu majiteli, zřejmě nepostihla jedna ze zjednodušujících úprav. Jihozápadní kout nádvoří vyplňuje omítaná cihlová přístavba zázemí s věží výtahu. Přístavba je ukončena plochou střechou těsně pod hlavní římsou, věž výtahu v koutě dosahuje až pod hřeben střechy – bude popsána spolu se střechou.

Severní stěna rajskeho dvora je pětiosá, krajní osy mají dvoutřetinovou šířku a byly v přízemí i v patře zřejmě od počátku vybaveny okny, zatímco přízemí střední části prolamovaly otevřené pilířové arkády s půlkruhovými záklenky s patečními a vrcholovými klenáky. Základní architektonické členění dnes určují lizény vysokého řádu, na které navazují patrové římsy a pateční klenáky arkád. Dvorní průčelí jsou

opatřena soklem, který příznačně absentuje u výplní arkád. Hlavní římsa má složitější profil (popis zdola) s kymatem (čtvrtoobloun mezi liškami), zubořezem, drobným kyma (čtvrtooblounek mezi liškami), simou s podvalkem (kalichový profil dole s oblounem, plynule přecházejícím vzhůru ve vyžlabení), deskou, dvojí liškou a simou s podvalkem. Ve styku severního a východního křídla se ve spodní části hlavní římsy nachází unikátní štuková výzdoba – koule a nad ní hlava andílka. Vrcholové klenáky protínají patrovou římsu a v horní části ve vpadlině vystupujícími diagonálami vyznačenu bosu (kvádr s předstupujícím středem). Okna v patře mají lištovou šambránu s bočními uchy a kapkami. Parapet byl zřejmě zjednodušen do tvaru prostého obdélníka, na jehož obvodu končí liška. Okna tří středních os jsou zřetelně širší. V 1. ose přízemí je prolomen pravoúhlý vstup s dveřmi v hloubce, se sklobetonovým nadsvětlíkem, typovou ocelovou zárubní a prkénkovým proskleným křídlem. Nad vstupem se nachází plechová stříška, nesená ocelovou trubkou s diagonální vzpěrou v horní části. V zazdívce arkád jsou umístěna široká trojdílná (dvojkřídlo a jednokřídlo) okna s nesymetrickým dělením a nadsvětlíkem, dvoukřídlová část s nedělenou nadsvětlíkovou partií). Okna v patře mají dělení do T, asi z období 3. čtvrtiny 20. století.

Východní stěna má shodné řešení, pouze arkádové otvory mají zděné parapety a nad nimi dřevěné laťové výplně s masivním poutcem, umístěným nad patečními klenáky, vstupem do rajskeho dvora v jihovýchodním koutě (segmentový záklenek, dřevěné dveře v horní části prosklené na dvě tabule vedle sebe, nad vstupem plechová stříška shodného provedení jako v severozápadním koutě) a v severní ose s nízkým ležatým otvorem se segmentovým záklenkem a laťovou výplní. Plechová stříška i v severovýchodním koutě. V patře dvoukřídla nenatíraná jednoduchá šestitabulková okna s poutcem a větracími křídly.

Jižní stěna prošla zjednodušující úpravou fasády, navíc dvě západní pole zakrývá přístavba zázemí. Zjednodušení postihlo především hlavní římsu, z jejíž profilace je nepoškozena pouze deska, zatímco ostatní části profilace byly zjednodušeny v soustavu šikmé a oblé plochy. Ve východní ose se v přízemí nachází pravoúhlý vstup do křížové chodby s rámovými prosklenými dveřmi, osazenými v hloubce. Zazdívky obou arkádových oblouků jsou v úrovni parapetu odskočeny do hloubky, ve 2. ose je osazeno dvojité okno, dělené do T (starší typ), ve třetí větší trojdílné okno s nesymetrickým dělením s poutcem a sloupkem ve východní třetině, dolní křídla jsou vodorovně dělena v polovině výšky, větrací křídlo nad širší částí není rozděleno.

V patře okna do T v jednoduchých stuhových šambránách nasazených na zkomolené parapety ve tvaru prostých desek v úrovni vnitřní části šambrány. Ve střeše mimo osy dva zděné vikýře s okny dvojíty, členěnými do latinského kříže a valbovými stříškami.

Východní stěna přístavku má trojosý nesymetrický rozvrh s dvojicí malých obdélných okének na výšku při jižním koutě a okenní osou v severní části. V přízemí je okno trojdílné, v patře malé téměř čtvercové nedělené okénko. Všechna okna jsou zdvojená. Hlavní římsa je složena ze dvou pravoúhlých profilů, na ní je nasazena plochá pultová střecha.

Severní stěna přístavku je pročleněna v přízemí i v patře vždy dvěma trojdílnými zdvojenými okny.

Západní stěna má jižní dvě osy zakryty přístavkem. Hlavní římsa jako na jižní stěně. Ve střední (3. ose od severu) v omítaném parapetu patrná nedbale omítnutá zazdívka průchodu, výše trojdílné zdvojené okno v zazdívce z plynosilikátových bloků a cihel s prefabrikovaným betonovým překladem a sklobetonovými tvarovkami v záklenku. Ve 2. ose okno dvojité, dělené do latinského kříže. V první ose přízemí od severu slepá, na ploše v místech poškození všude sytě žlutookrové natřená hladká omítka. Okna patra provedena stejně jako okna v jižním průčelí (lišty, zjednodušené parapety, členění do T), u 1. okna od severu je v místě poškození patrný obrys odstraněného jižního ucha.

Střechy

Valbové střechy s námětky jsou kryty červenými plechovými šablonami (alukryt) na bednění, střecha nad refektářem má nižší hřeben než střecha západního křídla, přístavby na severozápadním nároží jsou kryty námětky o poměrně nízkém spádu. Popis vikýřů na jižním křídle a jižní části křídla západního se nachází u příslušného průčelí. Komínová tělesa hladce omítaná bez komínových hlav, krytá zřejmě betonovými deskami. Nad majetkovými hranicemi vztyčeny požární štíty, které pronikají až nad střešní rovinu. Nad jihozápadním koutem nádvoří hladce omítaná věž výtahu s dvojicí drobných otvorů ve východní stěně (dole obdélné okénko, nahoře malé čtvercové) a jedním ve stěně severní. Na spodní část východního průčelí navazuje v lici nevelká přístavba pronikající pod střešní rovinu, na západě je větší obdobná přístavba v ustoupené poloze a s čtvercovým oknem se sklobetonovou výplní, plochou střechou a trubkovým zábradlím na jejím povrchu. Výtah má plochou střechu. Nad severní část dvorní střešní roviny západního křídla

vystupuje alukrytem pokrytá nástavba s pultovou střechou a dvoukřídlým zdvojeným oknem ve středu východní stěny. Obdobná nižší a delší nástavba s dvoukřídlým oknem se nalézá nad nejzápadnějším úsekem severní venkovní střešní roviny. Vrcholy obou pultových střech navazují na hřeben hlavní střechy.

Jižní křídlo konventu je postaveno ve svahu s vrcholem v úrovni prostoru před kostelem. Proto je jeho západní část třípatrová a východní pouze dvoupatrová. Nízký sokl na jihovýchodním nároží tohoto křídla se tak směrem západním rozšiřuje do vysokého postamentu stavby se šikmou stěnou. Postament je na první a druhé ose prolomen výškově obdélnými a na třetí i čtvrté ose téměř čtvercovými okny (nová úprava). Jižní průčelí tohoto křídla je desetiosé, členěné pouze hladkým soklem postaveným na rozšířeném postamentu, nárožními lizénami a hlavní dnes již zjednodušenou římsou. Okna jsou ve dvou řadách prolomena s nepravidelnými odstupy. První osa je samostatná a vyjadřuje šířku západního traktu konventu. Druhá až pátá osa je seskupená v pravidelných kratších odstupech, šestá až desátá osa v pravidelných odstupech delších. Osmá a devátá osa je prolomena okny do schodišťového traktu a okna jsou tedy vertikálně posunuta o půl patra.

Jižní křídlo konventu předstupuje před jižní průčelí kostela a dotýká se kostelní budovy zkráceným **východním průčelím**. To je členěné hladkým soklem a nárožní lizénou vynášející zjednodušenou pásovou římsu. Vchod do chodbičky spojující průčelí s ambitem je tvořen kamenným, dnes omítnutým ostěním a supraportou tvořenou plochým lichoběžníkovým tympanonem s konkávně projmutými stranami a na něj nasazenou mohutnou římsou se segmentově prohnutým středním polem. Ostění je tvořeno hladkými hranolovými sokly, na nichž spočívají hranolové stojky vynášející nadpraží. Ostění lemuje páska nahoře pravouhle zalomená do rozšířených uší. Římsa je odspodu tvořená páskou, íonským kymatem, lesbickým kymatem vynášejícím odkapnicovou desku zakončenou páskem, íonským kymatem a páskou. Římsa je kryta plechem. Dveře jsou zcela nové, nehodnotné, dvoukřídlé s poutcem vyděleným nadsvětlíkem. Vychází se k nim po jednom pískovcovém neprofilovaném schodišťovém stupni. Nad plochou hlavní římsou prolamuje štít jednoduché nezdobené kruhové okénko do půdního prostoru nad prvním patrem ambitu.

Ze strany jižního průčelí stavby konventu osvětluje přístupovou chodbičku jedno nové, výškově obdélné okno, dvoukřídlé, zdvojené, poutcem dělené ve dvou

třetinách výšky na dvě části. Okno kryje nová železná mříž tvořená pruty čtvercového průřezu zasekanými do zdi. Okno v prvním patře je výškově obdélné, dvoukřídlé, v třetinách dělené poutci na tři stejné části, rozdělené svislou spojkou na šest stejných polí, výškově mírně obdélných. Každé pole je vyplněné samostatným křídélkem rozděleným příčnickem a svislým sloupkem na čtyři tabulky. Okno je kryté kovanou mříží. Pruty jsou ohýbané do svislých vlnovek, kladených k sobě zrcadlově. Spoje jsou řešeny kovářskou objímkou. Nahoře a dole jsou pruty zapuštěné přímo do zdi, po stranách jsou mříže připevněny do objímek se zápusným trnem.

K severozápadnímu nároží kostela přisedá **severní křídlo konventu**. Severní průčelí je patrové, sedmiosé, k severozápadnímu nároží křídla je přistavená novostavba oddělení nemocnice. Původně bylo průčelí pravděpodobně také desetiosé. Průčelí je členěné podokenní průběžnou plochou římsou a hlavní římsou, tvořenou odspodu páskou, obloučkem, iónským kymatem vynášejícím desku s páskem a ukončující lysis. Sokl je pravděpodobně utopený pod novodobými navážkami. Na severovýchodním nároží, plynule přecházejícím do čtvrtkruhového vybraní nároží kostela, se hlavní římsa zalamuje kolmo k lici fasády. Na nároží je dnes již málo čitelná lizéna.

Okna sakristie jsou umístěna na první a druhé ose zleva v přízemí, okno oratoře na první ose v prvním patře. Okna sakristie jsou výškově obdélná, popis konstrukce a mříží se shoduje s popisem okna v prvním patře desáté osy jižního průčelí konventu (okno depozitáře). Okna mají omítnutá ostění s jednoduchou páskovou šambránou (páska s ústupkem) s pravoúhlými nevýraznými uchy. Ostění dosedají na podokenní římsu tvořenou mírně předstupující plochou parapetní deskou s přesahujícím páskem.

Okno oratoře je dvoukřídlé dvoudílné, poutcem rozdělené ve dvou třetinách na dvě části. Dolní část okna byla šestitabulková, horní příčníky však chybí a okno je tedy nepravidelně čtyřtabulkové. Do meziokenního prostoru je vložena novodobá mříž. Šambrána je totožná jako v přízemí, ostění nasedá na průběžnou podokenní římsu.

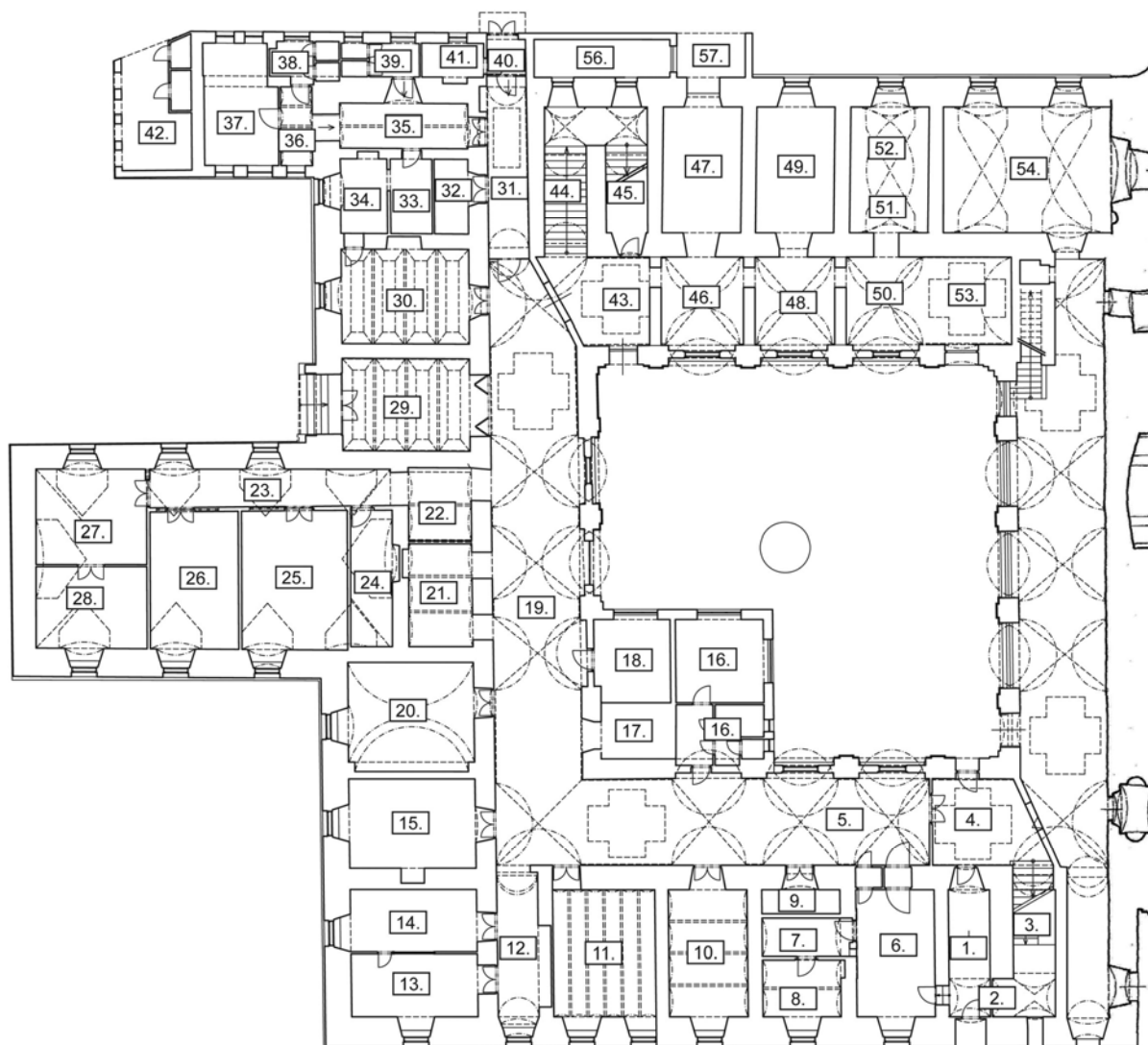
Západní dvorní průčelí východního křídla ambitu je jako ostatní pětiosé, patrové. První a pátá osa je úzká, členěná pouze výškově obdélným vchodem se segmentovým záklenkem v přízemí a oknem v patře, druhá až čtvrtá osa je souměrně široká, prolomená v přízemí arkádami a v patře okny. Jednotlivá pole jsou

oddělena nahoře uzavřenými lizénovými rámci stojícími na nízkém předstupujícím soklu a přiloženými v přízemí na pilíře arkád. Nad arkádami probíhá plochá patrová římsa překrývaná lizénami. **Hlavní římsa** je tvořena páskou se zubořezem, odkapnicovou deskou, páskou a íónskou simou zakončenou širším páskem. V obou rozích styků s ostatními křídly je římsa doplněna antropomorfními maskarony.

Vchod bez ozdobných prvků na první ose průčelí je do půli výšky zazděn parapetní zídkou, zbytek je kryt vloženou dřevěnou laťovou mříží. **Arkády** druhého až čtvrtého pole jsou také částečně zazděny parapetní zídkou a kryty dřevěnými laťovými mřížemi. Archivolty leží na jednoduchých plochých pásových hlavicích a v jejich vrcholnici jsou umístěny stylizované obdélné štukové klenáky s diamantovou bosází přetínající zároveň patrovou římsu. Vchod na páté ose je opět výškově obdélný se segmentovým záklenkem. Dveře jsou dvoukřídlé, novodobé. **Okna** v prvním patře jsou položena na středních osách jednotlivých polí. Jsou výškově mírně obdélná, ve dvou třetinách rozdělená poutcem na dvě části. Okna jsou dvoukřídlá, jednoduchá, rozdělená do šesti tabulek. Parapetní deska je plochá, po stranách přesahuje šambránu, je však s ní v jedné rovině. Šambrána je jednoduchá, pásková, na horních rozích jsou ucha s kapkami.

Interiér

Popis interiérů je vždy proveden od jihovýchodního schodiště. Popisovány budou pouze netypové výplně otvorů (tj. starší dveře, které nemají typizované ocelové lisované rámy a typizované dřevěné výplně z 2. poloviny 20. století nebo mladší) u otvorů budou výslovně zmiňovány pouze šikmé špalety a záklenky. V přízemí není nikde patrný starší (původní) systém vytápění, schází příkládací a čistící otvory komínů. Při obvodových zdech jsou pod okny umístěna masivní tělesa radiátorů ústředního topení, místy na ventilech dochovány kruhové mosazné tabulky s popisem regulace (otevřeno – zavřeno a šipkami) a jménem dodavatelské firmy J. KABEŠ & J. FANTA PRAHA, zřejmě z 3. desetiletí 20. století. Podlahy jsou většinou kryty PVC, položeným na dlaždicích či vlýskách nebo vlysech. Na stěnách olejové nátěry do výše cca 1,8, v sociálním zařízení keramické obklady.

Přízemí

Vstupní chodba 1 pod výstupním ramenem schodiště do patra má v přední části plochou valenou klenbu se vstřícnou trojbokou výsečí, dále stoupá stlačená valená klenba a mírně stoupá i podlaha. Za vstupem vlevo pravoúhlý průchod se dvěma stupni do místnosti 6, vpravo v příčce dveře do prostoru pod schody č. 2 a 3. V severní stěně na téměř celou šířku široce rozevřené špalety vstupu do chodby 4, segmentový záklenek. Podlaha betonová – hrubá mazanina. Místnost 2 s nízkou segmentovou klenbou, ve východní části se styčnou trojbokou výsečí. V jižní stěně pravoúhlý okenní otvor, ve východní stěně cihlami zazděný otvor průchodu či okenního výklenku. Severní stěna otevřena v plné šíři do prostoru 3. Podlaha betonová. Místnost pravděpodobně sloužila původně jako vrátnice. Prostor 3 – se stoupavou segmentovou klenbou pod schodištěm. Přibližně v polovině délky podlaha výškově usakuje, rozdíl je vyrovnán betonovým schodištěm v západní části, na východní stěně a v podlaze v tomto místě zbytky odstraněné příčky. Předsíň chodby

4 má lichoběžný půdorys a vznikla oddělením východního ramene rajske chodby masivnější příčkou s dodatečně zmenšeným dveřním otvorem s dveřmi a na západě obdobnou tenkou příčkou s dvoukřídlými dveřmi. Ve východní části jižní stěny nástup na schodiště do 1. patra pod segmentovým záklenkem. V severní stěně pravoúhlý průchod do rajskeho dvora. Valená klenba s částí výseče nad východní částí jižní stěny, větší část klenby vyplňuje křížový štukový obrazec s perlovcem na obvodu a štukovými růžemi ve vnitřních koutech.

Následuje chodba 5, sklenutá valenou klenbou s čtyřmi páry styčných trojbokých výsečí s hřebínky na hranách. Mezi 3. a 4. polem je vložen křížový obrazec, známý již z prostoru 4. V jižní stěně pod výsečemi vstupy: v 1. poli od východu velké a malé dveře v tenké příčce, ve 2. a 3. poli dvoukřídlé dveře, ve 4. poli ve východní části dvoukřídlé dveře a v západní části upravený pravoúhlý průchod. Na jižní stěně pod štukovým obrazcem dřevěná spízní skříňka s dvířky s typickým kruhovým děrovaným plechem krytým větracím otvorem, po jejích stranách dvě elektrorozvodné skříně a vysoko na zdi pod 4. výsečí mezi vstupem a průchodem oválné svítidlo s vypouklým mléčným zasklením s rytím ve střední části a s mosazným (dřevěným?) zabíleným profilovaným rámem (asi 3. desetiletí 20. století). V čelech výsečí v restaurátorských sondách zbytky figurální výmalby. V západní stěně pod výsečí dvoukřídlé dveře. V severní stěně od východu: pod výsečemi tři mělké vpadliny s půlkruhovým záklenkem, nasazeným na pateční klenák (u třetího oblouku od východu chybí západní pata). V 1. a 2. ose okno, ve třetí ose dveře do místností sester 16. Pod štukovým obrazcem v místě předpokládaného okna elektrorozvodná skříň, pod 4. výsečí západní rameno chodby 19. Místnost 6 s rovným stropem, okno se šikmými špaletami, v západní stěně v severní půlce nepůvodní průchod s dveřmi a jižně od něj okénko do místnosti 7. V severní stěně dva vstupy z chodby s předsíňkami. V době nemocnice prostor související se sousedním pracovištěm rentgenu. Místnosti 7–9 vznikly rozdělením větší místnosti, opatřené čtyřmi segmentovými klenbami do travers. Místnost 7 s jedním polem klenby je rozšířena do tloušťky zdi v celé šíři pod přímým překladem výklenku. Jižní místnost 8 se dvěma poli klenby, výklenkem v severním úseku východní stěny a oknem se šikmými špaletami ve stěně jižní. Neosvětlená komora 9 se sníženým stropem, v jižní části východní stěny svislá spára, související s vloženou příčkou a možná i se starším otopným zařízením, resp. komínem.

Místnost 10 se čtyřmi poli segmentových kleneb do traverz, okno se šikmými špaletami. V místnosti sklad vnitřních dveří, v něm četná dřevěná rámová prosklená dvevní křídla datovatelná do 30. let 20. století (masivní závěsy, obdélné štíty ve stříbřitě šedém kovu). Místnost 11 téměř čtvercového půdorysu zastrojuje šest polí opačně (tj. severojižně) orientovaných segmentových kleneb do traverz a osvětlují ji dvě okna se šikmými špaletami. Východní okno vsazeno do kouta, takže kolmá východní špaleta je prodloužením východní stěny. Prostor nejspíše vznikl rozdělením většího sálku (místnosti 10 a 11). V restaurátorských sondách výmalba z počátku 20. století – secesní. Chodba 12 s valenou klenbou, u vstupu z chodby 5 klenutý pas, okno na celou šířku jižní stěny, se šikmými špaletami a segmentovým záklenkem. Větší část východní stěny s výklenkem s vestavěnými skříněmi, v západní stěně dvoje dvoukřídlé dveře. Jihozápadní místnosti 13 a 14 plochostropé, vznikly rozdělením prostoru tenkou příčkou s dveřmi a oknem. Okno v jižní i západní stěně se šikmými špaletami. Místnost 15 s výklenkem v jižní stěně a oknem se šikmými špaletami, v severní stěně praskliny indikují přístěnné pilíře a stlačený klenební pas, viditelné v místnosti 20.

Prostory 16–18 **v přístavku** v jihozápadním koutě rajského dvora. Číslo 16 tvoří velká místnost (sesterny) s předsíňkou, ze které míří vstupy do koupelny a záchoda s vlastní předsíňkou. Mezi velkou předsíňkou a sesternou dveře se sklobetonovým nadsvětlíkem. V obou předsíňkách viditelné úseky arkádového pasu. Prostor 17 tvoří pohledu skrytá šachta výtahu. Místnost 18 přístupná ze západního ramene křížové chodby 19, s ústupkem v zazdívce arkádového oblouku (jižní část západní stěny) a bělninovým obkladem severního úseku této stěny.

Západní rameno křížové chodby 19 je provedeno shodně s chodbou 4 a 5, severní konec je ukončen šikmou příčkou s dvoukřídlými dveřmi s pružinovým zavíráním (tzv. lítačky), přerušující průběh výsečí. Jižní štukový obrazec bez perlovce a kytiček, před severním na stěnách i klenbě zbytky odstraněné truhlářské příčky. V západní stěně od jihu dvoukřídlé dveře místnosti 20, pak pod čely výsečí trojice širokých průchodů, z nichž severní je umístěn k jižní patě výseče, je nižší než jižní a střední průchod a má do chodby zaoblené hrany. Jižní průchod je umístěn tak, že jeho severní špaleta přechází pod patu výseče na severu. Jižní a střední průchod směřují do místnosti 21, severní průchod do prostory 22. Pod severním štukovým obrazcem je prolomen pravoúhlý otvor do vstupní síně 29 s prosklenou dřevěnou stěnou s dvoukřídlými pružinovými shodně provedenými dveřmi („lítačkami“) s pěti výplněmi v každém

křídle a s novějšími svislými madly. Stěna s dveřmi ze 3. desetiletí 20. století. Pod severní výsečí v ose dvoukřídlé dveře do místnosti 30. V zúžené severní stěně pod půlkruhovým pasem příčka s jednokřídlými dveřmi do chodbičky 31. Východní stěna od jihu: pod štukovým obrazcem pravoúhlý průchod do výtahu se zešíkmenými špaletami, následují tři zazdívky pod arkádovými oblouky. V jižní zazdívce dveře, pas vychází ze stěn bez patek, ve střední zazdívce okno se sklobetonovým nadsvětlíkem pod pasem nasazeným na odsazení v patě (horní hrana patky zkomolena při zazdění), severní zazdívka s oknem, úprava pasu jako předchozí. Pod severním štukovým obrazcem patrná zazdívka otvoru či výklenku. Následuje kosá příčka s dvoukřídlými pružinovými dveřmi (lítačkami) prosklenými. Místnost 20 s valenou klenbou s vrcholnicí ve směru sever-jih, segmentovou výsečí se segmentovým čelem nad vstupem se segmentovým záklenkem (ve východní stěně) a pětibokou segmentovou výsečí nad oknem se šikmou špaletou. V jižní stěně téměř na celou šířku výklenek završený půlkruhovým klenebním pasem, evokující možnost propojení se sousední místností 15. Místnost 21 s trojicí segmentových kleneb do travverz a pravoúhlým výklenkem v nejsevernější části západní stěny, nepochybně vznikla předělením větší prostory, ze které byla takto oddělena podobná místnost 22 s dvojicí segmentových kleneb do travverz a průchodem v severní části západní stěny do chodby 22. Z rozboru dispozice vyplývá, že se původně jednalo o předsíň **refektáře**, nejspíše s obslužnými otvory kamen. Místnosti 24–27, přístupné z chodby 23 vznikly spolu s touto chodbou rozdělením jednotného prostoru refektáře s uzavřenou (klášterní) klenbou s velkými pětibokými výsečemi v čelních stěnách a čtveřicemi podobných menších výsečí v bočních stěnách. Vždy pod třemi západními výsečemi se nacházejí okna se šikmými špaletami a segmentovými záklenky. Západní stěna chodby 23 od jihu s dveřmi do místnosti 24, dále k severu dvoukřídlými dveřmi do místností 25 a 26, umístěnými pod prosklením v dřevěných rámech. Severní stěna chodby 23 s dvoukřídlými dveřmi. V průzkumu nepřístupné místnosti 24 se ve východní stěně nalézá v ose původního prostoru segmentem překlenutý výklenek, zřejmě zazděný původní vstup. Mezi místnostmi 27 a 28 dvoukřídlé dveře v ose příčky.

Vstupní síň 29 zastropena čtveřicí mělkých zrcadlových kleneb do travverz, na stěnách mělké architektonické členění: sokl, pilastry a římsa, vše z 1. čtvrtiny 20. století. Sousední místnost 30 se shodným zastropením, oknem v západní stěně se segmentovým záklenkem nad šikmými špaletami, s širokým skříňovým (?) výklenkem

v ose severní stěny a s dveřmi v jejím v západním koutě. Vstup z chodby se šikmými špaletami a segmentovým záklenkem. Chodba 31 zaklenuta valenou klenbou, u obou čel s nižšími půlkruhovými pasy. V severní části klenby mělká obdélná vpadlina se štukovým perlovcem na obvodu. V západní stěně dvoje dvoukřídlé dveře (do místnosti 32 a chodby 35), u severního konce pravoúhlý výklenek, severní stěna ocelohliníková prosklená konstrukce s dveřmi do předsíně 40. Neosvětlená místnost 32 s nízkým podhledem, vstup se šikmými špaletami. Sousední místnost 33 shodně upravená, v jižní stěně u západního kouta zřetelný zazděný otvor vstupu se segmentovým záklenkem, v západní stěně průchod do místnosti 34 také shodně upravené, s oknem se šikmými špaletami a segmentovým záklenkem a pravoúhlým výklenkem v severní stěně. Chodba 35 s dvěma segmentovými klenbami do traverzy, položené neobvykle ve směru východ - západ, v jižní stěně vstup do místnosti 33, v západní stěně pravoúhlý průchod stoupající rampičkou do předsíně 36 a v severní stěně široce rozevřené špalety pod segmentovým záklenkem – vstup do záchodů 39. Předsíň 36 zaklenutá čtyřmi nestejně širokými segmentovými klenbami do traverz, v jižní stěně okno, v západní a v severní dveře do místností 37 a 38. Nejsevernější část východní stěny s trojicí mírně vystupujících kvádrů pod klenbou – zřejmě pozůstatek nárožní bosáže. Koupelna 37 osvětlená z jihu i severu dvojicí oken, severní třetina od východu zúžená, s nižším podhledem a oddělená průvlakem. Záchody 38 s předsíňkou osvětlenou oknem ze severu a dvojicí kójí na východní straně. Jižní stěna jižní záchodové kóje ve výšce cca 2 m předstupuje a do výšky 2,8 m z ní předstupuje o 5 cm blok zdiva – zřejmě opět zbytek nárožní armatury. Záchody 39 s předsíní na východě a dvojicí kójí na západě, z nichž severní má v severní stěně okno. Předsíň 40 s dveřmi v západní stěně a vstupními dvoukřídlými dveřmi v severní stěně. Úklidová komora 41 s oknem v severní stěně a mělkým výklenkem v jižní stěně. Kůlna 42 na lichoběžném půdoryse (obdélník se zkosenou severní stěnou) s dvojicí skladů (odpadu?) připojených k severní části východní stěny.

Severní křídlo jen částečně přístupné, křížová chodba rozdělena příčkami na pět částí (v první a páté pole štukového obrazce, v ostatních vstřícné výseče), na chodbu 31 navazuje schodiště do patra (na mezipodestě v západní části okno s mříží) s nepřístupným prostorem pod schodištěm. Následují dvě plochostropé místnosti a pak příčkou rozdělená valeně klenutá prostora s pětibokými výsečemi nad vstupem a

oknem. Poslední místnost, odpovídající širce východní oddělené části chodby je zřejmě přístupná z východního ramene křížové chodby.

Východní křídlo tvoří jen křížová chodba po boku kostela, zaklenutá stejně jako ostatní úseky křížové chodby, s úzkou pasem oddělenou chodbou od hlavního vstupu nejjihnější části východního průčelí.

Suterény

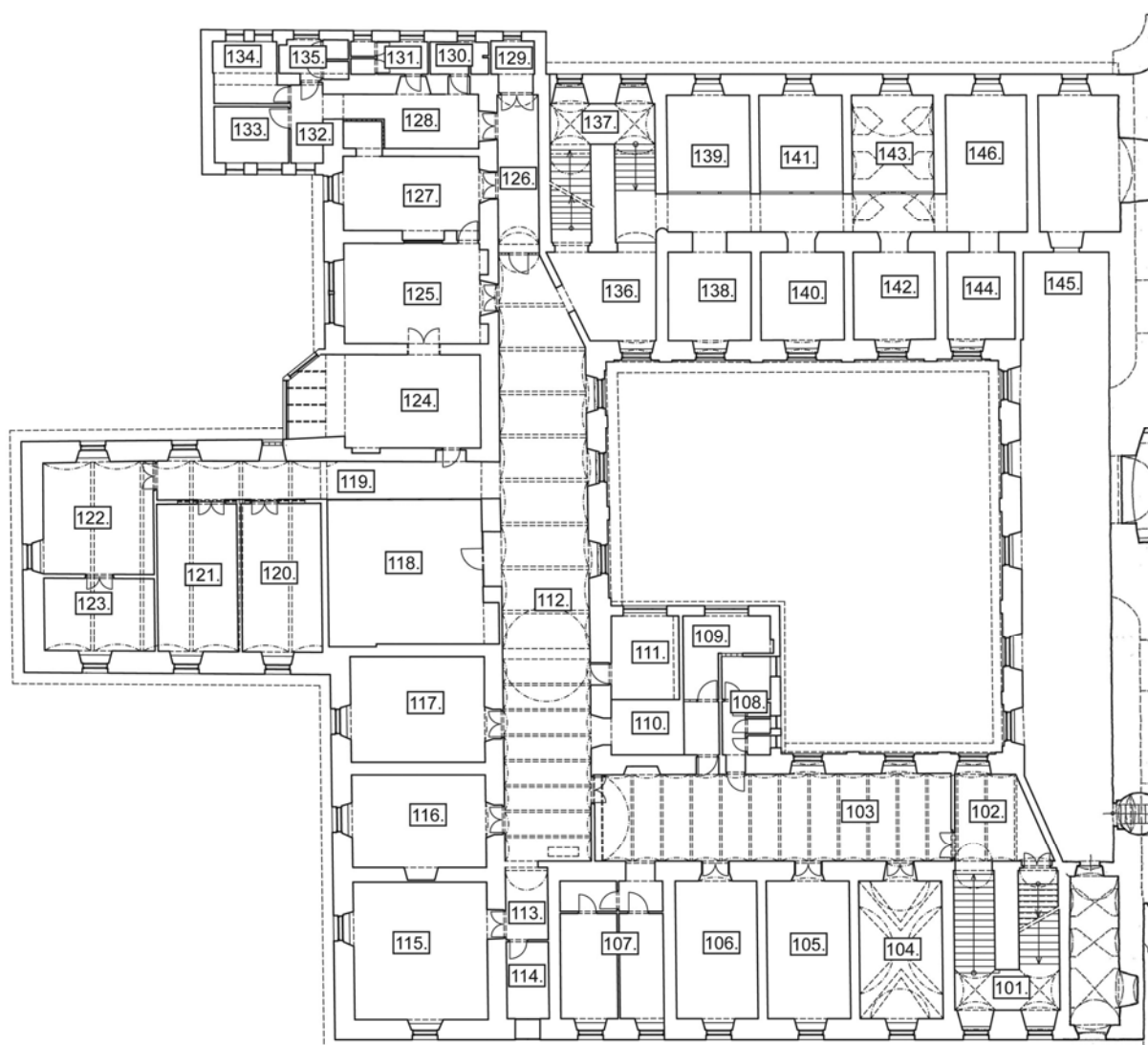
Suterény jsou vícenásobně zpřístupněny z dvora před jižní částí západního průčelí. Suterén pod křídlem refektáře je zpřístupněn trojicí vstupů s novodobými plechovými vraty v ocelových rámech, zbývající část suterénů je přístupná plechovými vraty v nejsevernější ze tří os jižní části západního průčelí. Ve zbývajících dvou osách této partie jsou umístěna okna. Nynější nejužívanější vstup do suterénů je umožněn výtahem z přízemí, otvírajícím se pravoúhlým průchodem do prostoru pod západním ramenem křížové chodby. Ve střední a jižní části suterénů nedokončená rekonstrukce – částečně otloučené stěny, probourávky a vyzdívky nových otvorů a příček, odstraněné podlahy. Staré zdivo smíšené z nepravidelných lomových pískovcových hrubě opracovaných kvádrů a cihel, původní špalety smíšené, záklenky a klenby cihelné.

Komunikační trakt 01 a 09 pod křížovou chodbou směřuje od severu k jihu, v jeho jižním prodloužení pokračuje úzká chodba 02 až do jižního průčelí. Z ní se prochází místností 03 do zadního prostoru 04. V jižní části západního křídla se nacházejí celkem čtyři místnosti. Z nárožní místnosti 05 je zpřístupněn menší prostor 06, zatímco zbývající místnost 07 je dnes průjezdem, z něhož byl na severu oddělen úzký prostor 08.

Hlavní chodba 01 s valenou klenbou a betonovou podlahou, ve východní stěně pravoúhlý vstup do výtahu, v západní stěně velký pravoúhlý otvor do průjezdu, zasahující svým nadpražím do klenby. V severní stěně dveře v typové ocelové zárubni, v západní části jižní stěny průchod se stlačeným záklenkem do místnosti 02. Místnost 02 je úzká chodba, osvětlená z jihu oknem pod segmentovým záklenkem. V severní části východní stěny široký nový průchod s přímým nadpražím, další dva nové průchody v západní stěně. Téměř čtvercová místnost 03 je zastropena segmentovými klenbami do traverz, osvětlení obstarává okno s přímým nadpražím, umístěné ve východní části jižní stěny. Průchod do místnosti 04 ve východní stěně u jižního koutu. Místnost 04 rozdělují nedokončené příčky na větší množství prostor.

Vysoká valená klenba, vstup s šikmými dovnitř místnosti se otevírajícími špaletami pod segmentovou výsečí. V jižní stěně okno se segmentovým záklenkem.

Místnost 05 v jihozápadním nároží je zastropena sedmi segmentovými klenbami do travers, obě okna mají nová nadpraží a upravené špalety, v severní stěně nový průchod. V místnosti složeny mj. staré kolejnice (ze stropů?) značené RISICZA 1889.B. St. III. Místnost 06 s novým keramickým stropem Hurdis, sníženým? V severní stěně na celou výšku a téměř celou šířku nově zazděný průraz nebo přizdívka na zeslabení, takže při východní a západní stěně zbývá jen úzký pilíř. Sousední průjezd 07 omítaný, v západní stěně plechová vrata, v severní stěně typové dveře v kovové plechové zárubni do úzkého přístěnku 08, vyděleného příčkou. Na podlaze přístěnku PVC. Severní úsek hlavní chodby 09 s valenou klenbou a třemi páry vstřícných trojbokých výsečí byl v minulosti rozdělen příčkami na jižní část a dva prostory na severu (západní měl charakter úzké chodby). Jižní část má podél východní stěny přizdívku (izolační?), pod nejsevernější výsečí v západní stěně hluboký zazděný výklenek s kolmými špaletami a segmentovým záklenkem (zazděný průchod?). Podlaha z keramických glazovaných dlaždic, omyvatelné keramické obklady i na části stěn. Prostor byl nemocnicí údajně používán jako márnice.

1. patro

Okna ve vnějších obvodových zdech se šikmými záklenky, ustoupeným parapetem a rovným nadpražím.

Schodiště 101 se segmentovými klenbami (v místě průniku na mezipodestě vstřícné výseče s hřebínky na hranách), na mezipodestě dvě okna s šikmými špaletami s okosenou hranou a jehlancem před jejím horním výběhem (typická renesanční a raně barokní úprava). Stupně schodiště žulové (?) se zapuštěnou podstupnicí, na spodní straně stupnice lištka a soklem s černým keramickým (nebo skleněným?) obkladem. Výstup do křížové chodby půlkruhovým pasem s patečními římsami prosté profilace. Křížová chodba (102, 103, 112) s okny se segmentovými záklenky nad šikmými špaletami. Hrana špalet do místnosti okosená s jehlancem pod horním výběhem. Strop složen z nízkých klášterních klenbiček do traverz – v místnosti 102 tři pole. Východní stěna shodně s majetkovým dělením kosá, v ní patrná zazdívka širokých (dvoukřídlých?) dveří. Chodba 103 zaklenuta třinácti poli kleneb do traverz

(západní pole užší), v severní stěně od východu dvě okna (úprava jako v místnosti 102), pak následují dva pravoúhlé průchody s dveřmi v hloubce do místností 108 a 109 v koutové přístavbě a mělký výklenek vestavěné skříně se šikmými špaletami. Při severním konci západní stěny (příčka) dvoukřídlé dveře. V jižní stěně pravidelně rozmístěné otvory – od východu troje dvoukřídlé dveře (do místností 104–106, špalety šikmé, segmentové záklenky), pak průchod s rovným nadpražím do prostoru 107. Podlaha z diagonálně skládaných dlaždic, pokrytých PVC. Místnost 104 se zavřenou valenou klenbou s trojbokými vstřícnými výsečemi, z nichž výseče nad delšími stěnami jsou styčné. Podlaha vlýsková, pokrytá PVC. Místnosti 105 a 106 plochostropé, místnost 107 rozdělena příčkami na dvě předsíně a dvě kanceláře, nad obojími dveřmi z první předsíně prosklená plocha.

V koutovém přístavku čtyři části – prostor 108 tvoří předsínka se vstupy do tří kójí WC a koupelny, následuje samostatně přístupný prostor 109 s předsíní. Mezi koupelnou 108 a místností 109 v horní části severní stěny sklobetonové prosvětlení. Ve východní stěně místnosti 109 u jihovýchodního kouta pravoúhlý výklenek. Prostorou 110 je opět výtahová šachta, místnost 111 je typická průvlakem stropu podél východní stěny.

Západní rameno chodby 112 rozděluje v jižní třetině téměř půlkruhový klenební pas. Jižně od pasu je místnost zastropena osmi plochými zavřenými segmentovými klenbami do travers, severní a střední část chodby zastropuje devět širokých plochých segmentových kleneb do travers. V západní části jižní stěny průchod do nejjižnějšího úseku chodby 113 a 114, na ose stěny oválné svítidlo – shodné jako v přízemí ve stejné pozici (chodba 5). V západní stěně od jihu nejprve dvoje dvoukřídlé dveře, pak široký výklenek s prosklenou dřevěnou stěnou s typovými dveřmi v hloubce – do sálku 118, následuje širší průchod do chodby 119 a v nejsevernější části opět dvoukřídlé dveře přípravní 125, nad nimi smaltovaná tabule s nápisem STERILISACE (30. léta 20. století). Chodba je ve svém severním úseku opět zúžena příčkou podle majetkového rozdělení objektu. V severní stěně v příčce pod půlkruhovým pasem dveře. Východní stěna od jihu s průchodem do výtahu, dveřmi, náznakem zazděného okna (mírně mimo osy průčelí), trojicí oken do rajskeho dvora a v šikmém úseku zúžení široké dvoukřídlé pružinové prosklené dveře (lítačky). Chodba 113 a 114 je v polovině délky rozdělena příčkou s dveřmi, v severní části se v západní stěně nachází vstup do místnosti 115 s dvoukřídlými dveřmi. Okno v místnosti 114 je špaletové, osazené v lících zdiva, okna místnosti

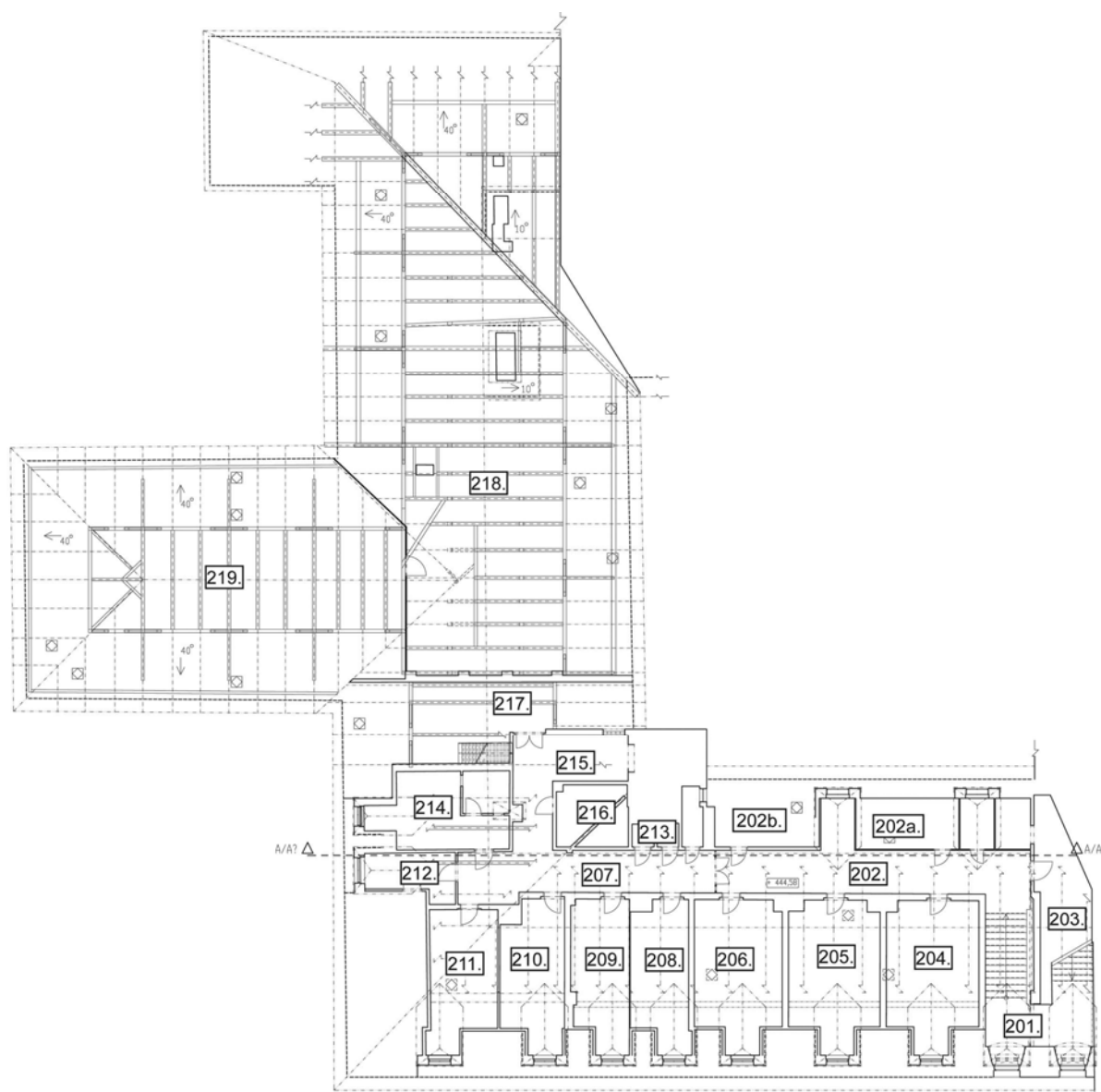
115 pocházejí z doby po r. 1990. Místnosti 116 a 117 mají fošnovou podlahu krytou pásy PVC. V ose jižní stěny místnosti 116 je hluboký výklenek se šikmými špaletami, zřejmě zazděný vstup. Místnosti 118-123 vznikly předělením velkého prostoru, místnosti 118 a 119 mají navíc snížený podhled. V západní části jižní stěny místnosti 118 velký pravoúhlý výklenek, mělký výklenek nalezneme i v západním koutě jižní stěny. Stěny mají dřevěný obklad, stěna do chodby 119 je dřevěná prosklená z období 1980–2000. Ve východní části severní stěny chodby 119 pravoúhlý výklenek s dveřmi v hloubce. Chodba je rozdělena v polovině délky nadpražím příčky. Západní část chodby 119 a místnosti 120–123 zastropeny stejným způsobem jako chodba 103 šesti poli kleneb do travers, v jižní části vystupují z líce kleneb východozápadní směrem úseky kruhového ztužidla. Západní úsek chodby 119 prosvětluje v severní stěně dvě okna, východní vyzděné sklobetonovými tvárnicemi, v jižní stěně dvoje dvoukřídlé dveře místností 120 a 121, nad nimi prosklené dřevěné stěny, v západní stěně dvoukřídlé dveře do místnosti 122, stejné dveře i mezi místnostmi 122 a 123.

Operační sál 124 osvětlen od západu proskleným arkýřem s prosklenou pultovou střechou, umístěným za hladkým průvlakem. V jižní stěně u západního kouta mělký výklenek pro umístění radiátoru, obložený keramikou – vše z období 30. let 20. století. V severní stěně v obložkovém rámu dvoukřídlé dřevěné rámové dveře, do sálu 124 hladké, do přípravny 125 s trojicí odsazených výplní. Ve východní stěně patrná zazdívka původního vstupu z chodby. V přípravně 125 keramický obklad na západní části severní stěny s umyvadly (na stěně zachováno torzo původního držáku – mýdelníku?), východně od něj velké ležaté okno s chromovaným rámem s nefunkčním zavíráním se zdvihacím a spouštěcím zařízením, ve východní části hladké dveře v obloukovém rámu. Ve východní stěně v ose hladké dvoukřídlé dveře v šikmé špaletě a pod segmentovým záklenkem. Na sever i na jih od dveří pravoúhlé skříňové výklenky s prosklenými kovovými dveřmi, u jižní špalety deska signalizačního zařízení – vše z období 1. čs. republiky. Chodba 126 zaklenuta valenou klenbou, ukončenou u jižního čela nižším pasem. V západní stěně dvoje dvoukřídlé dveře (místnost 127 a chodba 128), v severní stěně dvoukřídlé prosklené dveře do úklidové komory 129. Přípravná 127 s pravoúhlým výklenkem zakrytého okna do místnosti 125 v jižní zdi, u západního koutu severní stěny pravoúhlý průchod do malé místnosti, nejspíše původně sprchového koutu, opatřeného keramickým obkladem a vyústěním vody pro sprchovou růžici – vše z období 1. čs. republiky.

Chodba 128 s vyděleným úsekem výše popsané sprchy, obloženým starším keramickým obkladem (3. desetiletí 20. století), v západní stěně pod průvlakem průchod do chodby 132, v severní stěně na východě průchod s dveřmi do sprchy 130 a v ose chodby velký výklenek se šikmými špaletami s dveřmi do záchodů 131. Podlaha betonová. Úklidová komora 129 osvětlena se severu oknem. Sprcha 130 s oknem v severní stěně a příčkou u východní špalety dveřního výklenku. Záchody 131 s dvojicí oken v severní stěně a dvojicí kójí v západní části. Chodba 132 osvětlena z jihu oknem, v západní stěně dveře do sprchy 133 a vodoléčby 134, v severní stěně dveře záchodů 135. Sprchy 133 osvětleny z jihu dvojicí oken, stěny obloženy keramikou. Vodoléčba 134 osvětlena od severu dvojicí oken, v jižní části od východu k západu ve stropě probíhá široký průvlak, za ním se západní stěna úskokem zužuje. Záchody 135 s pilířem v severozápadním koutě a vybráním ve východní části jižní stěny pro dosažení šířky jižní ze dvou záchodových kójí. V předsínce keramické mušle z 30. let 20. století.

Severní křídlo se schodištěm na západním konci, chodba rozdělena příčkami na chodbičku a kanceláře. Nástupní rameno schodiště na půdu překryto trámovým stropem s překládaným fošnovým záklopem, stupně dřevěné, na mezipodestě cihelné dlaždice.

Východní křídlo opět tvoří křížová chodba bez navazujícího traktu.

Podkroví

Prostor nad 1. patrem je rozdělen na obytné podkroví nad jižním křídlem a jižní částí křídla západního (nad ním nízký prostor krovu) a na dvě části krovu, oddělené podle majetkové hranice plnými cihelnými požárními štíty.

Obytné podkroví zpřístupňuje plochostropé jihovýchodní schodiště 201 s žulovými, resp. s betonovými stupni a černým keramickým (skleněným?) obkladem. Na mezipodestě dvě jednoduchá okna ve výklencích se šikmými špaletami a segmentovými záklenky. Hrany špalet zkoseny stejně jako v přízemí. Ze schodiště přímo navazuje chodba 202 se vstupy do místností 204–206 v jižní stěně, dvoukřídlymi prosklenými dveřmi v příčce v západním čele, trojicí dveří (do vikýře a podkrovních prostor 202a a 202b) a vikýřem v severní stěně a konečně vstupem do úzkého prostoru 203 nad nástupním ramenem schodiště. Chodba s černým keramickým resp. skleněným soklem, dveře v obložkových rámech, dřevěné rámové

s výplněmi s profilovaným okrajem (v horní čtvrti ležatá, zbytek rozdělen na tři úzká svislá pole), na horní části obložek smaltované tabulky s čísly 34–45 (dochovány i v navazujícím úseku chodby 207, chybí jen č. 41). Ve východní části severní stěny vstup do odděleného vikýře s oknem, na mosazném štítku olivy ražená kruhová značka s nápisem ČENKOV Č.S.R. Všechny detaily ukazují na vznik podkrovní vestavby ve 3. desetiletí 20. století. Stěny vikýře prkenné, pobité rákosem a omítané. Následuje podkrovní prostor 202a s částí plné vazby krovu (vazný trám, do něj napojená výměna a dvě krátkata, do plné vazby napojen šikmý prvek zavětrování ve střešní rovině), uloženou do koruny zdiva, jehož vnitřní líc je nad rubem klenby omítaný a bílený. Na zdivu šablony břidlicové krytiny. V chodbě následuje vikýř s oknem a podkrovní prostor 202b, v něm patrné odstranění pásků a zavětrování. Místnost 203 omítaná se sloupkem, vaznicí podepřenou páskem a krokví v severní části, na rubové straně vstupních dveří dochován šedý nátěr, zřejmě z doby výstavby. Místnosti 204–206 osvětlené vždy oknem ve vikýři. Konstrukce oken z doby kolem r. 1980–1990. Do prostorů při vikýřích vstupy plechovými dvířky, v koutech u vstupu v místnosti 205 a v sousedních koutech místností 204 a 206 pilíře komínových těles. Chodba 207 provedená jako chodba 202. V jižní stěně tři vstupy (místnosti 208–210), pak chodba zalomením rozšířena a ukončena vstupem do místnosti 211. V západním čele chodby vstup do nevelkého přístěnku 212 a nároží krovu. V severní stěně od východu trojice nevelkých prostorů 213 s rámovými dveřmi s hladkou výplní a chromovanými štíty a klikami, průchod do jižního úseku navazující chodby 215 a konečně typové dveře do koupelny 214. Místnosti 208 a 209 jsou úzké, v první z nich v severozápadním koutě těleso komína, ve druhé v západní stěně dva pilíře. V místnosti 210 komínový pilíř opět v severozápadním koutě. Vikýř místnosti 211 posunut k západu, takže západní stěna zde uskakuje. Přístěnek 212 na půdorysu L vznikl oddělením z nárožní části krovu (příčka provedena z heraklitu). Trojice místnůstek 213 začíná na východě nejdelší z nich, opatřenou na konci východní stěny okénkem, další dva neosvětlené, na čtvercovém půdorysu. Koupelna 214 osvětlena vikýřem od západu, v severovýchodní části příčkou oddělen prostor sprchy s dveřmi. Chodba 215 na lomeném půdorysu, ukončeném vstupem do výtahu, osvětlená od severu oknem. Na západním konci severní stěny dvoukřídlé dveře do krovu 217. V jižní části západní stěny vystupuje pilíř komína (u něj litinová výlevka), proti němu ve východní stěně plechové dveře do úžlabního podkroví 216. Podkrovní prostor 216 se zbytky starší krytiny nad západním křídlem: na dřevěném

šindeli jsou položeny ploché eternitové šablony v českém kladení, zatímco nad jižním křídlem jsou tyto šablony položeny na běžném bednění; těleso výtahu z plynosilikátů. Úzký prostor krovu 217 ukončuje na severu cihelným štítem s průchodem do krovu 218. Ve střední části při jižní stěně novodobé schodiště v místě staršího do horní úrovně krovu a ke strojovně výtahu. Horní podkroví s vazbami s dodatečnými hambalky (nosiče antén) a omítanými tělesy čtyř komínů (tři ubourány pod rovinou střechy). Na jednom z komínů malovaný nápis R L 1934. Větší část jižního křídla oddělena štítem s pilířkem vedle průchodu s cihelným záklenkem, v severní části štítu průlez do strojovny výtahu. Na východním štítě patrná jižní omítaná část, původně nad střechou. Horní podkroví dlážděno dlaždicemi rozměru 15x15 cm, cihelnými dlaždicemi 20x20 cm a konečně čtvercovými dlaždičkami s okosenými rohy doplňovanými malými diagonálně pokládanými čtverečky. Krov 218 nad střední a severní částí západního křídla, krov 219 nad bývalým refektářem oddělen prkennou příčkou s dveřmi. Krov 218 stojaté stolice z tesaných prvků, s věšadlovými vzpěrami sloupků, pod vaznicemi pásky. V oblasti napojení křídla refektáře četné nepravidelnosti, od jihu za plnou vazbou u požárního štítu tři prázdné vazby, neúplná plná vazba, čtyři prázdné vazby, plná vazba a pak třikrát pravidelný úsek s trojicí prázdných vazeb a plnou vazbou (poslední úsek již za hřebenem střechy severního křídla, odděleného půdorysně lomeným cihelným štítem). U severního úžlabí křídla refektáře těleso komína, chráněné dvojicí výměn, dva mohutné komíny v severní části krovu (severní komín byl dodatečně rozšířen k jihu) a tahový komín v nejsevernější části. Podlahy prkenné, v jižní části na obvodovém zdivu patrné kapsy po trámech původních stropů. V severní části podlahy chybí, jsou patrné koruny zdiva včetně příčných stěn, vše se zbytky omítek a četnými lůžky stropních (= vazných) trámů, mělkými lůžky podhledových trámů (tedy trámů mladších úprav nebo nosičů omítaných stropů), v severozápadním nároží i zbytky trámových roštových stropů (?). Krov nad severozápadní přístavbou není přístupný.

Krov nad severním křídlem je přístupný ze severního schodiště. Stojaté stolice se sedmi plnými vazbami (plná každá čtvrtá) a s krátkaty mezilehlých vazbách, podlaha cihelná, nad východní dvojicí místností severního traktu betonový rub stropu.

Krov nad východním křídlem nepřístupný.

Rajský dvůr

Plocha rajského dvora je zatravněna, podél východního, severního a západního ramene křížové chodby dlažba ze čtvercových betonových desek. Přibližně ve středu dvorka betonová deska s větráky a litinovými poklopy. Na severní části dvorka několik nízkých jehličnanů.

Stavební dějiny objektu

Stavební vývoj objektu můžeme prakticky rozdělit do několika základních fází. První etapa postihuje stavbu kláštera započatou zřejmě roku 1655 a sahající díky jeho neobydlení až do počátku 18. století, kdy v roce 1701 byla budova osídlena řádovými bratry, do té doby - již 15 let - žijícími v záměčku v Chotči. Druhou etapu představuje období, kdy zde řád působil, rozvíjel se i po hmotné stránce. Ta byla ukončena v roce 1789 definitivním zrušením jeho funkce. Následné období je specifické extenzivním využíváním budov pro sekulární účely – od obytných, přes sociální, ale hlavně výrobní. Poslední období bylo započato skupováním klášterních budov pro účely okresní, později všeobecné nemocnice v 70. letech 19. století a trvalo prakticky do současné doby, kdy nemocnice zanikla a nový investor hodlá objekt přeměnit na místo pro široké spektrum služeb v oblasti pomoci hendikepovaným.

1. stavební fáze - výstavba kláštera (1655 – 1701)

V letech 1654-58 byla ve svahu západně od středověkého kostela Panny Marie postavena klášterní budova. Autora návrhu ani stavitele neznáme. Budova již tehdy dostala podobu, která se v podstatě dochovala dodnes. Ke čtvercovému dvoru přiléhala ze třech stran podélně dvoutraktová jednopatrová křídla s chodbami ambitů na straně dvora. Jihozápadní nároží bylo postaveno na vysoké eskarpovité podnoží vyrovnávající svažité terén. Uprostřed západní strany vybíhala hmota refektáře. Na východní straně počítal jistě již původní projekt kláštera s výstavbou nového kostela, který bude ke klášteru těsně přiléhat.

Uspořádání této části včetně zachování detailů (zrcadla, ostění, špalety) ukazují na to, že východní strana ambitu nebyla stavbou kostela v zásadě narušena a vnější obvodová zeď byla do stavby integrována. Tuto myšlenku snad podporuje stupňovité zalomení špalet vstupu ze sakristie do kostela, které by mohlo určovat tloušťku východní zdi před stavbou kláštera. Podle stratigrafie zdiva u východní štítové zdi jižního křídla můžeme usuzovat, že tento štít vznikl ještě před stavbou kostela.

Funkční uspořádání prostor kvadratury pro toto období můžeme částečně rekonstruovat díky dochovanému inventáři z roku 1687.² Díky němu dokážeme rozpoznat kolik „cel“ a „pokojů“ mělo sloužit jednotlivým členům řádu a jaké další místnosti měly sloužit za zázemí provozu kláštera. Řádová komunita zde však ještě fakticky nežila a proto musíme pokládat stávající uspořádání za vyjádření prostorových požadavků z období založení kláštera. Přízemí bylo přístupné z exteriéru chodbami v jihovýchodním a severozápadním koutě kvadratury a také pravděpodobně jedním přímým vchodem ke kostelu ve východní stěně ambitu. Vchod při jihovýchodním nároží byl pokládán za reprezentativnější a jistě sloužil jako hlavní vchod do kláštera. Druhý vchod ve východní stěně měl pouze „dveře sprostý“ a vchod na severozápadě je uváděn „dveře do pole“. Jižní křídlo se od východu dále skládalo z dvouramenného schodiště, za nímž následovaly tři cely. Třetí cela byla spojena dveřmi se sousední místností (neoznačenou, pravděpodobně komorou). Za chodbičkou navazovala v západním křídle kuchyně (pravděpodobně dvě místnosti), uprostřed křídla síň a navazující refektář. V síni byl zřejmě vstup do sklepa pod refektářem, který měl „poloviční“ tedy zkrácené dveře. Následovala další cela a za ní dvouprostorové uspořádání cely s komorou. Chodba s vchodem „do pole“ oddělovala severní křídlo, kde za schodištěm navazovaly čtyři skladovací komory. V poslední komoře (zřejmě prostor dnešní sakristie) bylo uskladněno „cihel zdících mnoho tisíc“. Z toho lze usuzovat, že stavební práce nemusely být zdaleka u konce. Směrem ke starému kostelu byla východní stěna prolomena v přízemí ještě jedním oknem s okenicí a v patře dvěma okny.

První patro sloužilo výhradně obytným účelům. V severním a jižním křídle bylo po čtyřech celách (pokojích), v západním křídle také, ovšem nárožní byty se skládaly z „pokoje“ a „světnice“, stejně jako v přízemí. Uprostřed křídla se nacházela místnost nad síní před refektářem a z ní byla přístupná půda – velmi pravděpodobně tedy byl refektářový rizalit pouze jednopodlažní. Nadstandardní byl předposlední pokoj severního křídla, který zabíral šířku dvou okenních os. Poslední jmenovaná místnost v prvním patře byla komora u jižního schodiště – dnešní kostelní depozitář.

Vytápění je v inventáři také pečlivě popisováno. V prostorách dělících zdí byly umístěny „prsky“ – příkladací otvory kryté dvířky. Kamna však zatím nebyla instalována ve všech obytných místnostech. V přízemí jižního křídla jsou zmiňována pouze jedna kamna a dva příkladací otvory, v západním jedna kamna v severním

² Za upozornění a poskytnutí přepisu velmi děkuji panu ing. Arch. Petru Uličnému.

pokoji a velká kamna v refektáři. V patře byla v celách umístěna kamna „poloviční“ a v jižním rohovém pokoji naopak kamna „dvojité“. V prostoru kuchyně není zmiňováno žádné topeniště – vyzděný sokl a dýmník byl zřejmě chápán jako součást stavby na rozdíl od kamen, které vyžadovaly specializovanou činnost kamnáře.

Bohužel nemáme informace o umístění záchodů, i mladší inventáře jsou, co se jich týká, skoupé. Při procházení inventáře a pokusu o lokalizování jednotlivých prostor navíc pro tuto funkci nenacházíme žádný „volný“ prostor. Přesně dokážeme lokalizovat až záchody v 2. polovině 19. století, kdy se nacházely v patře jižního křídla.

Stavebně lze předpokládat, že klenba byla realizována pouze v přízemí otevřeného ambitu a na schodištích, ostatní prostory měly pravděpodobně rovný trámový strop. Až fungování komunity a její tlak na diferenciaci prostoru přispěl k vložení dalších kleneb v průběhu další etapy. Podstatná zjištění přinesl restaurátorský průzkum, který ve velkém rozsahu odhalil na stěnách původní velmi kvalitní kletované omítky. Byly odhaleny hlavně v obou patrech ambitu, v úzkých chodbách v západním křídle, v několika místnostech v přízemí i patře a dokonce v tak marginálních prostorách, jako je schodiště na půdu (!). Tyto omítky však nejsou indikovány na vložených klenbách a také v místnostech, které prošly značnými úpravami (o některých z nich jsme informováni i díky archivní rešerši). Na mnoha místech zřejmě nebyla provedena konečná povrchová úprava a byla nanesena pouze jádrová část omítky, která poté sloužila za podkladní vrstvu omítek mladších. Kvalita provedení omítek dobře koresponduje s kvalitou štukové výzdoby ambitu – tvoří je sice méně bohatá, za to však řemeslně dokonale zvládnutá šukem ohraničená zrcadla v dlouhých valených polích klenby v jednotlivých koutech ambitu. Původní podoba těchto perlovcových rámu s nárožními kytkami byla v barvě terakoty, detaily byly pro větší plastičnost opatřeny hlubokým propichováním štku. Kletované omítky byly opatřeny pohledovým soklem s tmavějším nátěrem. O způsobu zastropení plochostropých prostor jsme částečně zpraveni díky zachovaným detailům pod korunou zdiva patra severozápadní části budovy. Po obvodu a také na koruně vnitřních zdí jsou zachované kapsy po poměrně mohutných stropních trámech, kladených v obou směrech – muselo dojít tedy k jejich překřížení a vytvoření mřížové struktury. Strop musel být, jak je patrné díky dotažení kletované omítky až k jejich vrcholům, původně pohledový. Teprve později, jak o tom svědčí mladší popisy objektu, byly opatřeny prkenným podhledem s omítkou na rákos. Tato

konstrukce je patrná nad celou dnes volně přístupnou severní částí západního křídla a lze předpokládat, že zbylé části byly řešeny obdobně.

Součástí původní architektonické výbavy vnějšího pláště byla nárožní bosáž – iluzivní armování, které nasedalo na vysoký, římsou ukončený sokl a jednotlivá průčelí ukončovala předsazená korunní římsa, která na nárožích bosáž oblamovala. Profilace římsy je dobře patrná na severozápadním nároží, v místě, kde ji překryla střecha záchodového přístavku. Na dvorních průčelích byla římsa vynášena lizénami a doplněna zubořezem.

Autorství této stavební fáze není doložené, ani není znám prováděcí stavitel. Vzhledem k úzkému vztahu zakladatelů kláštera Rudolfa z Tiefenbachu a Marii Evě Alžbětě, rozené ze Šternberka k stavitelskému zázemí povaldštejnského Jičina, můžeme alespoň hypoteticky uvažovat o možnosti využití přítomnosti italských zednických mistrů či štukatérů. Druhá hypotéza může naznačit ovlivnění stavební podoby kláštera cestou přejímání jiných řádových projektů, například nově vznikajícího konventu v Brtnici, kde je pro 20. léta 17. století doložena činnost G. B. Pieronniho a stavitele G. Petruzziho, který brtnický konvent realizoval.

2. stavební fáze – působení paulánského řádu (1701 – 1789)

Po příchodu paulánů do Nové Paky v roce 1701 bylo započato s přípravami na stavbu nového klášterního kostela, které vyvrcholily v roce 1709 položením základního kamene. Původní gotický kostel byl zbořen až v roce 1715 a nová stavba vysvěcena o devět let později – v roce 1724. Kostel byl konstrukčně připojen k východnímu křídlu ambitu. Zcela nově musela být přeřešena střecha této části kláštera, navazující na vyčnívající západní průčelí kostela. Zazděna byla dvě okna v patře ambitu a jedno v přízemí. Můžeme předpokládat, že v rámci této velké stavební činnosti došlo i k úpravě dalších prostor v klášteře, zejména těch, které s funkcí kostela souvisí. Jsou to jednak sakristie a oratoř v severní části východního křídla a také depozitář v patře na protilehlé straně. Depozitář i sakristie je vybavena valenou klenbou s pětibokými výsečemi. Takové klenby nalezneme ještě také v místnosti sousedící se sakristií, kde je orientována podélným směrem a nad ní v místnosti v patře, kde je klenba vložena v příčném směru. Ve spojení s klášterní klenbou najdeme pětiboké výseče také v refektáři a ve valeně klenutém sklepe pod

ním. Všechny tyto klenby považujeme za vložené v tomto období. Zároveň do tohoto poměrně dlouhého období přiřazujeme také klenbu klášterního typu s trojbokými výsečemi v patře jižního křídla.

V případě klenutých místností v patře konventu víme o dvou, kde měla klenba být hlavně protipožárním opatřením – již ve zmiňovaném depozitáři a také v knihovně (buďto se jednalo o klenutou místnost v severním nebo jižním křídle).

Předpokládáme, že v této době vznikl i sál nad refektářem.

Na samotném konci působení paulánů jsme díky inventářům, vzniklým při procesu rušení kláštera, alespoň částečně spraveni o jeho funkčním uspořádání. V přízemí jižního křídla byly všechny čtyři místnosti využívány k provozu lékárny. V západním křídle byl umístěn malý zimní a prostorný letní refektář, kuchyně, pokoje (cely), v severním křídle čeledník a skladovací komory. V patře sloužily všechny místnosti kromě knihovny a depozitáře obytnému účelu. Najdeme zde velký a malý vikariátní pokoj (předpokládáme, že konvent nebyl řízen korektorem, ale pouze vikářem – jak bylo u řádu obvyklé u menších komunit) a pokoj provincialátní, které jsou zmiňovány samostatně a předpokládáme, že se jednalo o lépe vybavené prostory v nárožních částech západního křídla.

Otopné prvky nejsou v inventářích z 80. let 18. století zmiňovány. Záchod nelze spolehlivě lokalizovat, při výčtu je zmiňován jednak po oratoři v patře severovýchodního koutu konventu, a jednak po depozitáři „záchod s chodbou jako v přízemí se schody“.

Chodba ambitu byla v patře vydlážděna cihlami, v přízemí kamennými deskami. V přízemí byla čela výsečí pokryta deseti nástěnnými malbami s náměty ze života zakladatele řádu, v horní chodbě visely na stěnách portréty generálních korektorů (24 obrazů v černých rámech). Obrazy visely v hojném počtu také v dalších prostorách včetně cel.

Střecha byla kryta šindelem.

3. stavební fáze – úpravy po zrušení kláštera (1789 – 1870)

Závažnou událostí pro další vývoj bylo zrušení kláštera v roce 1789. Klášterní budova byla v roce 1791 diagonálně rozdělena, západní a jižní křídlo bylo prodáno do soukromých rukou, zatímco křídlo severní s východním ramenem ambitu a s

kostelem přešlo do majetku farnosti. Obě části byly od sebe v přízemí, v patře i v podkroví odděleny zazdívkami, které šikmo uzavřely východní konec ambitu jižního křídla a západní konec ambitu severního křídla. Přepážka ve východním konci jižního křídla ambitu byla v přízemí opatřena dveřmi, protože v přízemí stále fungoval provoz lékárny.

Hned od počátku začala být soukromá část bývalého konventu extenzivně využívána. Rodina podnikatele Votočka zde rozvíjela tkalcovnu, barevnu a tiskárnu kartounů, ve sklepě pod refektářem výrobu lepenky. Díky majetkovému dělení byla „soukromá část“ nakonec rozdělena do čtyřech majetkově samostatných dílů. Hlavním využitím patra budovy zůstala obytná funkce. V roce 1844 zde bydlelo 20 rodin (92 lidí). O deset let dříve je Sommerově topografii zmiňováno dokonce 40 rodin. Tyto údaje zmiňujeme proto, že ač nemáme přímé prameny k stavební činnosti v tomto období, je z nich patrné, že muselo docházet k velmi častým úpravám pro rychlé změny funkčního využití, majetkové změny atd. Manufakturní provozy vyžadovaly jistě mnoho úprav v otopném systému, rozdělení budovy vyžadovalo přeřešení komunikačního schématu v západním křídle – střední díl s refektářem byl opatřen samostatným dřevěným schodištěm do patra. Můžeme si jen představit kolik změn vyvolal nárůst obyvatel objektu z cca 20 lidí ve třech křídlech na cca 90 lidí ve dvou křídlech.

V letech 1842-48 proběhla výraznější oprava kostela a přilehlé části kláštera. Pravděpodobně však měla pouze udržovací charakter a na vzhledu stavby se nijak výrazněji neprojevila. Podle všeho se týkala především části bývalého kláštera, kde byly v chodbách prvního patra provedeny nové stropy, dlažba a opraveny přilehlé místnosti.

V roce 1858 postihl budovy bývalého kláštera a kostel ničivý požár. Oheň zcela strávil krovy a stropy prvního patra na všech křídlech klášterních budov, krov kostela i se sanktusníkem, krov věže a všechna dřevěná patra věže (od druhého výše) včetně zvonové stolice v pátém patře. Klenba kostela ani klenby v patře bývalého konventu nebyly poničené, přestože na ně spadly hořící krovy. V této době zanikly původní trémové stropy v patře konventu, zmiňované v první stavební fázi.

O průběhu požáru a podobě budov nás informuje grafika z roku 1858, která pravděpodobně dost věrně zachycuje některé odlišnosti od dnešního stavu (viz příloha). Z nich jmenujme alespoň výraznou nárožní bosáž na klášteře, odlišné dělení oken kostela a jejich zasklení terčíky do olova.

Ještě téhož roku byly na všech budovách vyzdviženy nové krovy podle projektu inž. A. Fiedlera a střecha pokryta šindelem překrytým břidlicí. Mezi jednotlivé úseky krovu byly vloženy protipožární cihelné neomítané stěny. Jižní křídlo nebylo dále opravováno.

4. stavební fáze – 1. úpravy pro provoz nemocnice (1870 – 1950)

V roce 1870 započalo skupování soukromých dílů kláštera pro vybudování okresní nemocnice. Skončilo tak období parciálně vedených stavebních úprav a komplex dosáhl alespoň z jedné poloviny znovu prostorového scelení. Stavební úpravy byly vedeny samozřejmou snahou dosáhnout funkční a hygienické standardy nemocničního provozu. V této době byly zazděny arkády přízemí ambitu. Postupně byly zaklenuty všechny prostory chodeb a některé místností patra. Byly zbourány dočasné schody do patra před refektářem a díra doklenuta, opraveny byly vnější omítky včetně architektonického členění. Byly zcela přeřešeny záchody, které byly z místnosti v západní části jižního křídla přesunuty do nového přístavku při severozápadním nároží. Zde byla vybudována jímka s přepadem do kanalizace. Postupně se nemocnice začala rozšiřovat i na další okolní území (1894 infekční pavilon na severní straně, 1927 administrativní a hospodářská budova na západě). Na přelomu 20. století došlo k postupné výměně podlah (za terazzo), oken a dveří. V roce 1908 byly vyměněny dřevěné schody za kamenné – žulové. V příštím roce byla vyměněna šindelovo-břidlicová krytina za eternit na bednění. V roce 1922 – 23 bylo adaptováno podkroví jižního křídla pro ubytování personálu. Velká rekonstrukce proběhla v druhé polovině 20. let 20. století, kdy došlo k zavedení ústředního vytápění, úpravě vchodů, přístavbě sociálního zázemí a k novému přeřešení operačního sálu nad vstupem s vysunutým oknem.

5. stavební fáze – 2. polovina 20. století (do roku 2004)

Někdy po roce 1948 byla větší část severního křídla kláštera zabrána nemocnicí. Kostelu byla ponechána pouze sakristie v přízemí a oratoř v patře. Severní křídlo ambitu bylo na východě v přízemí i v patře uzavřeno přímou tenkou příčkou. V přízemí bylo k východní straně této příčky přiloženo nové schodiště

procházející novým průrazem v klenbě ambitu do jeho patra. Jeho zřízení bylo vyvoláno odříznutím dosavadního schodiště v části křídla zabraném nemocnicí.

V roce 1970 byl nahrazen havarovaný dřevěný strop v oratoři stropem hurdiskovým.

V 70. nebo 80. letech byla do jihozápadní části dvora vložena nová přístavba nemocnice s výtahem. Byly zazděny arkády severního křídla. Ve všech křídlech byla částečně vyměněna okna. Všechny vnější fasády kláštera byly opraveny a pokryty stříkanou cementovou vrchní vrstvou šedé barvy.

Uměleckohistorické a kulturněhistorické hodnocení

Komplex bývalého paulánského kláštera je významnou nemovitou kulturní památkou nadregionálního významu, i když význam je připisován zvláště kostelu Nanebevzetí Panny Marie, který je zařazován mezi šest staveb takzvané radikální skupiny českého dynamického baroka (viz samostatné SHP).

Tento průzkum se však díky dějinným okolnostem vztahuje pouze na omezenou část kláštera – na jižní a západní křídlo, které bylo po zrušení kláštera v roce 1789 sekularizováno. Přesto bylo naší snahou zabývat se objektem vlastního konventu v celistvosti, protože jen tak může být hodnota takového stavebního díla chápána.

Dnešní stav konventu je vyjma východního křídla dílem dlouhé řady dílčích úprav, které provázely více jak stoletý rozvoj novopacké nemocnice. Tyto stavební zásahy byly vedeny v tomto ohledu samozřejmě snahou o funkční optimalizaci budovy a přísnými hygienickými kritérii. Na budovu jako památkový objekt bylo nahlíženo spíše jen okrajově. Vesměs se jednalo o stanovení určitých zásad při obnově průčelí na počátku 20. století, jinak je péče směřována pouze k samotnému kostelu. Během této doby tak zaniklo velké množství autentických detailů, které nebyly z pohledu památkové péče ani indikovány, natož pak dokumentovány. Zanikl tak celý aparát otopného systému s typickými příkladacími manipulačními otvory na chodbách, autentické podlahové vrstvy, stropy, historické omítky, historické výplně atd. Mnoho detailů, které obohatí celkové poznání je ukryto za četnými emailovými nátěry a novodobými omítkami – jak ostatně potvrdil restaurátorský průzkum.

Přes všechny novodobé utilitární zásahy je nutné vyzdvihnout obecné kvality objektu i dílčí uměleckořemeslné detaily. Zachována je kompletně celá hmotová struktura objektu s prvky původního komunikačního řešení. Na vnějších průčelích jsou lokálně zachovány části architektonického členění – korunní římsa se zubořezem a koutovou andílčí hlavičkou na dvorních fasádách, pozůstatky členění průčelí tamtéž s lizénovými rámci a vrcholovými diamantovanými klenáky archivolt. Soklová kamenná římsa na vnějších průčelích, několik autentických kamenných ostění na severním průčelí a na dvorních průčelích, konstrukce valené klenby s výsečemi v přízemí ambitu s řemeslně vynikajícími, i když jednoduchými rámy křížových zrcadel. Další konstrukce kleneb v přízemí i patře. Velmi hodnotné jsou

zachované kletované omítky nalezené v ambitu, na schodištích a několika místnostech přízemí i patra. Právě předpokládaný rozsah těchto omítkových vrstev nalezených i na tak marginálním místě, jako je schodiště na půdu, a velmi kvalitní štukatury na klenbě ambitu přízemí ukazují na náročnou zadavatelskou poptávku realizovanou kvalitním a zkušeným stavebním podnikem. Můžeme tak uvažovat i o italských řemeslnících činných v tomto období v Jičíně a dalších lokalitách.

Z kulturněhistorického hlediska se jedná o velmi významný doklad postihující dobové trendy pobělohorských Čech a Moravy. Stavba konventu je výsledkem fundátorské aktivity Rudolfa z Tiefenbachu – respektive jeho manželky Marie Evy Alžběty, rozené ze Šternberka – vykonavatelky jeho poslední vůle. Zastával vysoké politické funkce polního maršála a generála a nejvyššího zemského i domácího zbrojmistra. Patří mezi takzvané „Valdštejnovy rivaly“, kteří majetkově profitovali z Valdštejnovy smrti. Zakládání církevních institucí na panstvích této vojenské honorace patřilo bezpochyby k reprezentaci společenského statusu – ukazovalo na příslušnost k „správnému“ náboženskému a politickému proudu. Tímto ovšem nejsou snižovány ani osobní či rodové ambice náboženského charakteru. Známé jsou nároky takovýchto fundátorů na počty zádušních mší, udílení odpustků apod. I když výběr tohoto konkrétního specifického řádu pro Novou Paku by vyžadoval hlubší archivní a historický výzkum, můžeme jako velmi blízkou paralelu vzít fundaci paulánského kláštera v Brtnici u Jihlavy. Ta se sice profilovala již ve dvacátých letech 17. století, nicméně nevíme ani podrobnosti, které by vylučovaly možnost, že záměr Rudolfa z Tiefenbachu není také staršího data. Brtnický konvent fundoval zřejmě roku 1626 prezident dvorní válečné rady a polní maršál Rombaldo XIII. hrabě Collalto. Jeho vůli realizovala po jeho smrti v roce 1631 jeho manželka Blanka Polyxena z Thurnu. Klášter měl obdobné dimenze a uspořádání, byl však úzce navázaný na brtnickou fundátorskou rezidenci. Při výběru řádu pro Brtnici hrála značnou roli i úloha paulánů v rekatolizačním plánu – pauláni stáli po boku jezuitů a piaristů při této významné úloze.³ Je tedy neprobádanou otázkou, zdali při výběru řádu a místa nesehrála v Nové Pace velkou roli i tato okolnost – připomeňme, že samotný Rudolf z Tiefenbachu byl konvertita.

³ Čerpáno z : Mihola, Jiří: K podílu paulánského řádu na pobělohorské rekatolizaci českých zemí. In: Úloha církevních řádů v rekatolizaci českých zemí. (Ed. I. Čornejová). UK Praha 2003, s. 76-87; Mihola, Jiří: „Řeholníci ve svatých a zbožných skutcích zvláště pevní“ K dějinám paulánského konventu sv. Matouše v Brtnici. In: Mezi Jihlavou a Vídní, Sborník přednášek z konference, Muzeum Vysočiny Jihlava 2006, s. 127 – 137.

Při hodnocení klášterního kostela je uměleckohistorickou literaturou často zmiňovaná určitá disproporce mezi progresivním prostorovým uspořádáním stavby vyjádřeným v geniální soustavě pronikových kleneb a absencí výraznějšího promítání dynamiky do půdorysu i tektoniky architektonického členění. Vnější kostela, ale i interiér se zdá být „chudý“ a tím se vymyká z představy radikálních dynamických řešení, jako je známe např. z kostela sv. Markéty v Pražském Břevnově. Stejný rys však nacházíme i u části, která je o půl století starší. Budova konventu byla oproštěna od výrazných zdobných prvků, má splňovat svůj účel a formou odpovídat spiritualitě řádu. Vliv určitých řádových stavebních předpisů je v dějinách architektury církevních řádů dobře známý, omezuje se však často pouze na ranné etapy vývoje nebo na řádová centra. Domníváme se, že v případě paulánů – a při hodnocení novopackého klášterního kostela zvlášť – je nutné brát tento rys s obzvláštní pozorností. Přísná observance řádu ho staví mezi nejpřísnější řehole své doby a to se jistě odrazilo i v požadavcích na míru architektonické výbavy jejich staveb.

Z urbanistického a krajinotvorného hlediska vytváří areál bývalého kláštera nejvýznamnější dominantu severní části Nové Paky a pravobřežní strany údolí řeky Rokytky. Význam areálu vyniká zvlášť při dálkových pohledech z centra města a z přístupových komunikací. Úloha v městském panoramatu Nové Paky je nezastupitelná.

Hodnotné detaily a prvky

Exteriér:

- pozůstatky architektonického členění na vnějších a dvorních průčelí (korunní profilovaná římsa na vnějších průčelích, kamenná soklová římsa, ostění oken na severním průčelí. Na dvorních průčelích šambrány oken, lizénové rámce, diamantované klenáky nad arkádami, patrová římsa, římsy v patách archivolt, sokl)

Interiér:

- všechno zdivo vyjma novodobých dostaveb, vestaveb a přestaveb
- všechny konstrukce kleneb
- štukové rámy křížových a obdélných zrcadel na klenbách přízemí ambitu a přilehlých chodbách
- pozůstatek kamenného ostění dveří do bývalého refektáře
- pozůstatek nárožní bosáže v přízemí severozápadního přístavku
- kamenné ostění v jižní stěně ve sklepe pod síní před bývalým refektářem
- historické omítky – zvláště kletované omítky v plném rozsahu
- dvojité okna s vnější profilací a s mosazným kováním z přelomu 19. a 20. století
- dvě lampy s mosaznou obručí a broušeným sklem na jižní stěně západní strany chodby ambitu v přízemí a v patře
- pozůstatek původní podoby korunní římsy patrný z půdy severozápadního přístavku na severozápadním nároží původní stavby
- kapsy po trámech původního stropu patra v severní části západního křídla, včetně zachovaných kletovaných omítek

Památkové závady

- zjednodušené architektonické členění dvorních průčelí – zvláště znešvažená korunní římsa na dvorních průčelích
- necitlivá vestavba v jihozápadním koutě nádvoří
- nevhodná stříkaná omítka na všech průčelích
- opad omítky na západním dvorním průčelí
- lokální degradace omítkových vrstev na všech průčelích
- nevhodně provedená zazdívka arkády západního dvorního průčelí s neomítanými plynosilikáty, luxfery a trojdílným typovým oknem
- nevhodná okna v zazdívkách severního dvorního průčelí
- nevhodný tvar a forma vstupních dveří do rajského dvora
- eroze kamenné římsy soklu
- nevhodná rampa a řešení provizorního vstupu na jižním průčelí
- nevhodná přízemní přístavba u severního průčelí severního křídla
- nevhodné severní vstupní dveře
- typové ocelové zárubně a výplně v dodatečně prolomených otvorech, v zmenšovaných dveřních otvorech v celém objektu
- obklady a olejové nátěry na soklové části stěn
- linoleum na schodišti
- rozpříčkový refektář a místnost nad refektářem
- nevhodná vestavba koupelny v podkroví západního křídla

Náměty na památkovou rehabilitaci objektu

Pozn: Tato část vyjadřuje mínění zpracovatele SHP a nemůže nahrazovat vyjádření příslušných památkových orgánů a organizací ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb.

Budova bývalého kláštera představuje objekt, jehož využití je v stávajících ekonomických a legislativních podmínkách značně náročné. Je třeba připomenout, že ke zrušení nemocničního provozu došlo z důvodu narůstajících nároků na udržení hygienických standardů a údržbu budovy. Opravy a úpravy, které byly realizovány za existence nemocnice, byly vedeny čistě racionální, utilitární snahou a absolutně se neohlížely na estetická a neřkuli památková hlediska. Poslední úpravy, které se alespoň minimálním tvůrčím přístupem zapsaly do podoby stavby, proběhly ve dvacátých letech 20. století. Z této doby pochází například architektonické ztvárnění hlavního vchodu, vysazeného arkýře s oknem do operátérského sálu nad ním, vikýře podkrovních vestaveb atd.

Proto se domnívám, že pokud se má stanovit cíl obnovy, který má ctít místní kontext, má být určitým mezním bodem právě tato přestavba. Mladší vrstvy není potřeba respektovat, ba naopak v mnoha případech by bylo záhodno tyto projevy potlačit.

Při obnově všech vnějších průčelí je třeba doporučit jinou odpovídající volbu povrchové úpravy. Je záhodno obnovit profilaci korunních říms (viz profilace římsy v grafické příloze). Pokud bude panovat vůle k obnově průčelí i s doplňováním ztracených architektonických detailů (nárožní bosáž, šambrány, kordonová římsa atd.), je to přípustné až po přesném oměření zachovaných detailů (římsa, bosáž, šambrány). Ošetření bude vyžadovat pískovcová soklová římsa, která byla místy přetřena betonovým pačkem, který zdestruoval její povrch. Přřešení vyžaduje utilitární vchod s rampou u jihovýchodního nároží.

U úprav novodobých přístaveb doporučuji spíše přřešení stávajícího stavu kvalitním architektem, který by byl schopen vtisknout utilitaritě svébytný architektonický tvar. Velkým a nelehkým úkolem bude postupné nahrazení výplňových prvků - oken a dveří a jejich konstrukční přřešení.

Velkou výzvou je poměrně značný rozsah zachovaných historických omítek. Doporučujeme alespoň ve veřejných prostorech obnovit velmi kvalitní kletované omítky, které jsou zachovány pod nánosy mladších povrchových vrstev.

Možnosti dalšího doplnění poznatků průzkumu

Při případném snímání omítek v interiéru je nutné bedlivě sledovat a dokumentovat všechny nálezové situace. Nález případných spár, zazděných otvorů, dutin, topenišť atd. může nejen ujasnit stavební vývoj objektu, ale je i podstatným zjištěním pro stavebně fyzikální posuzování konstrukcí (statika).

Při zásazích do zdiva (např. při řešení domovních rozvodů) je nutné vyhnout se důsledně místům, kde jsou s velkou pravděpodobností umístěny nástěnné malby, všechny zásahy je nutné dokumentovat a konzultovat s restaurátorem či památkovým dozorem.

Seznam obrazových příloh

Dokumentace historického vývoje objektu:

1. Katastrální plán Nové Paky z roku 1842
2. Indikační skica Nové Paky z roku 1842 se zakreslenými pozdějšími změnami
3. Bývalý řeholní klášter sv. Františka z Pauly s chrámem Páně zasvěceným Nanebevstoupení [!] Pany Marie v Nové Pace (před 1872, stavitel Fr. Wolf) - půdorys přízemku
4. Bývalý řeholní klášter sv. Františka z Pauly s chrámem Páně zasvěceným Nanebevstoupení [!] Pany Marie v Nové Pace (před 1872, stavitel Fr. Wolf) - hlavní průčelý [!] kláštera a chrámu Páně
5. Novostavba hospodářské budovy v. v. okres. nemocnice v Nové Pace (květen 1926, arch. Oldřich Tyl) - situace
6. Návrh ústředního topení pro v. v. okres. nemocnici v Nové Pace (srpen 1926, arch. Oldřich Tyl) - půdorys 1. patra staré budovy
7. Totéž - půdorys podkroví staré budovy
8. Nová Paka na mapě panství Jilemnice - Branná od A. Graupara z roku 1765 s dodatky z roku 1752.
9. Dedikační obraz se sv. Františkem z Pauly a sv. Janem Nepomuckým, kteří prosí Pannu Marii Novopackou o ochranu nad paulánským klášteřem (olej na plátně, konec 18. století, anonym) - detail
10. Požár poutního chrámu Nanebevzetí P. Marie v N. Pace dne 13. dubna 1858 (Jan Sucharda fecit - Steind. v. J. Habel Prag)

Dokumentace současného stavu:

1. Celková situace na DKM, Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 500
2. Půdorys jižního a západního křídla - 1 NP., Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200
3. Půdorys jižního a západního křídla - 2 NP., Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200
4. Půdorys jižního a západního křídla - 3 NP., Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200
5. Příčný řez, Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200
6. Jižní pohled, Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200
7. Západní pohled, Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200
8. Severní pohled, Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200
9. Půdorys kláštera s kostelem, schematický nákres, přízemí, F. R. Václavík na podkladě zaměření Geotriga s.r.o. a staršího výkresu B. Šedy a F. R. Václavíka z 2002, M 1 : 200
10. Půdorys kláštera s kostelem, schematický nákres, patro, F. R. Václavík na podkladě zaměření Geotriga s.r.o. a staršího výkresu B. Šedy a F. R. Václavíka z 2002, M 1 : 200
11. Profilace korunní římsy, F. R. Václavík 2007

Grafické vyhodnocení SHP:

Legenda

Stavební vývoj objektu:

půdorys 1. NP

půdorys 2. NP

krov

Památkové hodnocení objektu

půdorys 1. NP

půdorys 2. NP

krov

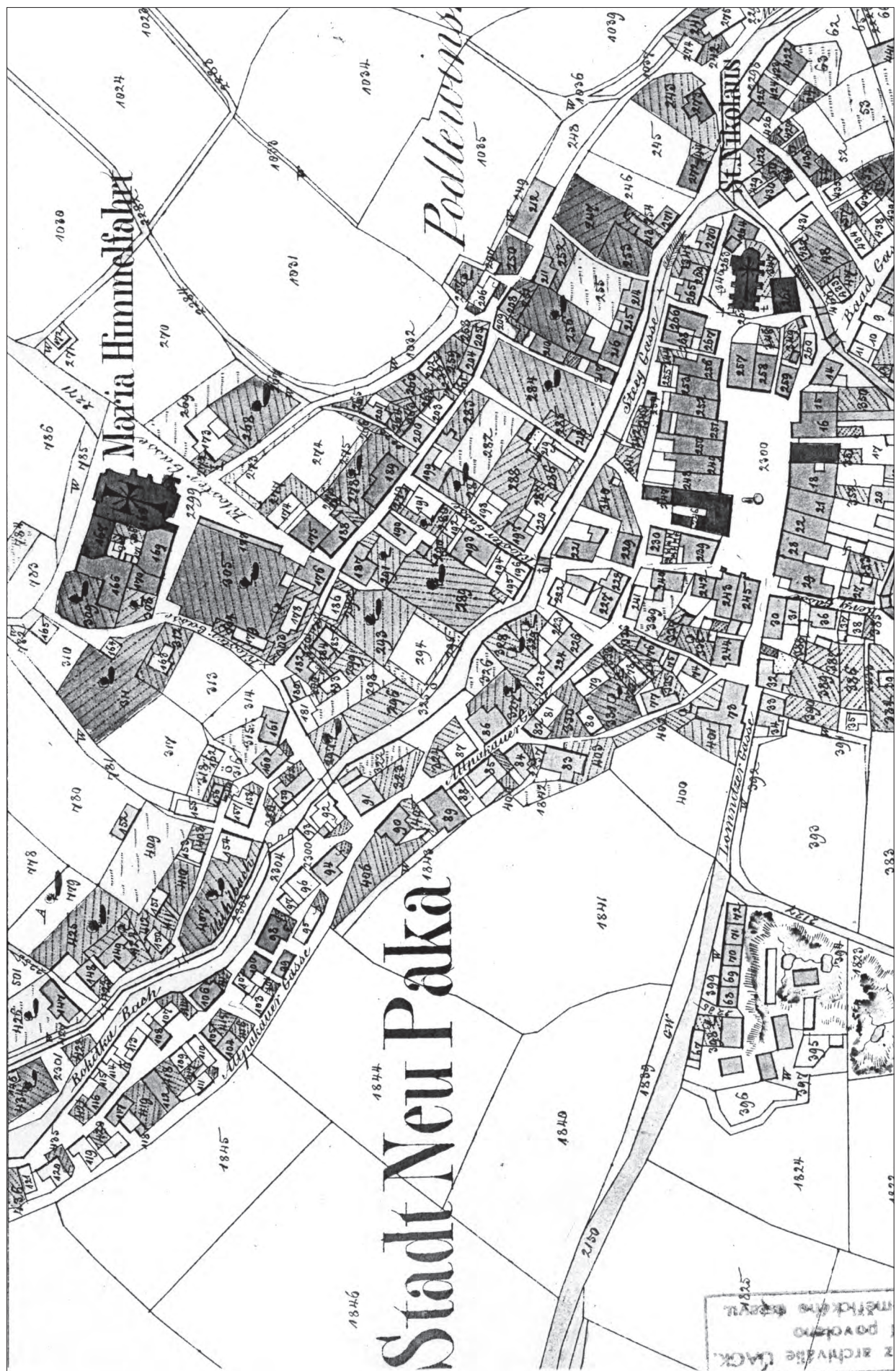
Seznam fotodokumentace stávajícího stavu

1. Celkový pohled na komplex kláštera od severovýchodu
2. Celkový pohled na jižní průčelí jižního křídla od JV
3. Celkový pohled na JZ nárožní část kláštera
4. Rampa u JV nároží jižního křídla
5. Celkový pohled na jižní úsek západního průčelí západního křídla
6. Celkový pohled na jižní průčelí refektářového křídla
7. Celkový pohled na západní průčelí refektářového křídla
8. Celkový pohled na refektářové křídlo od severozápadu
9. Detail korunní římsy refektářového křídla na SZ nároží
10. Detail soklu refektářového křídla
11. Celkový pohled na severní část západního průčelí západního křídla
12. Detail hlavního vstupu na západním průčelí
13. Detail arkýře nad hlavním vchodem na západním průčelí
14. Celkový pohled na severní průčelí severního křídla
15. Celkový pohled na severozápadní přístavbu
16. Pohled na západní část severního průčelí
17. Pohled na východní část severního průčelí
18. Detail oken na schodiště na severním průčelí
19. Detail ostění schodišťového okna na severním průčelí
20. Celkový pohled na severní průčelí jižního křídla
21. Celkový pohled na západní stranu nádvoří
22. Celkový pohled na východní průčelí západního křídla
23. Celkový pohled na jižní průčelí severního křídla
24. Detail okna v zazdínce arkád ambitu
25. Detail okna s šambránou na východní straně v patře ambitu
26. Detail okna se zjednodušenou šambránou a zjednodušenou korunní římsou na západním křídle v patře ambitu
27. Detail profilace okenních rámců a klapačky na oknech ambitu
28. Detail korunní římsy při SV koutu ambitu
29. Detail korunní římsy na jižním průčelí severního křídla
30. Detail zazdívky arkády na západní straně ambitu
31. Detail korunní římsy při SZ koutu ambitu
32. Detail zjednodušené korunní římsy na dvorním průčelí jižního křídla
33. Detail vikýřů podkroví nad západním křídlem
34. Pohled do vstupní chodby v severní části západního křídla
35. Detail zrcadla na klenbě vstupní chodby
36. Pohled do chodby západního ambitu od severu
37. Detail štukového zrcadla v severní části západní chodby ambitu
38. Pohled na severní část západní chodby ambitu
39. Detail klenby ve střední části západní chodby ambitu, pohled od severu
40. Detail perlovce s kytkou v nároží štukového zrcadla
41. Detail zazdívek arkád západní strany ambitu
42. Detail členění archivoly jižní zazděné arkády západní chodby ambitu
43. Pohled do západní chodby ambitu od jihu
44. Pohled na jihozápadní nároží ambitu
45. Pohled do chodby při severní stěně západního křídla
46. Pohled na pozůstatek nárožní bosáže v přízemí SZ přístavku
47. Záp. křídlo, přízemí, pohled do druhé místnosti od S
48. Záp. křídlo, přízemí, pohled do druhé místnosti od S
49. Záp. křídlo, přízemí, pohled do druhé místnosti od S, detail klenby
50. Záp. křídlo, přízemí, pohled do vstupní haly od Z

51. Záp. křídlo, přízemí, pohled na J stěnu vstupní haly
52. Záp. křídlo, přízemí, vstupní hala, detail klenby
53. Záp. křídlo, přízemí, pohled do chodby při S straně bývalého refektáře
54. Záp. křídlo, přízemí, SZ kout bývalého refektáře
55. Záp. křídlo, přízemí, detail klenby v JZ části bývalého refektáře
56. Záp. křídlo, přízemí, pohled na západní stěnu 3. místnosti od J
57. Záp. křídlo, přízemí, pohled na jižní stěnu 3. místnosti od J
58. Záp. křídlo, přízemí, pohled na východní stěnu 3. místnosti od J
59. Záp. křídlo, přízemí, pohled na západní stěnu 2. místnosti od J
60. Záp. křídlo, přízemí, pohled na východní stěnu 2. místnosti od J
61. Záp. křídlo, přízemí, pohled do jižní chodby od severu
62. Jižní křídlo, přízemí, pohled do jižní chodby ambitu od Z
63. Jižní křídlo, přízemí, detail štukového zrcadla v jižní chodbě ambitu
64. Jižní křídlo, přízemí, detail čela výseče s reliкty nástěnných maleb v jižní chodbě ambitu
65. Jižní křídlo, přízemí, detail klenby v jižní chodbě ambitu
66. Jižní křídlo, přízemí, pohled na dělicí zeď v jižní chodbě ambitu
67. Nástěnné světlo na jižní stěně jižního křídla ambitu na západní straně
68. Detail okna z přelomu 19. a 20. století ve východní části jižní chodby ambitu
69. Detail kliky rozvory okna v jižní chodbě ambitu
70. Detail pákového mechanismu otevírání větračky okna v jižní chodbě ambitu
71. Detail závěsu rozvory okna v jižní chodbě ambitu
72. Jižní křídlo, přízemí, pohled na jižní část první místnosti od Z
73. Jižní křídlo, přízemí, první místnost od Z, detail odkryté podstropní šablonové malby
74. Jižní křídlo, přízemí, pohled na jižní stěnu prostory pod schodištěm
75. Jižní křídlo, přízemí, pohled do prostory pod schodištěm od jihu
76. Jižní křídlo, přízemí, pohled do východní prostory pod schodištěm
77. Sklep pod jižní částí chodby západního křídla, pohled od jihu
78. Sklep pod jižní částí chodby západního křídla, pohled od severu
79. Sklep pod jižní částí chodby západního křídla, pohled na západní stěnu
80. Pohled do vstupní části sklepu od východu
81. Pohled do vstupní části sklepu od západu
82. Pohled do chodby jižní části sklepa
83. Detail klenby chodby jižní části sklepa
84. Sklep pod JZ nárožím, pohled do severní části druhé místnosti od Z
85. Sklep pod JZ nárožím, pohled do nárožní místnosti od V
86. Sklep pod JZ nárožím, druhá místnost od J, pohled od V
87. Sklep pod JZ nárožím, druhá místnost od Z, pohled od Z
88. Sklep pod JZ nárožím, místnost od Z, pohled od S
89. Sklep pod JZ nárožím, pohled na jižní část chodby od Z
90. Sklep pod JZ nárožím, pohled na jižní část chodby od S
91. Sklep pod refektářem, Z část, pohled na SZ výseč
92. Sklep pod refektářem, Z část, pohled na J vstup
93. Sklep pod refektářem, V část, pohled na východní stranu
94. Sklep pod síní před refektářem, pohled na výklenky zazděného schodiště
95. Sklep pod síní před refektářem, detail klenby síňky
96. Sklep pod síní před refektářem, detail ostění portálu do J valeného sklípku
97. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, pohled od S
98. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, pohled od J
99. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, podesta
100. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, podesta, detail klenby
101. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, podesta, detail kletované omítky a barveného soklu
102. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, podesta, detail probrané hrany okenní špalety

103. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, pohled na druhé rameno od J
104. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, celkový pohled od S
105. První patro, J chodba, pohled od V
106. První patro, J chodba, pohled od Z
107. První patro, J křídlo, první místnost od V, pohled od S
108. První patro, J křídlo, první místnost od V, pohled od J
109. První patro, J křídlo, první místnost od V, pohled na JV výběh klenby
110. První patro, J křídlo, druhá místnost od V, pohled od J
111. První patro, J křídlo, druhá místnost od V, pohled od S
112. První patro, Z chodba, J část, pohled od J
113. První patro, Z chodba, střední část, pohled od J
114. První patro, Z chodba, J část, pohled od S
115. První patro, Z chodba, detail světla na jižní stěně západní chodby
116. První patro, Z křídlo, pohled do prostoru nad refektářem od V
117. První patro, Z křídlo, místnost s arkýřovým oknem, pohled od V
118. První patro, Z křídlo, místnost s arkýřovým oknem, pohled na původní radiátor z 20. let 20. století
119. První patro, Z křídlo, třetí místnost od S, pohled od V
120. První patro, Z křídlo, třetí místnost od S, pohled od J
121. První patro, Z křídlo, třetí místnost od S, pohled od SZ
122. První patro, Z křídlo, detail okna s přímým záklenkem
123. První patro, J křídlo, pohled na schodiště do podkrovní v JV části
124. První patro, J křídlo, schodiště do podkrovní v JV části, podesta
125. První patro, J křídlo, schodiště do podkrovní v JV části, podesta, detail kletované omítky s okosením hran u špalety okna
126. První patro, J křídlo, schodiště do podkrovní v JV části, podesta, detail kletované omítky na Z stěně, kresba rudkou
127. První patro, J křídlo, schodiště do podkrovní v JV části, pohled do prostoru horního ramene schodiště
128. Podkrovní v J křídle, pohled do V části chodby od Z
129. Podkrovní v J křídle, pohled do chodby od V
130. Podkrovní v J křídle, pohled do chodby od Z
131. Podkrovní v J křídle, detail dveří v severní stěně
132. Podkrovní v J křídle, místnost východně od schodiště, pohled od S
133. Podkrovní v J křídle, detail řešení napojení jižní lehké stěny na krov
134. Podkrovní v J křídle, pohled na první podkrovní místnost od V, pohled od S
135. Podkrovní v J křídle, pohled na první podkrovní místnost od V, pohled od J
136. Podkrovní v J křídle, detail skladby podlahy v druhé místnosti od V
137. Krov nad refektářovým křídlem, celkový pohled od V
138. Krov nad refektářovým křídlem, celkový na valbovou část od V
139. Krov nad refektářovým křídlem, celkový na vazby krovu od Z
140. Krov nad refektářovým křídlem, pohled na S stranu plné vazby od Z
141. Krov nad refektářovým křídlem, pohled na prahovou část plné vazby
142. Krov nad refektářovým křídlem, pohled na pozůstatek zbořeného komínu na S straně
143. Krov nad refektářovým křídlem, pohled na pozůstatek zbořeného komínu na J straně
144. Úžlabí mezi Z a J křídlem překryté mladší střechou
145. Stěna pod úžlabím mezi Z a J křídlem
146. Krov Z křídla, severní část, pohled na pozůstatky původní koruny se zachovanými kletovanými omítkami a kapsami po stropních trámech, nad čtvrtou místností od S
147. Krov Z křídla, severní část, pohled na pozůstatky původní koruny se zachovanými kletovanými omítkami a kapsami po stropních trámech, nad třetí místností od S

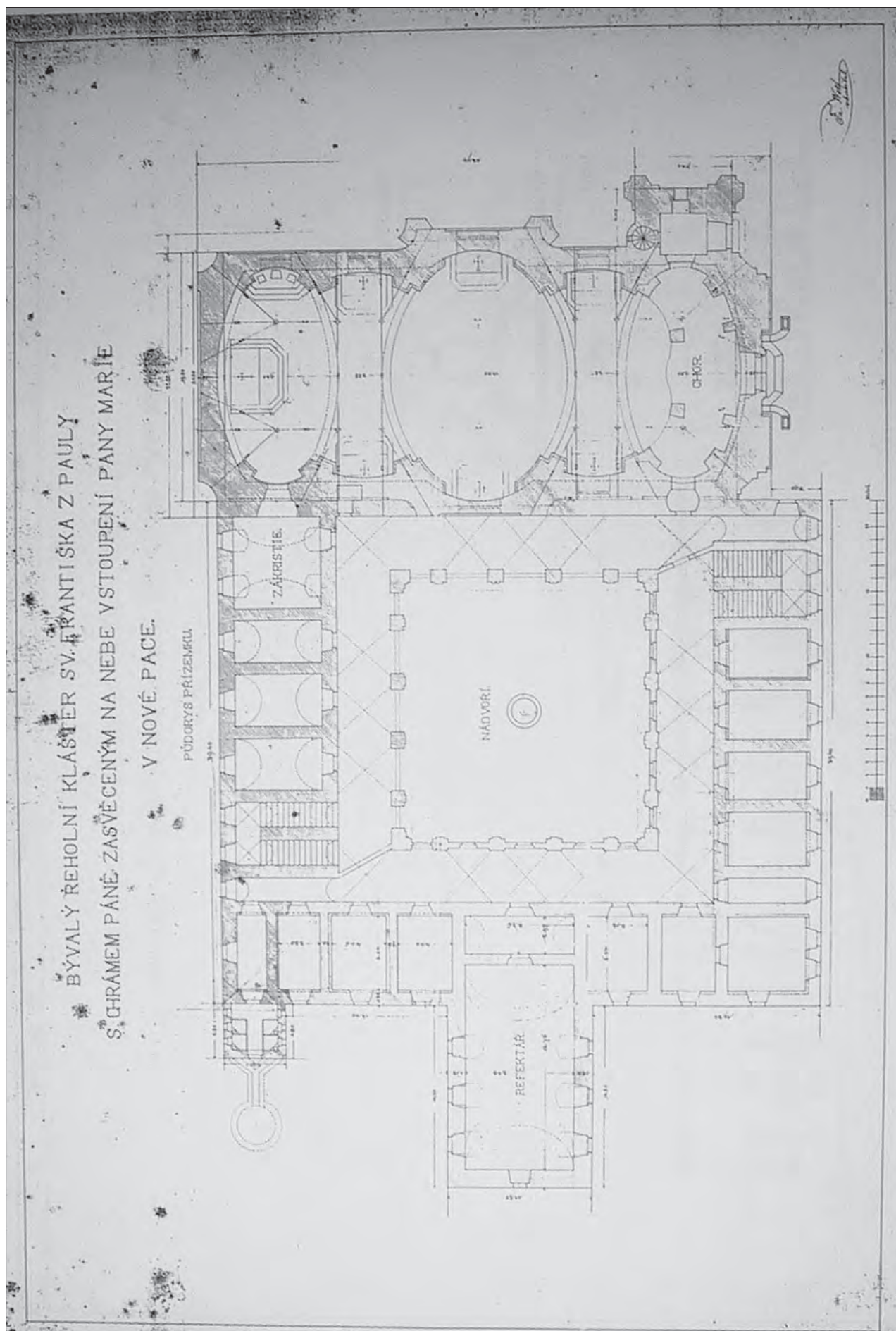
148. Krov Z křídla, severní část, pohled na pozůstatky původní koruny se zachovanými kletovanými omítkami a kapsami po stropních trámech, nad druhou a první místností od S
149. Krov Z křídla, severní část, pohled na pozůstatky původní koruny se zachovanými kletovanými omítkami a kapsami po stropních trámech, nad třetí místností od S, detail se skladbou záklopu
150. Krov SZ přístavby, detail korunní římsy při SZ nároží konventu

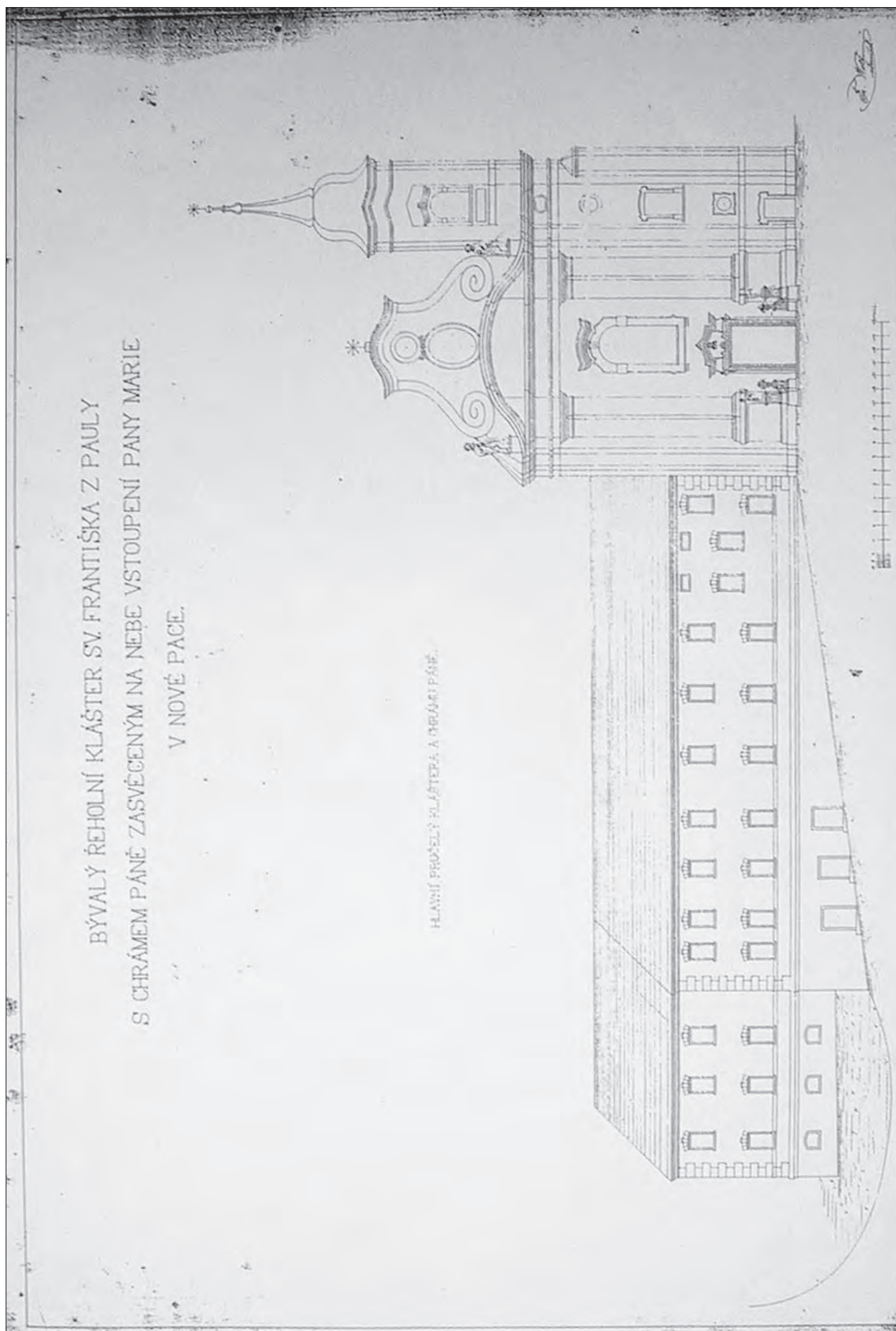
1. Katastrální plán Nové Páky z roku 1842

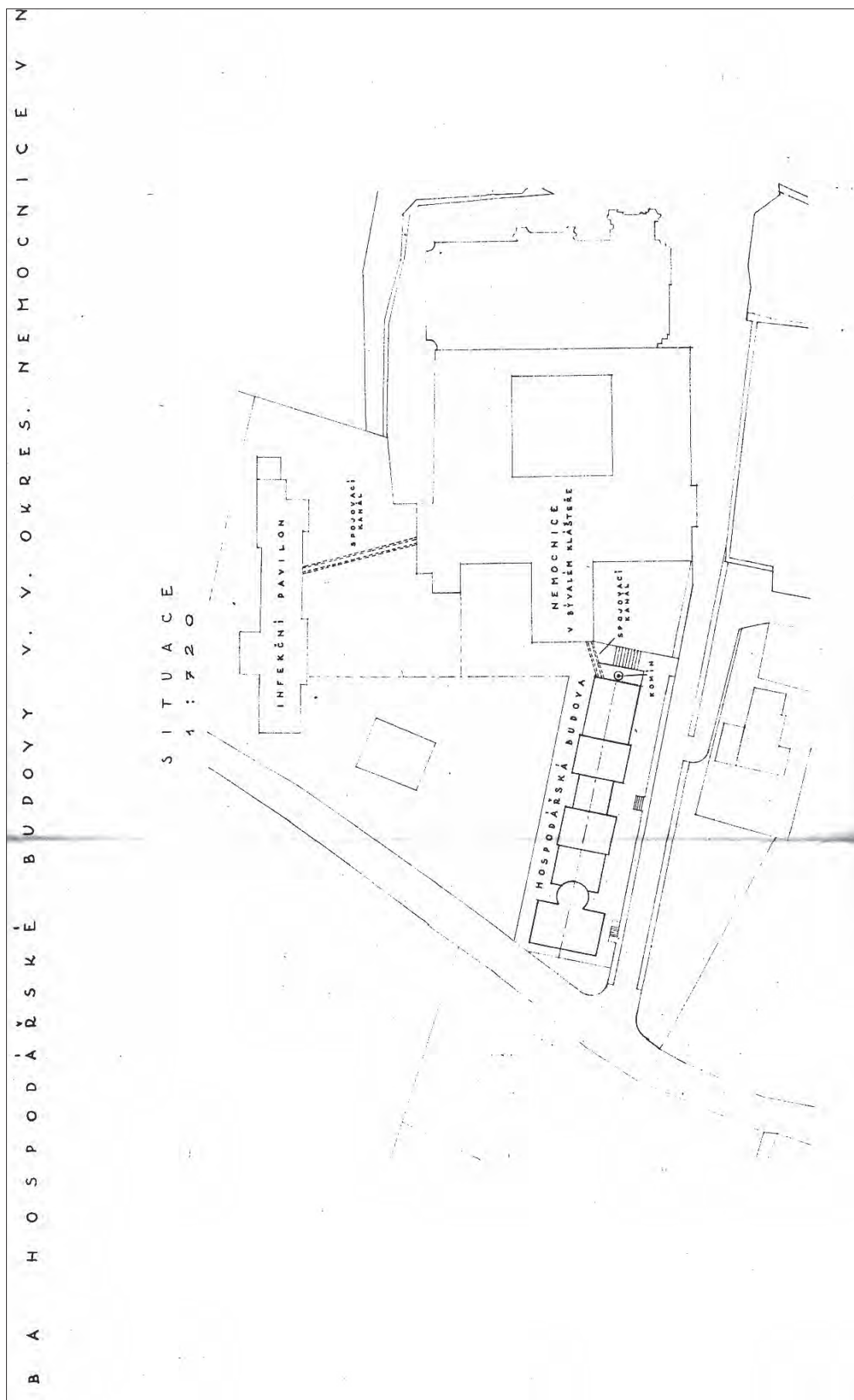
2. Indikací skica Nové Paky z roku 1842 se zakreslenými pozdějšími změnami

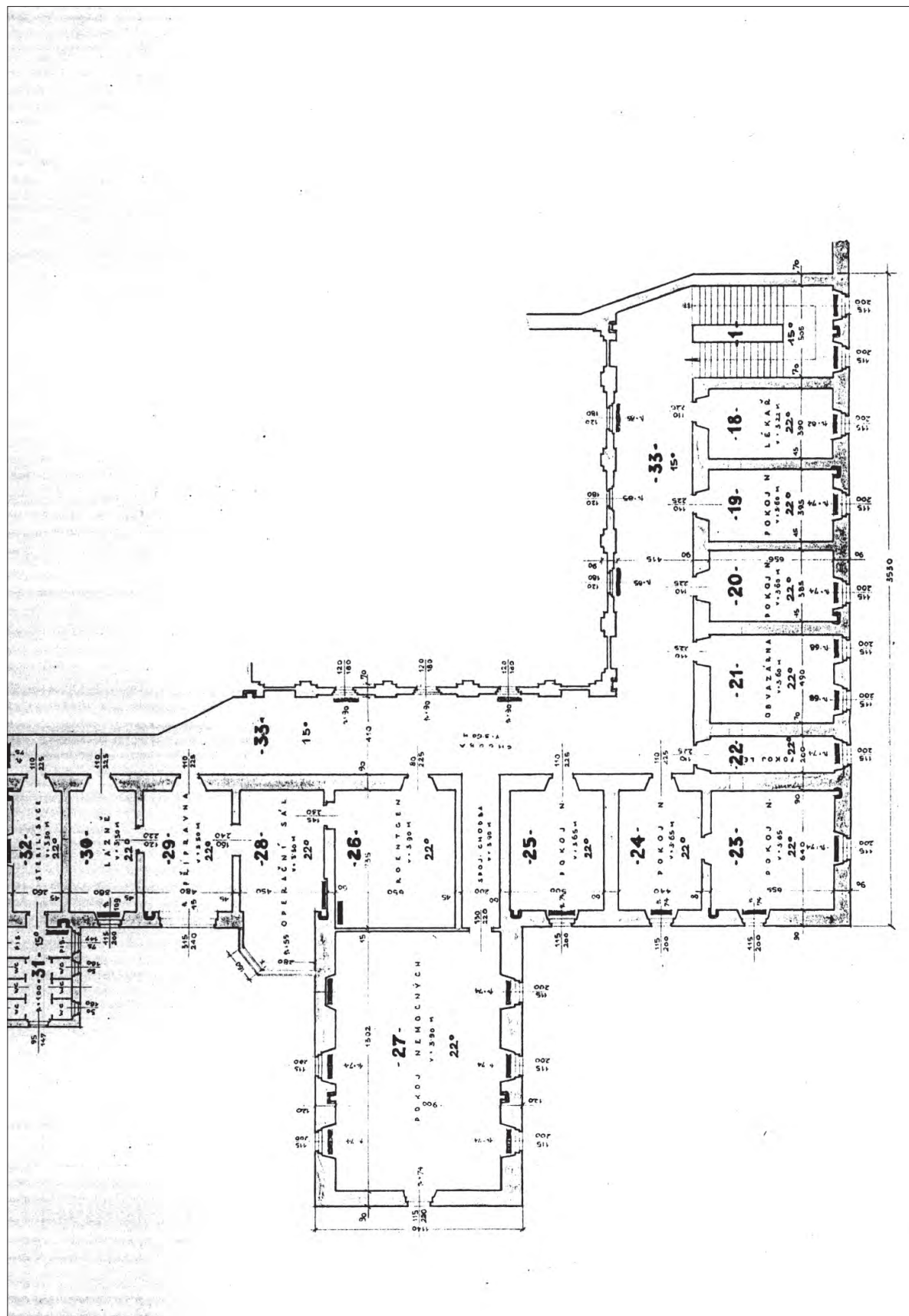
3. Bývalý řeholní klášter sv. Františka z Pauly s chrámem Páně zasvěceným Nanebevstoupení [!]
Pany Marie v Nové Pace (před 1872, stavitel Fr. Wolf) - půdorys přízemku

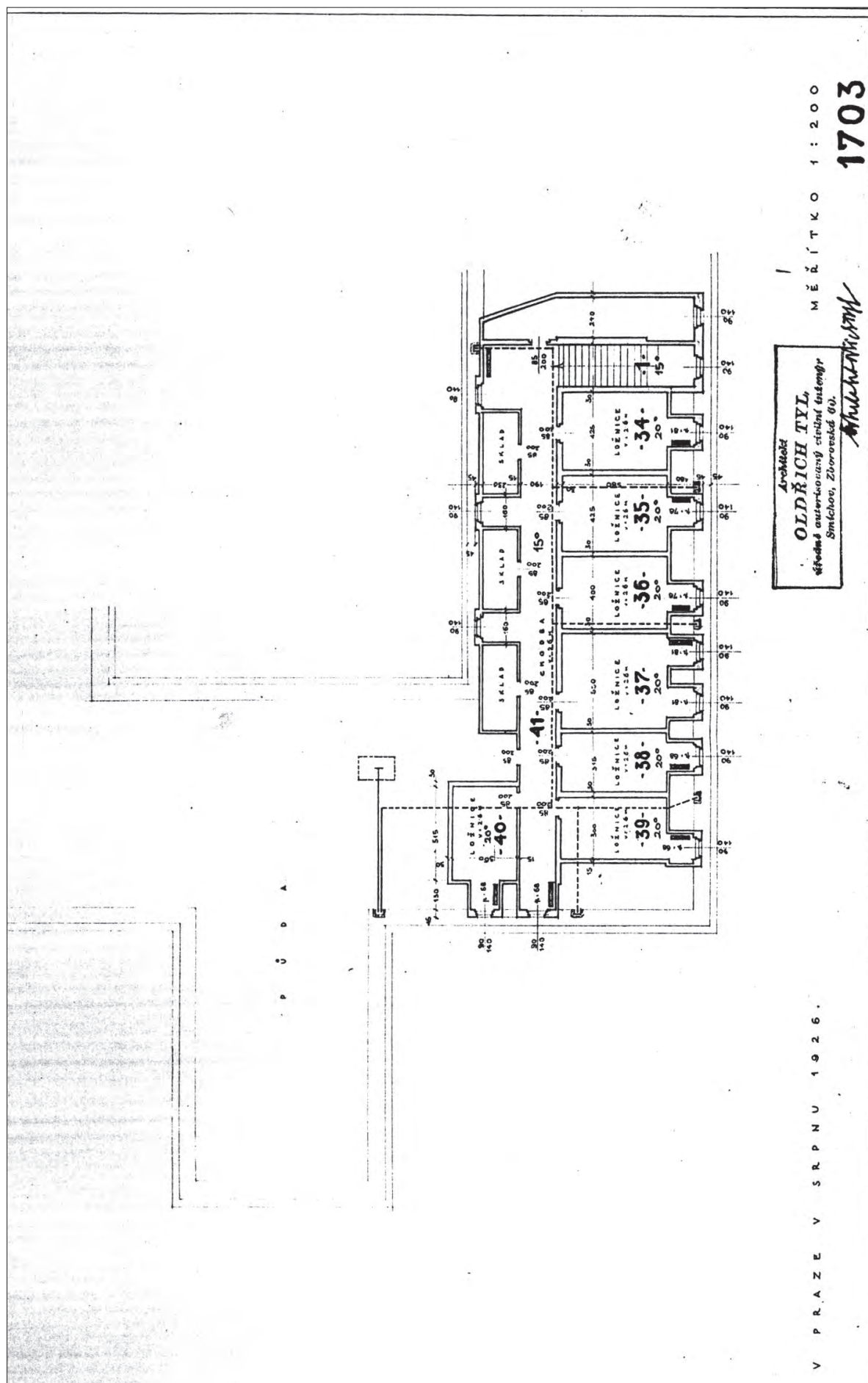
4. Bývalý řeholní klášter sv. Františka z Pauly s chrámem Páně zasvěceným Nanebevstoupení [!] Pany Marie v Nové Pace (před 1872, stavitel Fr. Wolf) - hlavní průčelí [!]

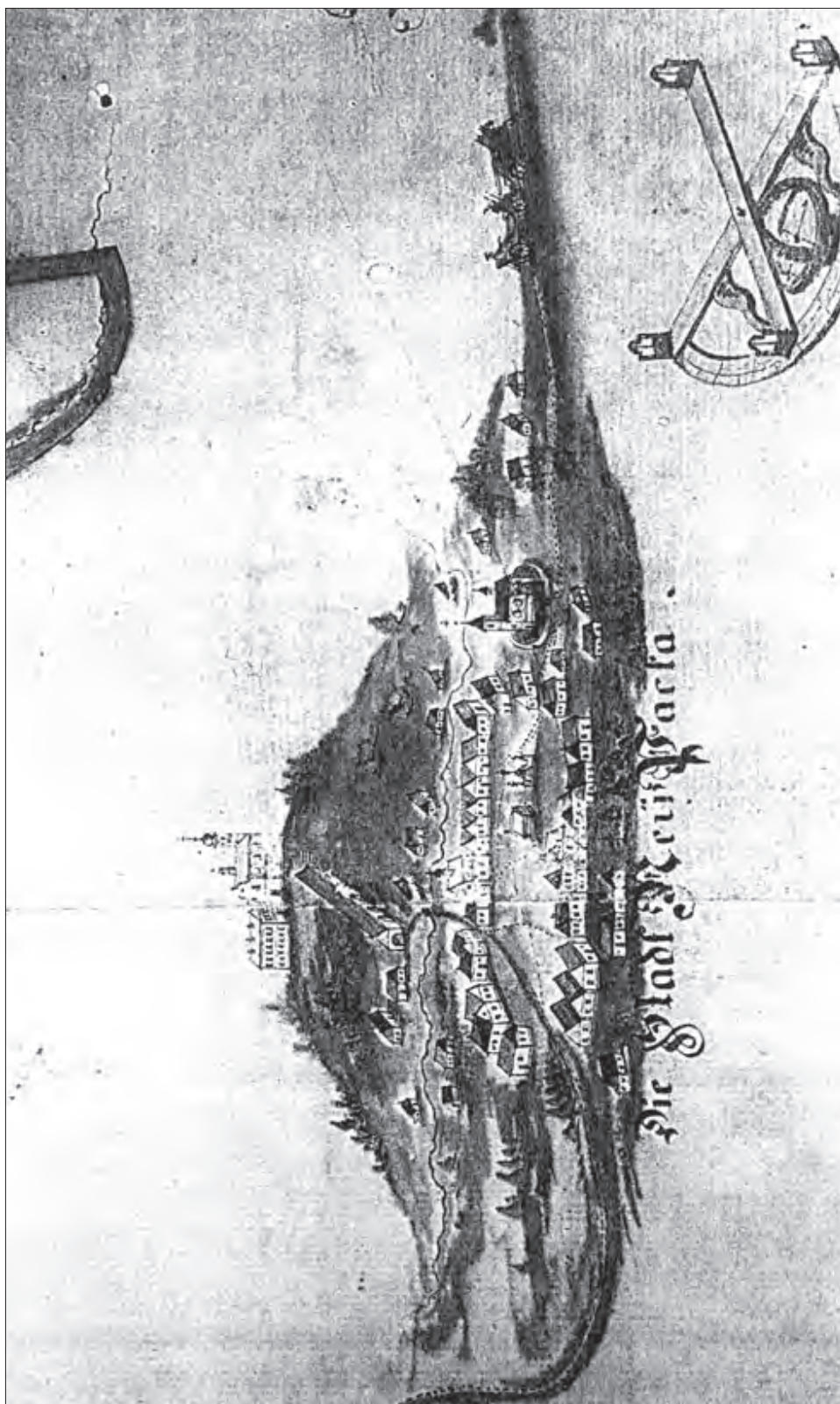

5. Novostavba hospodářské budovy v. v. okres. nemocnice v Nové Pace (květen 1926, arch. Oldřich Týl) - situace

6. Návrh ústředního topení pro v. okres. nemocnici v Nové Pace (srpen 1926, arch. Oldřich Týl) - půdorys 1. patra staré budovy

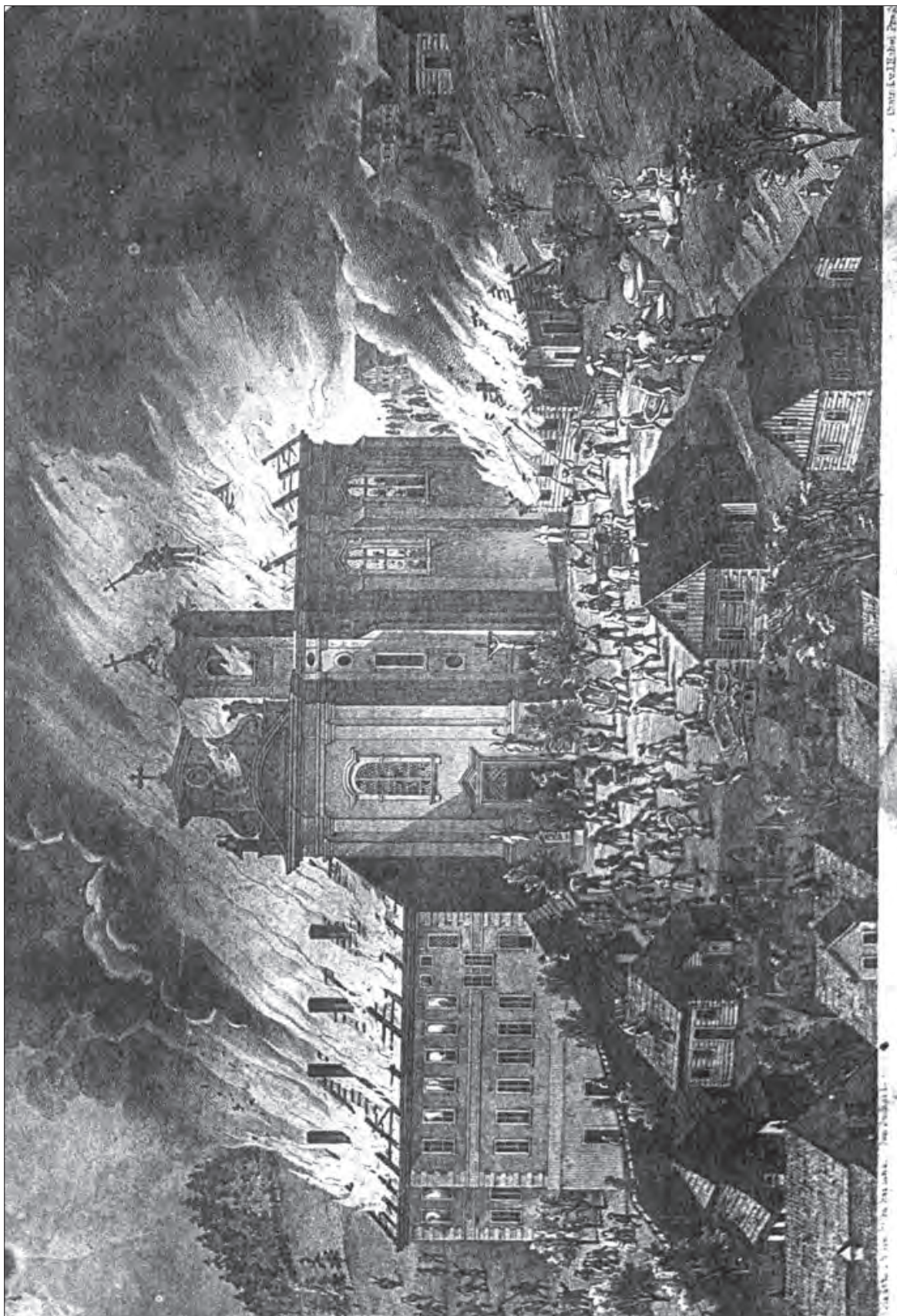

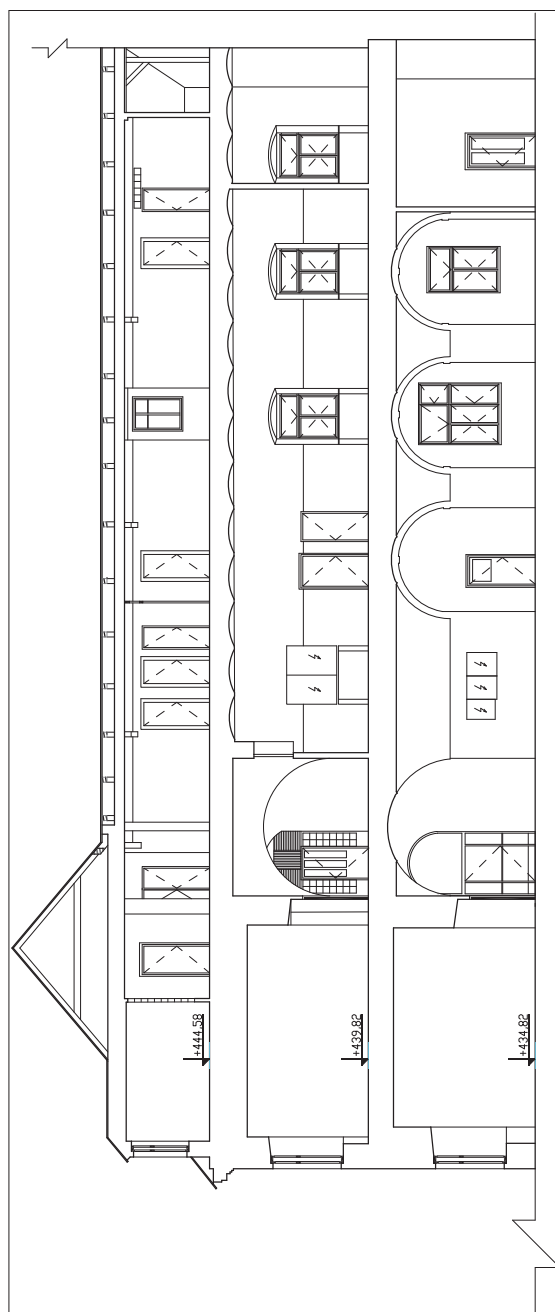
8. Nová Paka na mapě panství Jilemnice - Branná od A. Graupara z roku 1765 s dodatky z roku 1752.

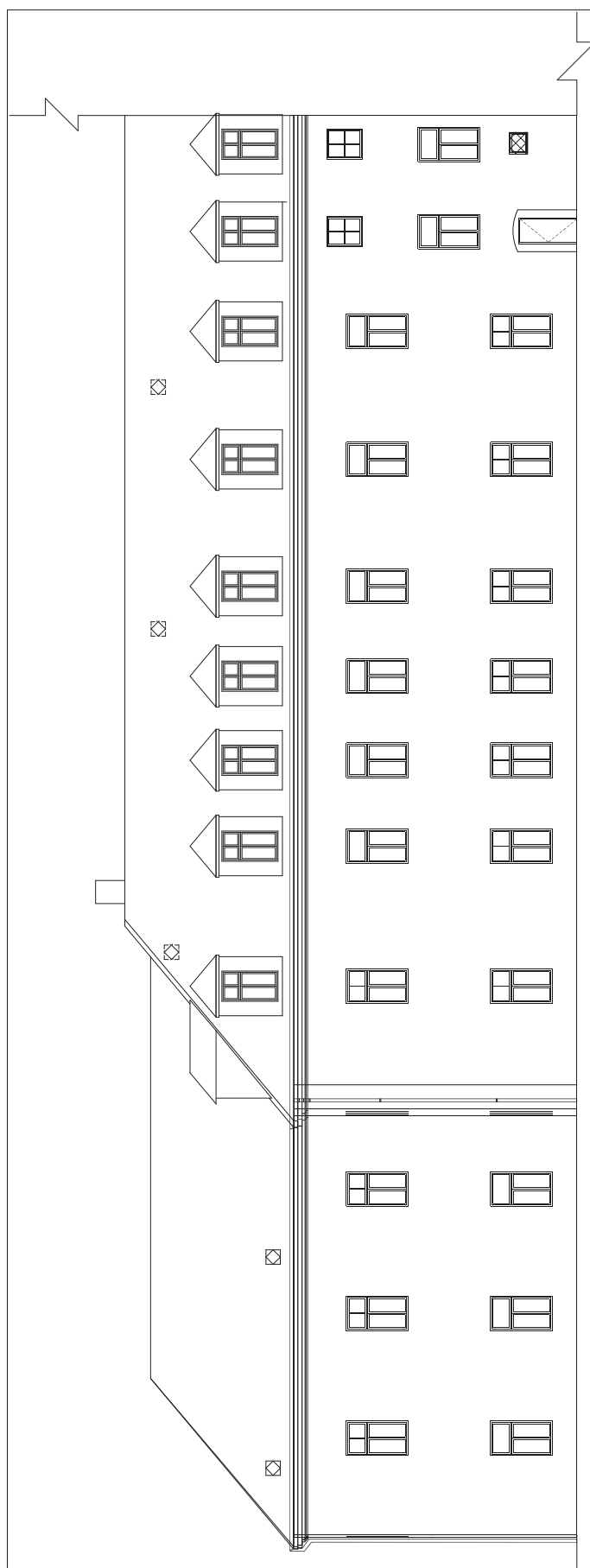
9. Dedikační obraz se sv. Františkem z Pauly a sv. Janem Nepomuckým, kteří prosí Pannu Marii Novopackou o ochranu nad paulánským klášteřem (olej na plátně, konec 18. století, anonym) - detaily

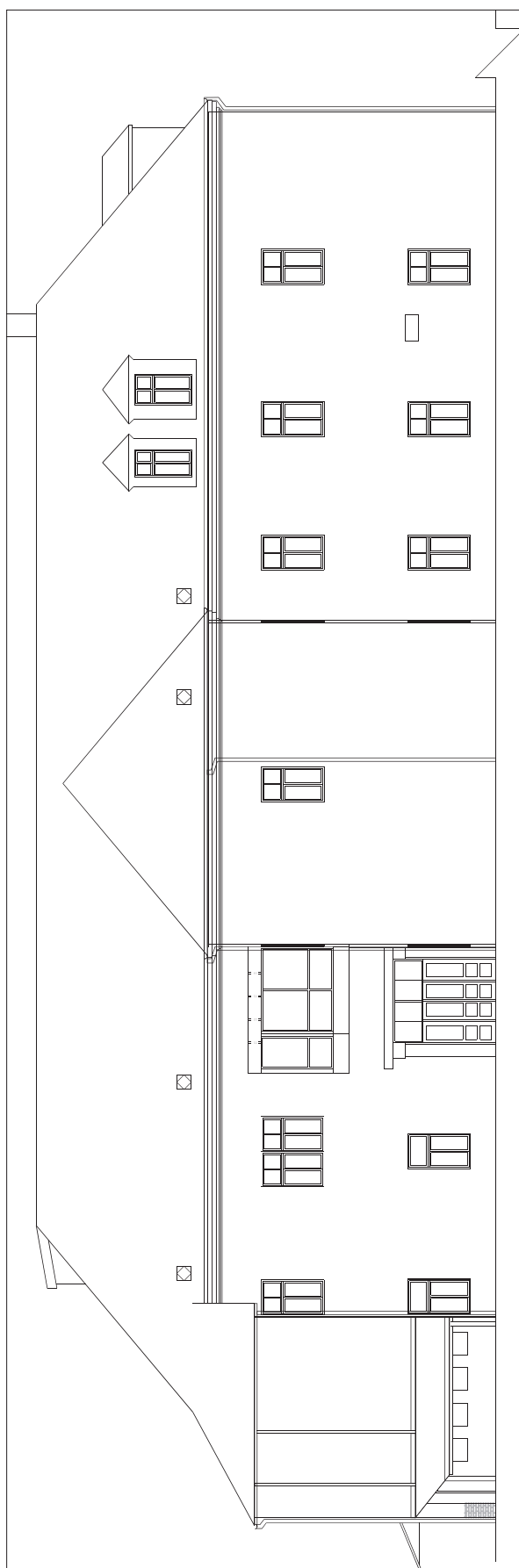
10. Požár poutního chrámu Nanebevzetí P. Marie v N. Pace dne 13. dubna 1858 (Jan Sucharda fecit - Steind. v. J. Habel Prag)

5. Příčný řez, Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200

6. Jižní pohled, Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200

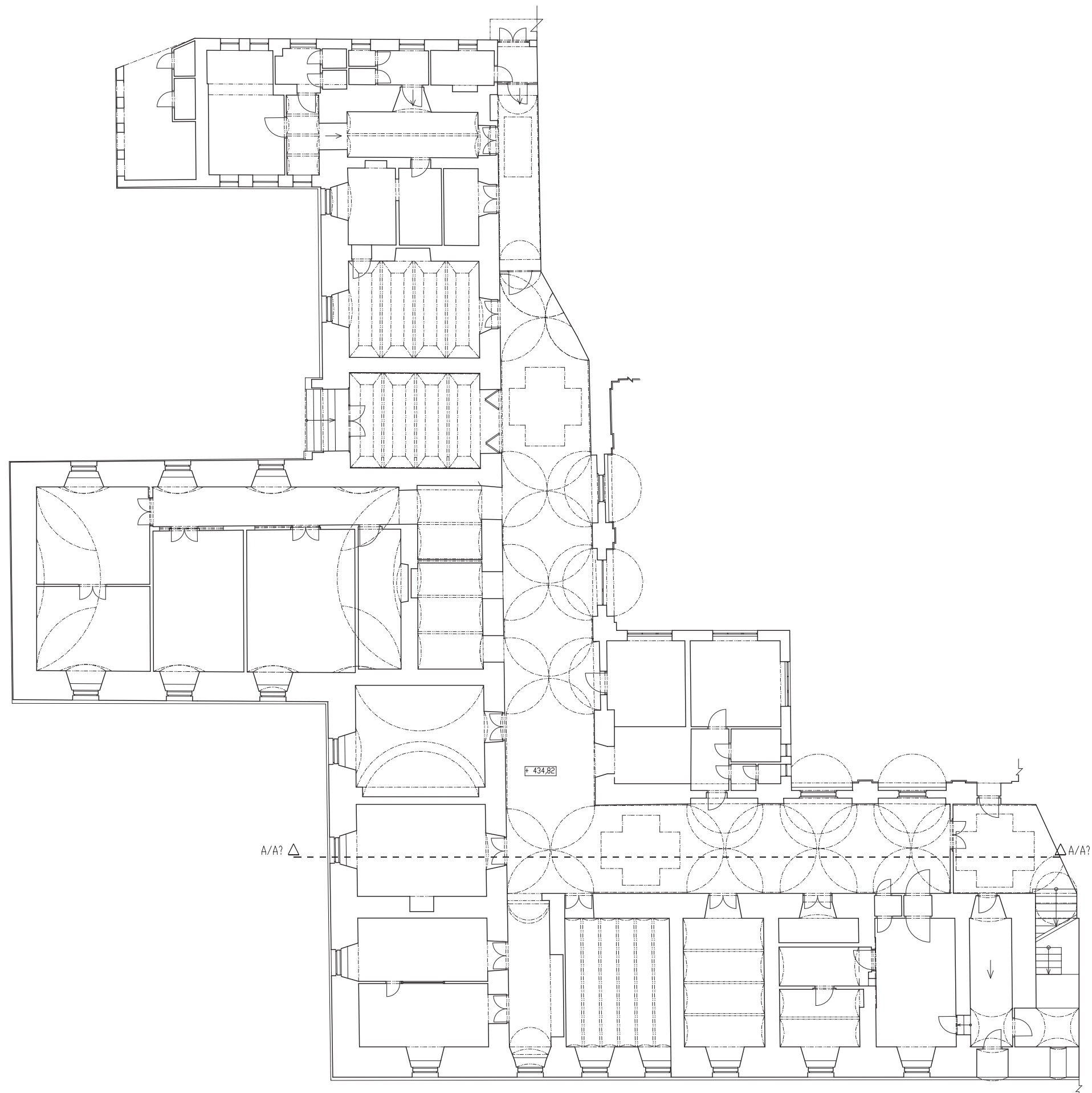
7. Západní pohled, Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200

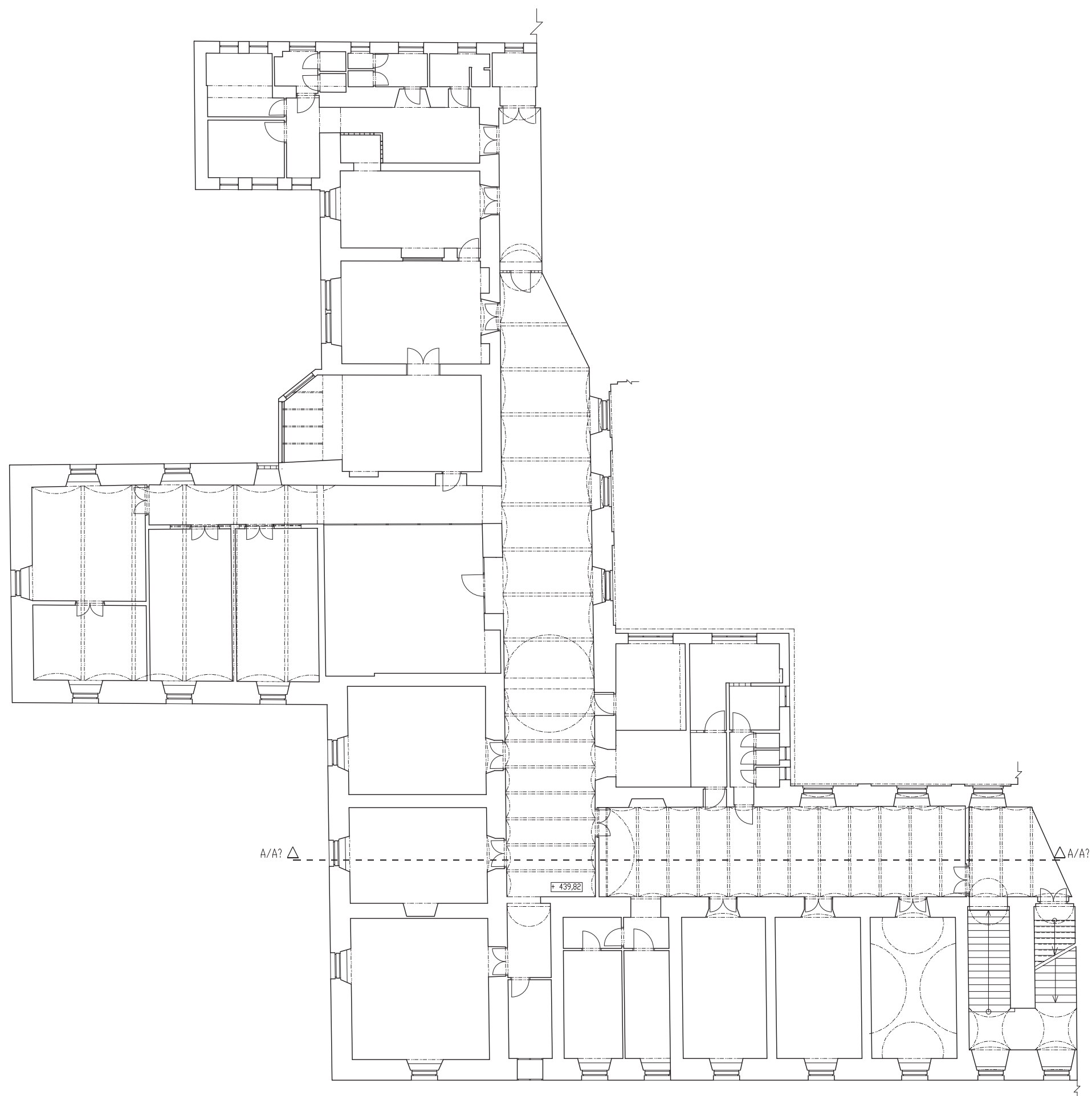
8. Severní pohled, Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200

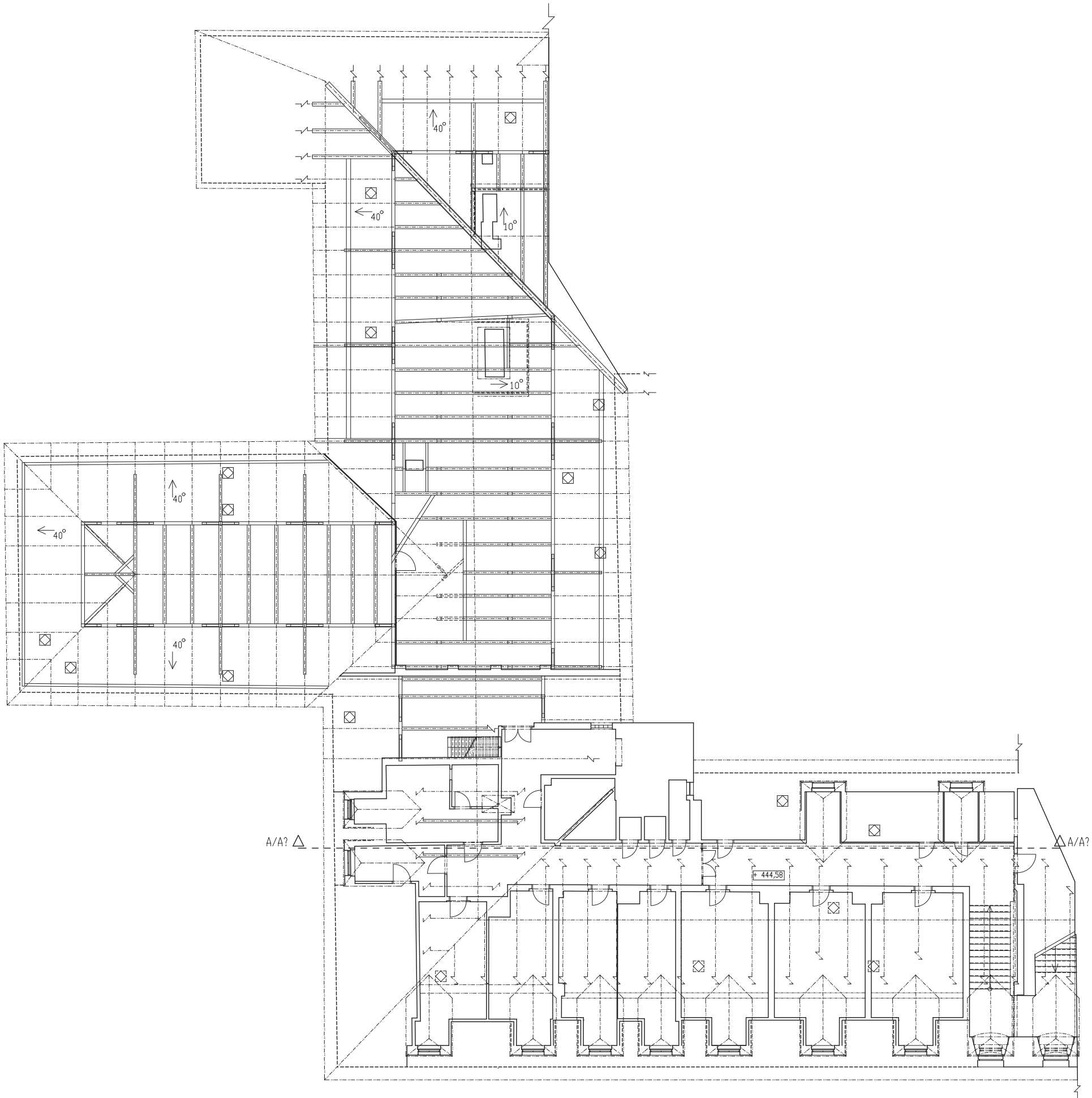
1. Celková situace na DKM, Geotriga s.r.o.
2007, M 1 : 500

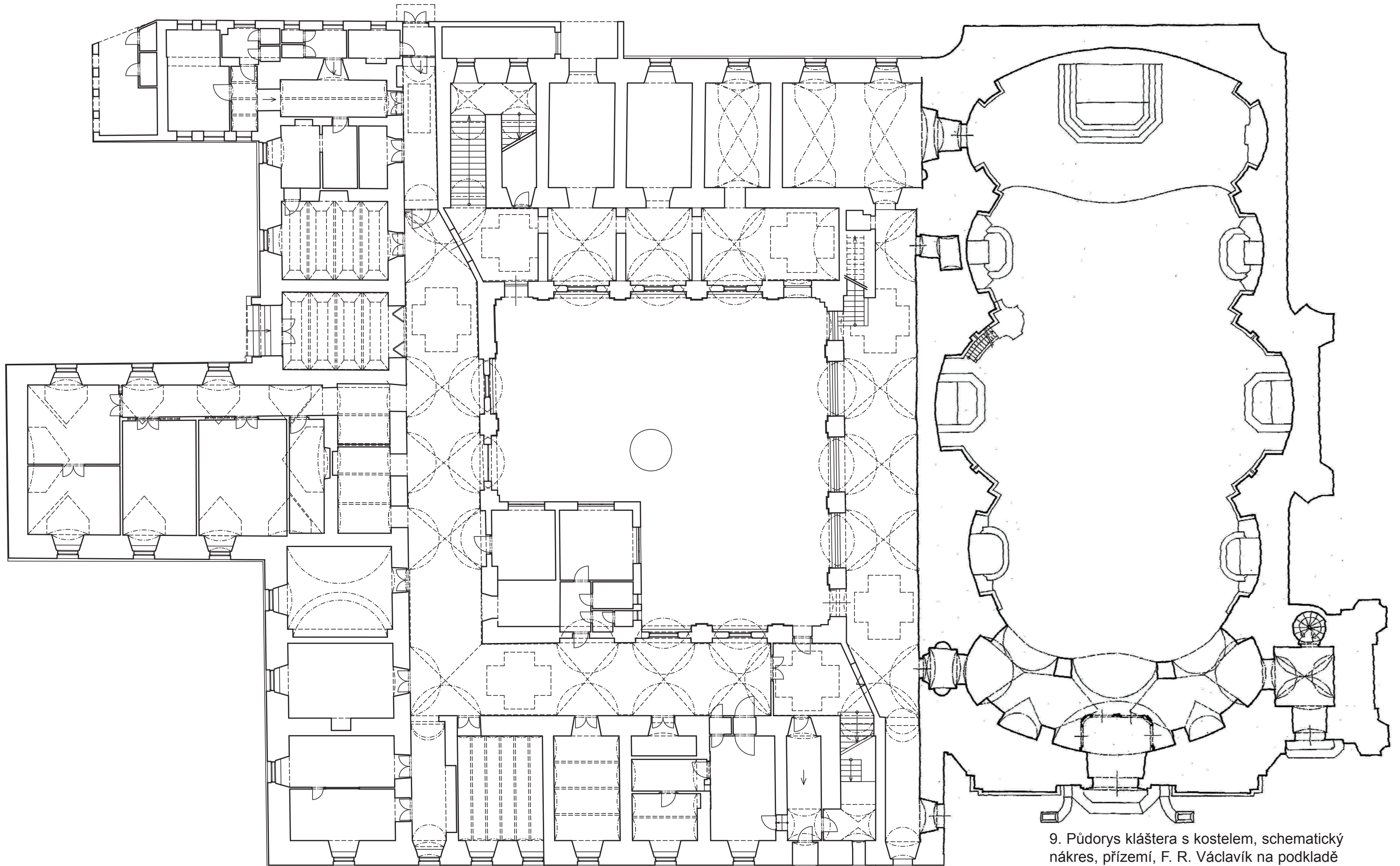
2. Půdorys jižního a západního křídla
1 NP., Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200

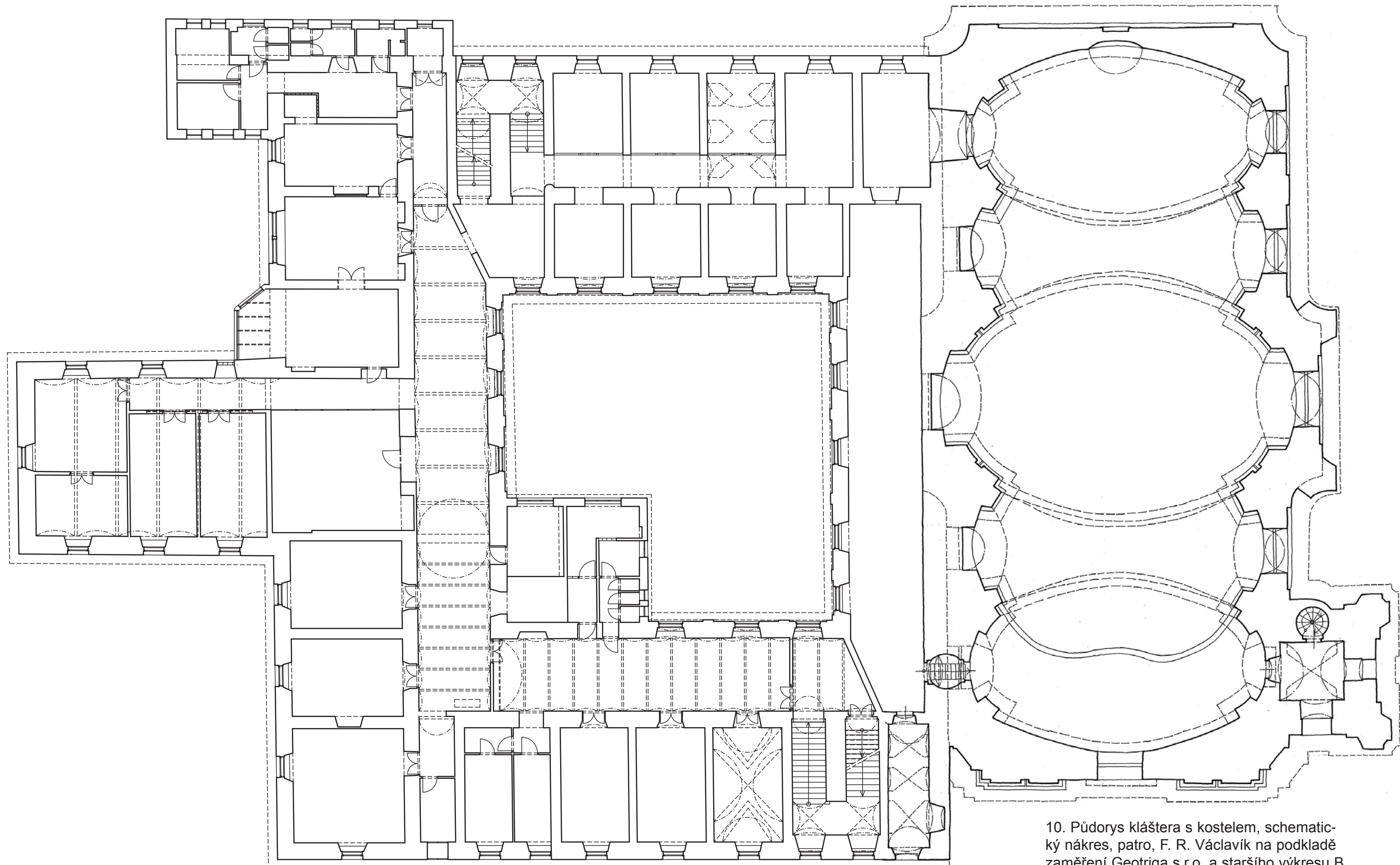
3. Půdorys jižního a západního křídla
2 NP., Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200

4. Půdorys jižního a západního křídla
3 NP., Geotriga s.r.o. 2007, M 1 : 200

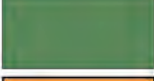

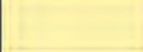

9. Půdorys kláštera s kostelem, schematický náčrt, přízemí, F. R. Václavík na podkladě zaměření Geotriga s.r.o. a staršího výkresu B. Šedy a F. R. Václavíka z 2002, M 1 : 200

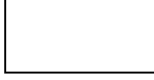
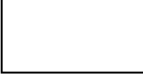

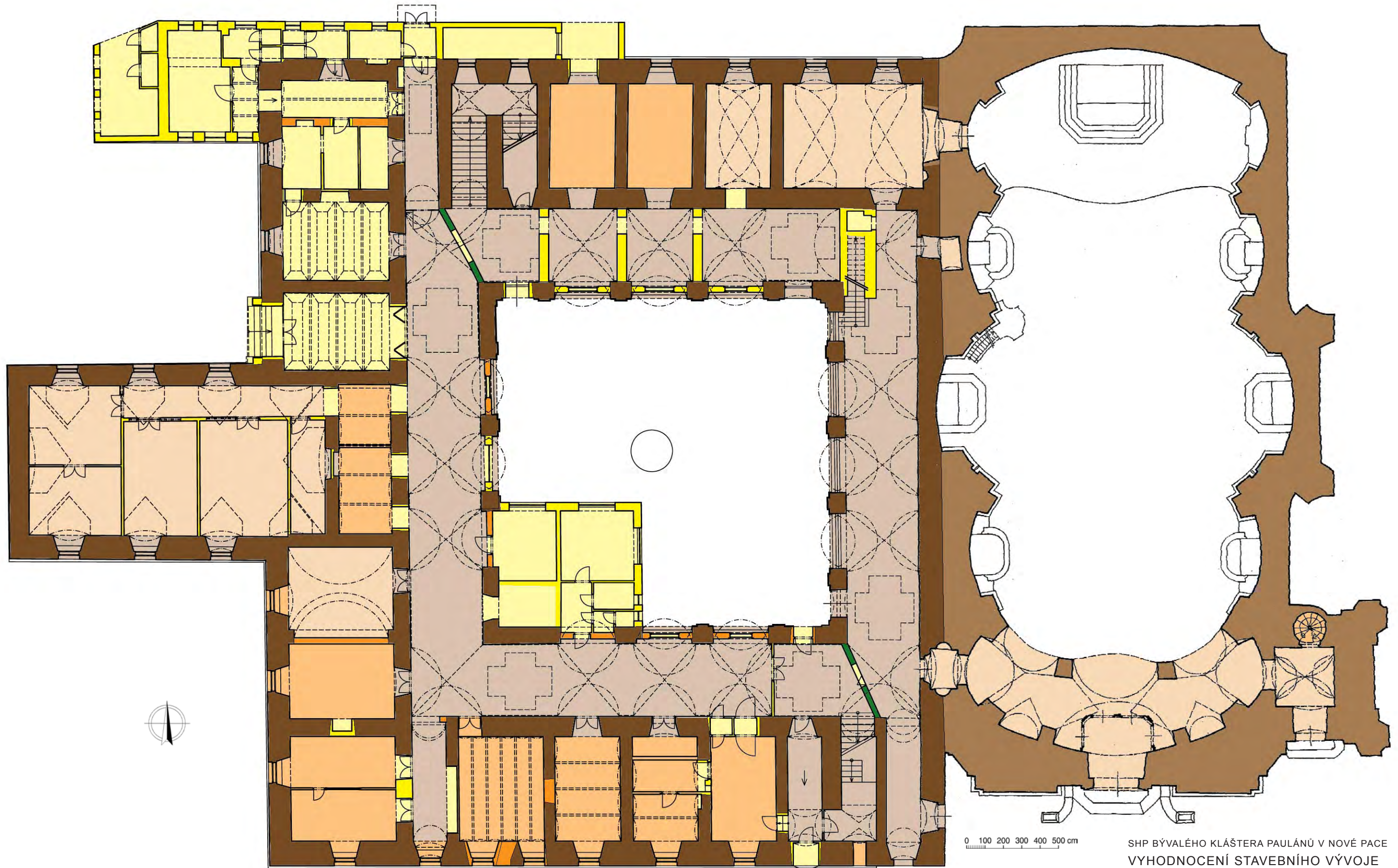
10. Půdorys kláštera s kostelem, schematic-
ký náčrt, patro, F. R. Václavík na podkladě
zaměření Geotriga s.r.o. a staršího výkresu B.
Šedy a F. R. Václavíka z 2002, M 1 : 200

Legenda vyhodnocení stavebního vývoje

	konstrukce	prostory
Barokní (2. polovina 17. století)		
Barokní (18. století)		
Klasicistní (přelom 18. a 19. století)		
Druhá polovina 19. století		
Novodobé (20. století)		

Legenda památkového hodnocení

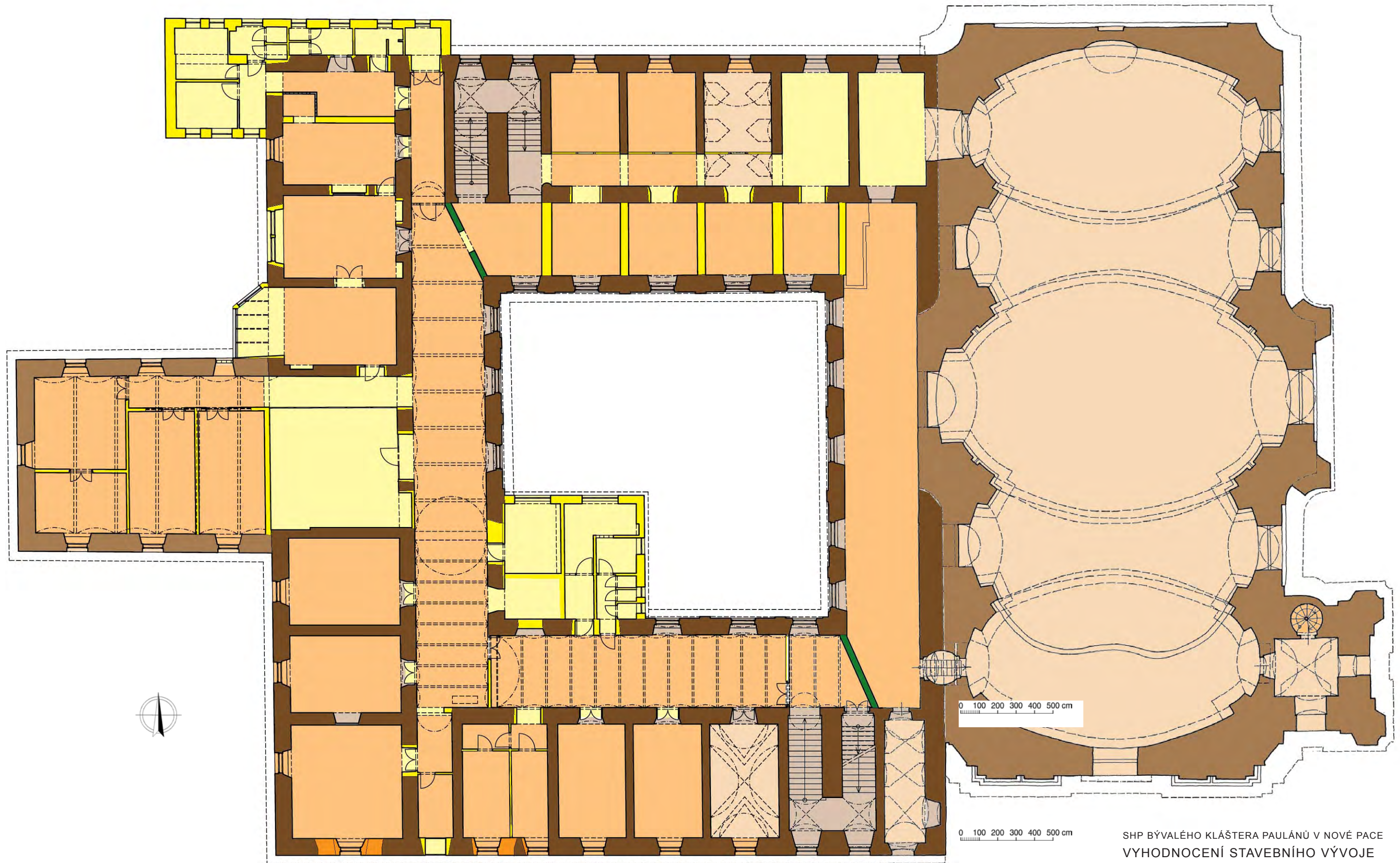
	konstrukce	prostory
Tvoří památkovou podstatu		
Hodnotné		
Památkově neutrální		
Rušivé (rušivě upravené)		
Zásadně narušující památku		
Navržené k doplnění		
Hodnotná průčelí		
Hodnotné prvky ve svislých konstrukcích		
Hodnotné prvky stropů a kleneb		
Hodnotné prvky podlah		

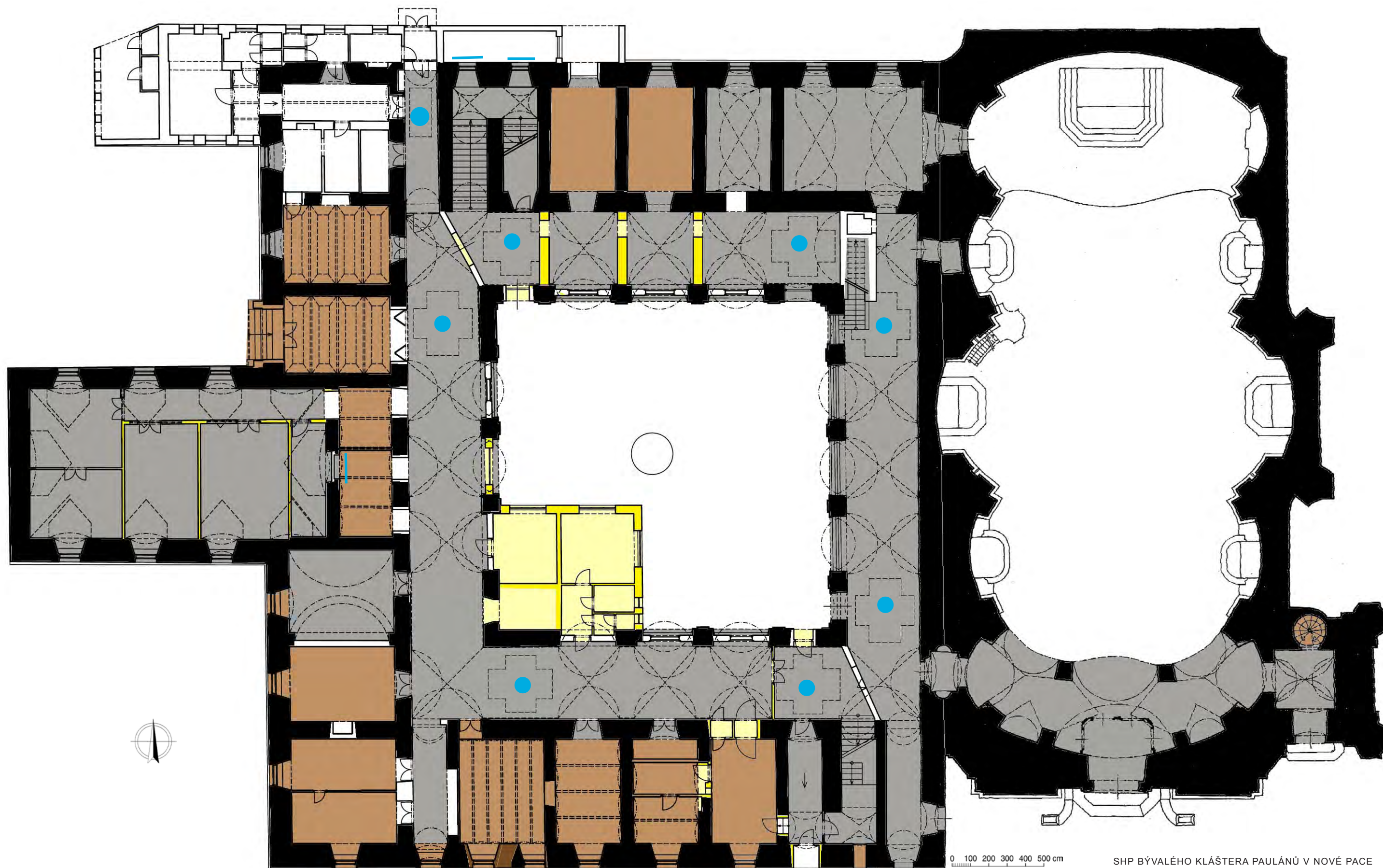
0 100 200 300 400 500 cm

SHP BÝVALÉHO KLÁŠTERA PAULÁNŮ V NOVÉ PACE
 VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE
 ÚROVEŇ 1NP M 1 : 200

F. R. VÁCLAVÍK 2007

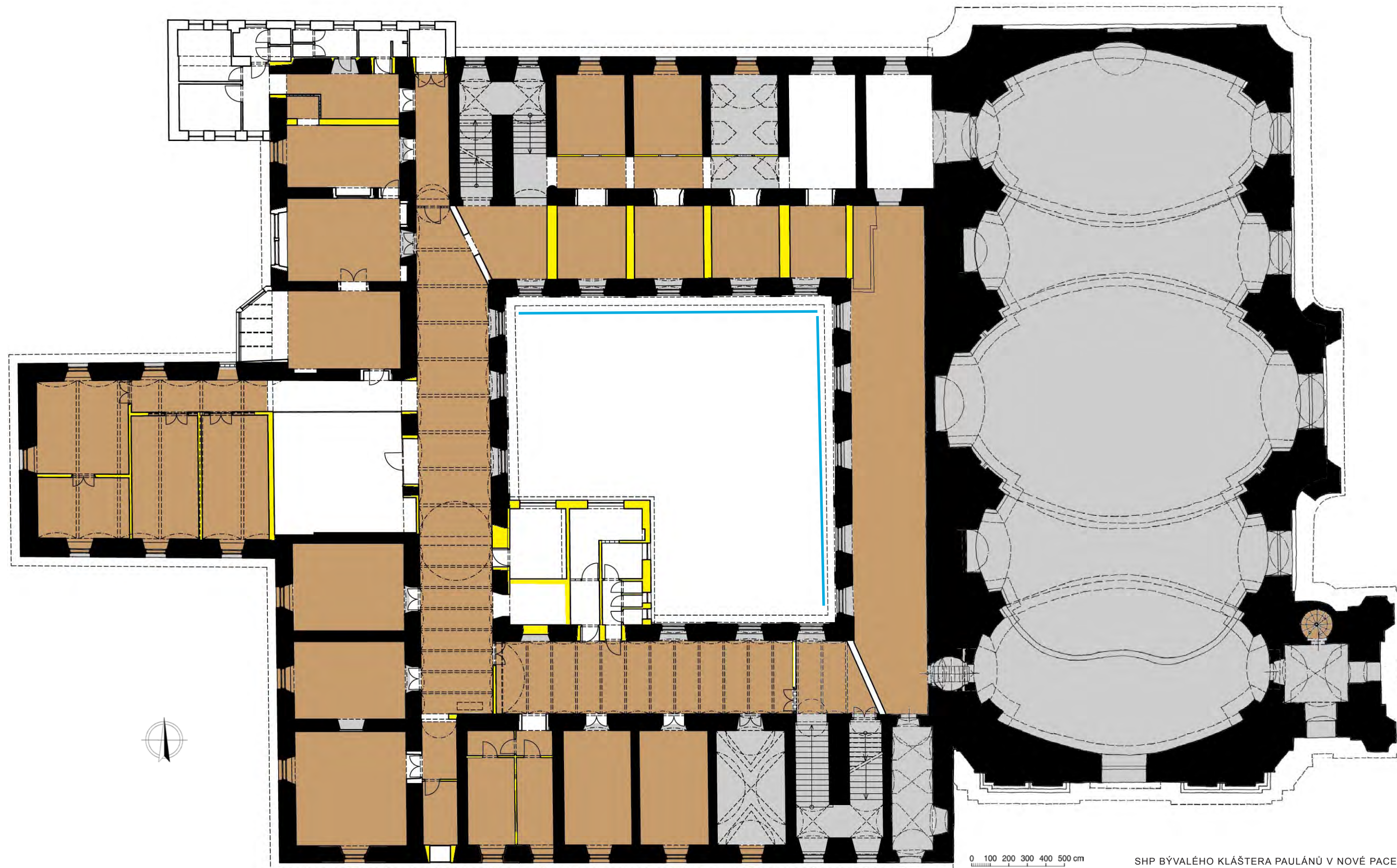

SHP BÝVALÉHO KLÁŠTERA PAULÁNŮ V NOVÉ PACE
 VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE
 ÚROVEŇ 2NP M 1 : 200
 F. R. VÁCLAVÍK 2007

Upozornění: vyhodnocení severního a východního křídla s kostelem je jen schematické, je součástí samostatného SHP

SHP BÝVALÉHO KLÁŠTERA PAULÁNŮ V NOVÉ PACE
PAMÁTKOVÉ HODNOCENÍ
ÚROVEŇ 1NP M 1 : 200
F. R. VÁCLAVÍK 2007

Upozornění: vyhodnocení severního a východního křídla s kostelem je jen schematické, je součástí samostatného SHP

SHP BÝVALÉHO KLÁŠTERA PAULÁNŮ V NOVÉ PACE
PAMÁTKOVÉ HODNOCENÍ

ÚROVEŇ 2NP M 1 : 200

F. R. VÁCLAVÍK 2007

1. Celkový pohled na komplex kláštera od severovýchodu

2. Celkový pohled na jižní průčelí jižního křídla od JV

3. Celkový pohled na JZ nárožní část kláštera

4. Rampa u JV nároží jižního
křídla

5. Celkový pohled na jižní úsek
západního průčelí západní-
ho křídla

6. Celkový pohled na jižní prů-
čelí refektářového křídla

7. Celkový pohled na západní
průčelí refektářového křídla

8. Celkový pohled na refektářo-
vé křídlo od severozápadu

9. Detail korunní římsy refektá-
řového křídla na SZ nároží

10. Detail soklu refektářového
křídla

11. Celkový pohled na severní
část západního průčelí
západního křídla

12. Detail hlavního vstupu na
západním průčelí

13. Detail arkýře nad hlavním
vchodem na západním
průčelí

14. Celkový pohled na severní
průčelí severního křídla

15. Celkový pohled na severo-
západní přístavbu

16. Pohled na západní část
severního průčelí

17. Pohled na východní část
severního průčelí

18. Detail oken na schodiště na
severním průčelí

19. Detail ostění schodišťového
okna na severním průčelí

20. Celkový pohled na severní
průčelí jižního křídla

21. Celkový pohled na západní
stranu nádvoří

22. Celkový pohled na východní
průčelí západního křídla

23. Celkový pohled na jižní prů-
čelí severního křídla

24. Detail okna v zazdívce
arkád ambitu

25. Detail okna s šambránou na východní straně v patře ambitu

26. Detail okna se zjednodušenou šambránou a zjednodušenou korunní římsou na západním křídle v patře ambitu

27. Detail profilace okenních rámců a klapačky na oknech ambitu

28. Detail korunní římsy při SV koutu ambitu

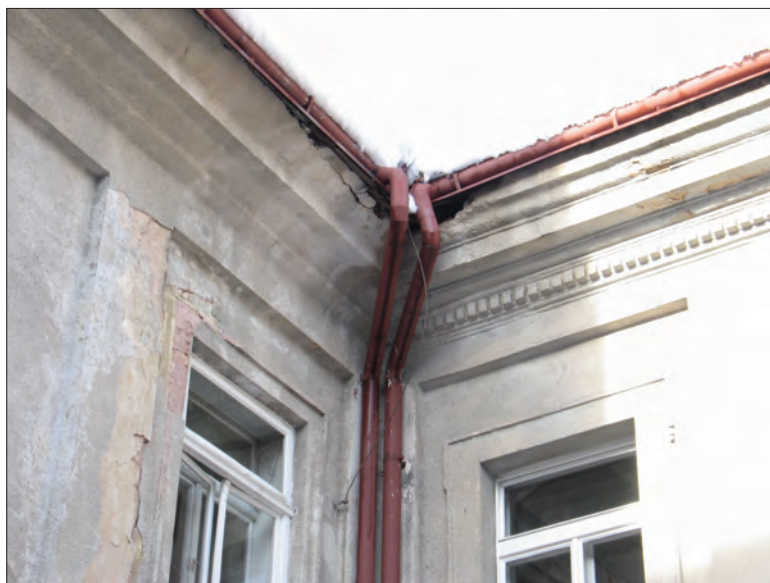

29. Detail korunní římsy na jižním průčelí severního křídla

30. Detail zazdívky arkády na západní straně ambitu

31. Detail korunní římsy při SZ
koutu ambitu

32. Detail zjednodušené korunní
římsy na dvorním průčelí
jižního křídla

33. Detail vikýřů podkroví nad
západním křídlem

34. Pohled do vstupní chodby v severní části západního křídla

35. Detail zrcadla na klenbě vstupní chodby

36. Pohled do chodby západního ambitu od severu

37. Detail štukového zrcadla v severní části západní chodby ambitu

38. Pohled na severní část západní chodby ambitu

39. Detail klenby ve střední části
západní chodby ambitu,
pohled od severu

40. Detail perlovce s kytkou v
nároží štukového zrcadla

41. Detail zazdívek arkád zá-
padní strany ambitu

42. Detail členění archivolty jižní
zazděné arkády západní
chodby ambitu

43. Pohled do západní chodby
ambitu od jihu

44. Pohled na jihozápadní náro-
ží ambitu

45. Pohled do chodby při severní stěně západního křídla

46. Pohled na pozůstatek nárožní bosáže v přízemí SZ přístavku

47. Záp. křídlo, přízemí, pohled
do druhé místnosti od S

48. Záp. křídlo, přízemí, pohled
do druhé místnosti od S

49. Záp. křídlo, přízemí, pohled
do druhé místnosti od S,
detail klenby

50. Záp. křídlo, přízemí, pohled
do vstupní haly od Z

51. Záp. křídlo, přízemí, pohled
na J stěnu vstupní haly

52. Záp. křídlo, přízemí, vstupní
hala, detail klenby

53. Záp. křídlo, přízemí, pohled do chodby při S straně bývalého refektáře

54. Záp. křídlo, přízemí, SZ kout bývalého refektáře

55. Záp. křídlo, přízemí, detail klenby v JZ části bývalého refektáře

56. Záp. křídlo, přízemí, pohled na západní stěnu 3. místnosti od J

57. Záp. křídlo, přízemí, pohled na jižní stěnu 3. místnosti od J

58. Záp. křídlo, přízemí, pohled
na východní stěnu 3. míst-
nosti od J

59. Záp. křídlo, přízemí, pohled
na západní stěnu 2. míst-
nosti od J

60. Záp. křídlo, přízemí, pohled
na východní stěnu 2. míst-
nosti od J

61. Záp. křídlo, přízemí, pohled do jižní chodby od severu

62. Jižní křídlo, přízemí, pohled do jižní chodby ambitu od Z

63. Jižní křídlo, přízemí, detail
štukového zrcadla v jižní
chodbě ambitu

64. Jižní křídlo, přízemí, detail
čela výseče s relikty
nástěnných maleb v jižní
chodbě ambitu

65. Jižní křídlo, přízemí, detail
klenby v jižní chodbě
ambitu

66. Jižní křídlo, přízemí, pohled
na dělicí zeď v jižní chodbě
ambitu

67. Nástěnné světlo na jižní
stěně jižního křídla ambitu
na západní straně

68. Detail okna z přelomu 19.
a 20. století ve východní
části jižní chodby ambitu

69. Detail kliky rozvory okna v jižní chodbě ambitu

70. Detail pákového mechanismu otevírání větračky okna v jižní chodbě ambitu

71. Detail závěsu rozvory okna v jižní chodbě ambitu

72. Jižní křídlo, přízemí, pohled
na jižní část první místnosti
od Z

73. Jižní křídlo, přízemí, první
místnost od Z, detail od-
kryté podstropní šablonové
malby

74. Jižní křídlo, přízemí, pohled
na jižní stěnu prostory pod
schodištěm

75. Jižní křídlo, přízemí, pohled
do prostory pod schodiš-
tům od jihu

76. Jižní křídlo, přízemí, pohled
do východní prostory pod
schodištěm

77. Sklep pod jižní částí chodby
západního křídla, pohled
od jihu

78. Sklep pod jižní částí chodby
západního křídla, pohled
od severu

79. Sklep pod jižní částí chodby
západního křídla, pohled
na západní stěnu

80. Pohled do vstupní části sklepu od východu

81. Pohled do vstupní části sklepu od západu

82. Pohled do chodby jižní části sklepa

83. Detail klenby chodby jižní
části sklepa

84. Sklep pod JZ nárožím, po-
hled do severní části druhé
místnosti od Z

85. Sklep pod JZ nárožím, po-
hled do nárožní místnosti
od V

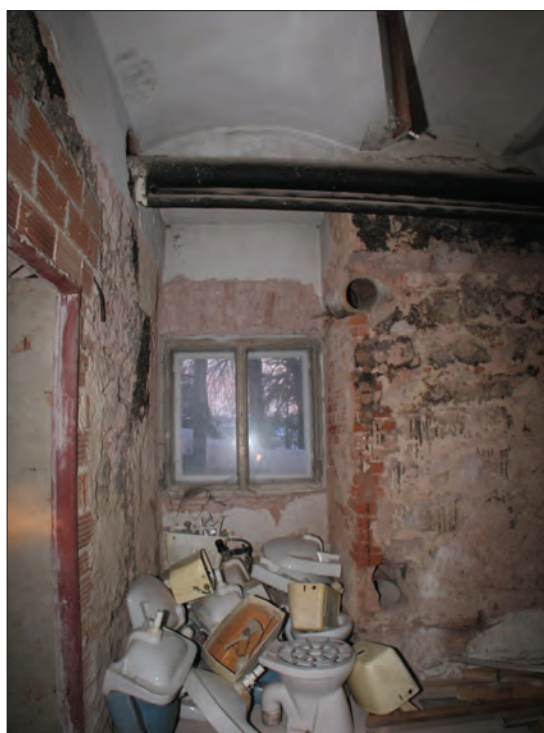
86. Sklep pod JZ nárožím, druhá místnost od J, pohled od V

87. Sklep pod JZ nárožím, druhá místnost od Z, pohled od Z

88. Sklep pod JZ nárožím, místnost od Z, pohled od S

89. Sklep pod JZ nárožím, pohled na jižní část chodby od Z

90. Sklep pod JZ nárožím, pohled na jižní část chodby od S

91. Sklep pod refektářem, Z
část, pohled na SZ výseč

92. Sklep pod refektářem, Z
část, pohled na J vstup

93. Sklep pod refektářem, V
část, pohled na východní
stranu

94. Sklep pod síní před refektářem, pohled na výklenky zazděného schodiště

95. Sklep pod síní před refektářem, detail klenby síňky

96. Sklep pod síní před refektářem, detail ostění portálu do J valeného sklípku

97. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, pohled od S

98. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, pohled od J

99. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, podesta

100. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, podesta, detail klenby

101. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, podesta, detail kletované omítky a barveného soklu

102. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, podesta, detail probrané hrany okenní špalety

103. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, pohled na druhé rameno od J

104. Schodiště z přízemí do patra v JV části ambitu, celkový pohled od S

105. První patro, J chodba,
pohled od V

106. První patro, J chodba,
pohled od Z

107. První patro, J křídlo, první
místnost od V, pohled od S

108. První patro, J křídlo, první místnost od V, pohled od J

109. První patro, J křídlo, první místnost od V, pohled na JV výběh klenby

110. První patro, J křídlo, druhá místnost od V, pohled od J

111. První patro, J křídlo, druhá
místnost od V, pohled od S

112. První patro, Z chodba, J
část, pohled od J

113. První patro, Z chodba,
střední část, pohled od J

114. První patro, Z chodba, J část, pohled od S

115. První patro, Z chodba, detail světla na jižní stěně západní chodby

116. První patro, Z křídlo,
pohled do prostoru nad
refektářem od V

117. První patro, Z křídlo, míst-
nost s arkýřovým oknem,
pohled od V

118. První patro, Z křídlo, míst-
nost s arkýřovým oknem,
pohled na původní radiátor
z 20. let 20. století

119. První patro, Z křídlo, třetí
místnost od S, pohled od V

120. První patro, Z křídlo, třetí
místnost od S, pohled od J

121. První patro, Z křídlo, třetí
místnost od S, pohled od
SZ

122. První patro, Z křídlo, detail okna s přímým záklenkem

123. První patro, J křídlo, pohled na schodiště do podkroví v JV části

124. První patro, J křídlo, schodiště do podkroví v JV části, podesta

125. První patro, J křídlo, schodiště do podkroví v JV části, podesta, detail kletované omítky s okosením hran u špalety okna

126. První patro, J křídlo, schodiště do podkrovní v JV části, podesta, detail kletované omítky na Z stěně, kresba rudkou

127. První patro, J křídlo, schodiště do podkrovní v JV části, pohled do prostoru horního ramene schodiště

128. Podkroví v J křídle, pohled do V části chodby od Z

129. Podkroví v J křídle, pohled do chodby od V

130. Podkroví v J křídle, pohled
do chodby od Z

131. Podkroví v J křídle, detail
dveří v severní stěně

132. Podkroví v J křídle, místnost východně od schodiště, pohled od S

133. Podkroví v J křídle, detail řešení napojení jižní lehké stěny na krov

134. Podkroví v J křídle, pohled
na první podkrovní míst-
nost od V, pohled od S

135. Podkroví v J křídle, pohled
na první podkrovní míst-
nost od V, pohled od J

136. Podkroví v J křídle, detail
skladby podlahy v druhé
místnosti od V

137. Krov nad refektářovým křídlem, celkový pohled od V

138. Krov nad refektářovým křídlem, celkový na valbovou část od V

139. Krov nad refektářovým křídlem, celkový na vazby krovu od Z

140. Krov nad refektářovým křídlem, pohled na S stranu plné vazby od Z

141. Krov nad refektářovým křídlem, pohled na prahovou část plné vazby

142. Krov nad refektářovým křídlem, pohled na pozůstatek zbořeného komínu na S straně

143. Krov nad refektářovým
křídlem, pohled na pozů-
statek zbořeného komínu
na J straně

144. Úžlabí mezi Z a J křídlem
překryté mladší střechou

145. Stěna pod úžlabím mezi Z
a J křídlem

146. Krov Z křídla, severní část, pohled na pozůstatky původní koruny se zachovanými kletovanými omítkami a kapsami po stropních trámech, nad čtvrtou místností od S

147. Krov Z křídla, severní část, pohled na pozůstatky původní koruny se zachovanými kletovanými omítkami a kapsami po stropních trámech, nad třetí místností od S

148. Krov Z křídla, severní část, pohled na pozůstatky původní koruny se zachovanými kletovanými omítkami a kapsami po stropních trámech, nad druhou a první místností od S

149. Krov Z křídla, severní část, pohled na pozůstatky původní koruny se zachovanými kletovanými omítkami a kapsami po stropních trámech, nad třetí místností od S, detail se skladbou záklopu

150. Krov SZ přístavby, detail korunní římsy při SZ nároží konventu

